
Большавік Беларусі

№ 11
лістапад

М Е Н С К

1928

ms

Пролетары ўсіх краёў, злучайцеся!

БАЛЬШАВІК БЕЛАРУСІ

ЧАСОПІСЬ ПАЛІТЫКІ І ПРАКТЫКІ
ПАРТЫЙНАЙ ПРАЦЫ
ОРГАН ЦК КП(б)Б

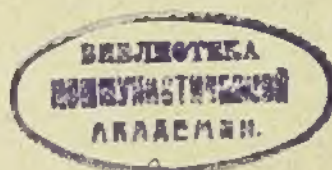
№ 11

ЛІСТАПАД

М Е Н С К — 1928

Уиб. 1953г. Б. А. 851

Менск. Друкавана ў Друкарні
Беларускага Дзяржаўнага
(-) Выдавецтва (-)
Галоўлітбел № 176.
У ліку 1.500 экз.
Заказ № 408.

4 km

Пад азнакай ленінскай згуртаванасці радоў партыі

Мы яшчэ ня маем поўных і вычэрпваючых матар'ялаў, якія-б характарызавалі ўсебакова бягучую справаздачную і перавыбарчую кампанію парторганаў. Пакуль што маюцца досыць ня поўныя матар'ялы і паведамленьні прадстаўнікоў ЦК і ЦКК, якія прымалі ўдзел у правядзеньні перавыбараў.

Перш за ўсё кідаецца ў вочы аграмадны рост актыўнасці амаль ва ўсіх нашых партыйных арганізацыях. Меўшыя месца ў частцы арганізацыі даклады і перавыбары парторганаў з поўнай яскравасьцю паказалі, што ў актыўную партыйную работу ўцягнуўся новы шырокі слой самай маладой часткі партыі.

Шматлікія выступленьні радавых партыйцаў працуючых за станком, цэвварозы дзелавы падыход да рознага роду самых сур'ёзных палітычных пытанняў сёнешняга часу, выступленьні па справаздачах Бюро парт'ячэек і райкомаў у шмат якіх выпадках ня меншай паловы ўдзельнікаў партсходаў і партканфэрэнцый сьведчаць аб вялікай палітыкавахаваўчай рабоце, праведзенай у партарганізацыі, аб заметным палітычным росьце і павышэньні палітычнага ўзроўню камуністых.

За досыць нязначнымі выключэньнямі—мы назіраем рашучую крытыку нашых недахопаў, сьмелае выяўленьне ўсіх балячак, няшчаднае разаблачэньне элемэнтаў у радых партыі, што адарваліся ад пралетарскае масы. Поруч з гэтым ёсьць і паасобныя факты яўнага неразуменьня самакрытыкі, прамога выкрыўленьня ўказаньняў нашай партыі ў пытаньні разгортваньня самакрытыкі. Клясычны прыклад у даным выпадку прадстаўляе сабою Нараўлянскі сельскі райком, які лічыць, што крытыкаваць недахопы райкому можна толькі з блаславеньня райкому, што на гэту крытыку патрэбен асобы дазвол.

У кожным выпадку, гэтыя факты незразуменьня, нават калі-б іх было і ня так многа, дыктуюць неабходнасьць правядзеньня ў далейшым паглыбленай растлумачальнай работы ўва ўсёй арганізацыі, асабліва ў яе сельскай частцы. Яны гавораць аб неабходнасьці далейшага ўсваеньня буйнейшага значэньня пытаньня аб самакрытыцы, падрабязнай праработкі адозвы ЦК УсеКП(б) і рашучай барацьбы зусялякага роду зьявамі, што перашкаджаюць шырокаму разьвіцьцю самакрытыкі, у якой-бы форме яны ні выяўляліся.

Грунтоўныя пытаньні, вакол каторых канцэнтравалася ўвага большасці партсходаў і раённых канфэрэнцый—гэта пытаньні і задачы гаспадарчага будаўніцтва, недахопы гэтага будаўніцтва, пытаньні рабочага снабжэньня, пытаньні колектывізацыі і сельскай гаспадаркі цалкам. Можна лічыць, што ўсе важнейшыя гаспадарчыя пытаньні бягучай паласы мелі адбітак на партсходах і канфэрэнцыях. Аднак-жа, як адзін з буйнейшых недахопаў, які варта адзначыць,—гэта замыканьне

ў кола пытанняў свайго прадпрыемства, свайго сяла. З аднаго боку гэта і ня кепска, паколькі гэта спрыяла канкрэтызацыі дакладаў і тых спрэчак, што вяліся па іх. Але з другога боку ў такой пастаноўцы ёсць і вялікі мінус, паколькі канкрэтныя задачы данага прадпрыемства ня ўвязваліся з агульна-палітычнымі задачамі, якія стаяць перад усёй партыяй і рабочаю клясаю. І сапраўды, цэлы рад таварышоў зьбіваўся на шлях вузкага „дзелячства“, забываючы ў той-жа час аб агульных партыйных і палітычных задачах. Гэта асабліва датычыцца першага пэрыяду справаздачнай і перавыбарчай кампаніі, пазьней, к часу раённых партконференцый, гэтая буйнейшая памылка была ў значнай меры выпраўлена.

Ніяк нельга прайці міма і другога самага грунтоўнага недахопу, які меў месца асабліва ў першы пэрыяд ходу перавыбараў. Тут маецца на ўвазе недастатковае завастрэньне ўвагі цэлым радам партячэк і раённых партконференцый на правай небясьпецы. Калі і ўпаміналася аб правай небясьпецы, дык рабілася гэта вельмі асьцярожна, нясьмела. Невыстарчальна і няглыбока ўскрывалася падаплёка правай небясьпекі, яе сутнасьці, а таксама прымірэнцкіх адносін да правае небясьпекі. Праўда, у рэзалюцыях амаль усюды падкрэсьлівалася правая небясьпека і неабходнасьць рашучай барацьбы з гэтым ухілам, але адлюстраваньне гэтага пытання ў спрэчках мы не знаходзім у радзе партячэк.

Якія-ж папярэднія вывады можна зрабіць аб адносінах нашае партарганізацыі да правага ўхілу? Мы бяз сумненьня маем згуртаваньне рады ўсяе КП(б)Б вакол палітычнай лініі Цэнтральнага Камітэту. Але было-б вялікай памылкай гаварыць аб тым, што мы ў радых КП(б)Б ня маем асобных камуністых выяўляючых тых ці іншых хістаньні і адбіваючых, часам несьведомых, не заўважаючых гэтага, правы ўхыл у большай або меншай ступені. Выступленьні паасобных камуністых, працуючых у вёсцы, выявілі незразуменьне і недаацэнку клясавай барацьбы або недастаткова чоткае зразуменьне перажываемых гаспадарчых цяжкасьцяй.

Таму, а ні ў якім выпадку нельга абмежавацца адным прыняцьцем рэзалюцыі, асуджаючай правы ўхыл, а неабходна энэргічна працягваць пачатую паглыбленую работу па выяўленьню і раскрыцьцю правага ўхілу, прымірэнцтва да яго, дабіцца глыбокага ўсваеньня пагалоўна ўсёй арганізацыяй асноўных задач і шляхаў нашага сацыялістычнага будаўніцтва.

Да ўсяго гэтага трэба ўлічваць, што правы ўхыл ва многіх выпадках ня мае характару чагось аформленага. Ён можа праяўляцца і праяўляецца ў форме хістаньняў і памылак па паасобных пытаннях палітычнай лініі (як, напрыклад: недаацэнка работы з беднатаю, „няма ў нас кулака“, „ня трэба сварыцца з кулаком“ і г. д.). Таму грубейшай памылкай зьяўляецца пастанова сьвіслацкай райпартконференцыі аб тым, што там „няма ні правых, ні левых ухілаў, а ёсць толькі незразуменьне іх“.

І апошні важны момант, які навінен быць адзначан,—гэта правядзеньне выбараў пры строгім зыхаваньні ўнутрыпартыйнай дэмакратыі. У пераважнай большасьці ячэек ня было папярэдняга абгаварэньня кандыдатаў у склад бюро, выбары праводзіліся бяз жадных сьпіскаў. Праўда, ёсць некаторыя выключэньні, маюцца паасобныя ячэйкі, якія парушылі дырэктыву ЦК, абгаварвалі пярэдня склад бюро, але такіх выключэньняў ня так многа. Трэба скпаць наогул, што перавыбары даказалі правільнасьць дырэктывы і ЦК і тая боязь, якая ў некаторых была на конт выпадковага складу бюро, што можа быць выбрана

непрацаздольнае бюро, што нібы гэтым мы адмаўляемся ад кіраўніцтва— гэтая боязьні аказалася беспадстаўнай.

Наадварот, адмаўленьне ад папярэдняга абгаворваньня кандыдатур значна павысіла адказнасьць, узняла зацікаўленасьць да перавыбараў кіруючых органаў усяе партыйнае масы і наогул значна ўзняла актыўнасьць навакол перавыбараў.

Практыка даказала, што наша партыйная маса патолькі палітычна вырасла, што здольна правільна і непамылкова падбіраць кандыдатуры ў склад кіруючых парторганаў, дзелавіта адбіраць і адстойваць лепшыя, партыйна вытрыманыя кандыдатуры і рашуча адводзіць непадходзячыя кандыдатуры. Мы можам сказаць, што перавыбары ў выніку ўжо далі і бадай дадуць далейшае палепшаньне якаснага складу кіруючых парторганаў.

Такім чынам, можна ўжо папярэдня сказаць і зрабіць беспамылковы вывад аб тым, што перавыбарчая кампанія парторганаў дасьць у выніку далейшую зьлітнасьць шэрагаў усёй партарганізацыі. Значна павольшаўшая актыўнасьць, палітычны рост, разгортваньне самакрытыкі, паглыбленьне ўнутры-партыйнай дэмакратыі, рашучае засуджэньне і барацьба супроць правай небясьпекі і прымірэнства,—такія папярэдня вынікі ня поўнасьцю скончанай справаздачнай і перавыбарчай кампаніі. Балянс у агуле атрымліваецца салідны і станоўчы.

Але самы асноўны вывад, які мы можам зрабіць, заключаецца ў тым, што справаздачная і перавыбарчая кампанія парторганаў прыходзіць пад знакам Ленінскае зьлітнасьці нашых бальшавіцкіх шэрагаў.

Я. Лясоцкі.

Эканамічнае становішча рабочае моладзі ў Польшчы і барацьба КСМП

Фашысцкі націск на пралетарскую моладзь

Прыход да ўлады фашызму два гады таму значна пагоршыў і так вельмі дрэннае становішча рабочае моладзі ў Польшчы. Праводзімая фашысцкім урадам стабілізацыя вялікім цяжарам лягла на плечы як рабочае клясы ў цэлым, гэтак і рабочае моладзі ў асобку.

Атака фашызму ідзе па дзвюх лініях як па палітычнай, гэтак і па эканамічнай. Фашысцкі ўрад для правядзення гэтае атакі ўводзіць спецыяльныя дэкрэты, задачаю якіх зьяўляецца даць мажлівасць капіталістам яшчэ мацней эксплёатаваць рабочую моладзь.

Гэтую дзейнасць ураду Пілсудскага мы павінны раней за ўсё разгледзець, бо яна дае базіс для эканамічнае атакі тае клясы, інтарэсы якога выражае і абараняе фашызм, г. ё. капіталістаў.

Атака на арганізацыю рэвалюцыйнае моладзі.

Польскаму фашызму зусім упоўне ясна, што немагчыма эканамічнае прыдушэнне рабочых без разгрому іхных арганізацый. Вось таму фашысцкі ўрад Пілсудскага ўзвёў на гэтую вышыню палітыку тэрору, на якой яна яшчэ ніколі ня была.

Рэпрэсіі ў адносіне да падпольнага Камсамолу Польшчы, да ўсіх левых рабочых („Сіла“ і інш.) і сялянскіх („Орка“) саюзаў моладзі нязвычайна ўзмацніліся.

Адначасова фашызм падрыхтоўвае дэкрэт супроць палітзьявольных, у тым ліку і маладых, які адбірае некаторыя іхныя прывілеі ў параўнаньні з крымінальнымі—такім чынам фашызм хоча застрашыць рэвалюцыйную моладзь.

Гэтага, аднак, фашызму мала. Ён хоча адабраць у пралетарскае моладзі наогул права арганізавацца. Для гэтае мэты ўрад выпрацаваў спецыяльны дэкрэт аб сходках. Дэкрэт гэты яшчэ не прыняты, але што гэта значыць для фашысцкага ўраду?—бо-ж „свой“ парламент прыме закон, а таму яго ўжываюць да прыняцця. Ужо цяпер ня пушчаюць моладзь да 18 год на легальныя сходкі левага блёку, напрыклад, у часе перадвыбарчае кампаніі ў парламент 25 сакавіка г. г. былі арыштаваны кіраўнікі сэкцыі моладзі пры прафсаюзе дрэва-апрацоўшчыкаў у Варшаве. На Заходняй Беларусі ўрад патрабуе выключэння з прафсаюзаў моладзі да 18 год (у Пінску), ня прызнае права належаць да Таварыства Беларускае Школы моладзі нават да 23 год. У Вільні, Беластоку і Пінску над сэкцыямі моладзі ўстаноўлены непасрэдны паліцэйскі нагляд (не дазваляюць ім праводзіць масавак). Таксама ўзмацніліся рэпрэсіі ў адносіне эканамічных і культурна-асьветных рэвалюцыйных арганізацый моладзі: сэкцыі моладзі пры прафсаюзах і клубках.

Усе гэтыя крокі ўраду капіталістаў і памешчыкаў накіраваны толькі супроць рэвалюцыйнае моладзі: канечна, і гутаркі няма пра забарону моладзі да васемнаццаці год належаць—да адкрыта фашысцкіх і сацыял-дэмакратычных юнацкіх арганізацый. Гэтыя апошнія ствараюцца за пэрыяд улады Пілсудзкага ў вялікім ліку пры пратэктарстве і за грошы ўраду і капіталістаў, становячыся вялікаю небяспекаю для рэвалюцыйнае барацьбы рабочых. Напрыклад, у часе апошніх забастоўкі тэкстыльшчыкаў у Лодзі спартыўныя клубы рабочых выступалі супроць забастоўшчыкаў, а частка маладых рабочых рабіліся за штрэйкбрэхэраў.

Як разгром рэвалюцыйных арганізацый і забарона арганізоўвацца моладзі да 18 год, гэтак і стварэньне і насаджваньне антырэвалюцыйных патрыётычных, рэакцыйных саюзаў моладзі зьяўляецца сродкам для таго, каб падначаліць моладзь капіталу, зачыніць ёй рот, адабраць у гэтае актыўнае часткі рабочае клясы мажлівасьць змагацца супроць капіталу, які наступае.

Сацыял-згоднікі дапамагаюць буржуазіі

Памочнікі фашыстам у выкананьні іхніх плянаў—сацыялісты з ППС і „Бунду“. І гутаркі няма цяпер аб тым, каб правадыры сацыялістаў змагаліся нават хоць-бы на словах супроць законаў, скіраваных супроць працоўнае моладзі. Напрыклад, правадыры пэпэсаўскае арганізацыі моладзі „Тур“ адкрыта дапамагаюць ураду мілітарызаваць моладзь; пэпэсаўскія правадыры прафсаюзаў забараняюць моладзі да 18 год належаць да сэкцыі моладзі пры прафсаюзах, зачыняюць іх, усямерна перашкаджаюць іх узьнікненьню. Гэтак сама пры выбарах у „дэлегацыю“ на фабрыцы „Будова паровуз“ у Варшаве („дэлегацыя“—нешта накшталт фабкому—дзе-ні-дзе існуюць у Варшаве) яны паадбіралі ў 115 чалавек моладзі восемнаццаці год права голасу. Усё гэта паказвае, што пэпэсаўцы зьяўляюцца ярымі паклоньнікамі няпрынятага яшчэ дэкрэту аб сходах.

15 сакавіка на канфэрэнцыю Цэнтральных Камітэтаў усіх прафсаюзаў зьявілася дэлегацыя моладзі з заводаў і сэкцыі моладзі. Дэлегацыя патрабавала разьвіць барацьбу супроць фашысцкага закону, аб павялічэньні зарплаты моладзі і паўсюдышняе арганізацыі сэкцыі моладзі. Сацыял-здрадніцкія прафсаюзныя правадыры збаяліся голасу пралетарскае моладзі і дэлегацыі на канфэрэнцыю ня пусьцілі.

Трэба тут яшчэ адзначыць здрадніцкую ролю правадыроў яўрэйскае сацыял-згодніцкае арганізацыі моладзі „Цукунфт“, якая разам з сваімі сябрамі—польскімі сацыял-здраднікамі разьбівае адзіную барацьбу моладзі супроць капіталу—ніжэй пра гэта яшчэ будзе гутарка.

Як відаць, сацыял-згоднікі, якіх не дарэмна клікаюць сацыял-фашыстамі, і ў гэтым пытаньні адкрыта паказваюць, што зьяўляюцца часткаю фашысцкага лягера. Барацьба супроць фашысцкае палітыкі ёсьць дзеля таго адначасова барацьбою супроць сацыял-згоднікаў.

Прамысловы закон—кайданы на працоўную моладзь

З усіх законаў, якімі ўрад Пілсудзкага хоча „ашчасьлівіць“ працоўную моладзь (аб сходах, аб найме і іншых), самым цяжкім, які мацней за ўсё б'е па ёй, зьяўляецца гэтак званы „прамысловы закон“. Закон гэты ўводзіць урад у сувязі з правадзімай буржуазіяй, рацыяналізацыяй прадукцыі. Закон гэты, які ўвайшоў у жыцьцё 15-га сьнежня мінулага году, але які праводзіцца толькі паступова, аддае рабочую моладзь непасрэдна ва ўладу фабрыканта і майстра. Гэтыя апошнія

маюць права на свой погляд пасадыць за непаслухмянасьць маладога рабочага на два тыдні ў турму ці патрабаваць 100 злотых (12 рублёў) штрапу. Па гэтым законе час практыкі на заводзе да атрымання кваліфікацыі павялічваецца да 4, а фактычна і да 5 год.

„У працягу трох месяцаў—кажа закон,—прадпрыемца мае права зняць з работы вучня ў любы момант“. „Нельга прыняць вучня ў тую галіну прамысловасьці, у якой гэты вучань ужо працаваў, калі яго першы прадпрыемца ня дасць на гэта свае згоды“. Вучань жадаючы атрымаць званьне кваліфікаванага работніка, павінен унесці пэўную суму, каб яго пусьцілі на экзамін. У экзамінацыйную камісію ўваходзяць толькі майстры, якія, канечна, будуць імкнуцца павялічыць час практыкі. Праца вучняў ня конча аплачваецца і вучням забараняецца належаць да прафсаюзаў. Вельмі важна яшчэ тое, што закон уводзіць карпаратыўныя таварыствы для фабрыкантаў; таварыствы гэтыя маюць правы ўтвараць профшколы, утрымліваць нагляд над рабочаю моладзьдзю, рэгуляваць працяжнасьць практыкі і г. д. Закон б'е асабліва моцна па беларускай, украінскай і яўрэйскай моладзі. Ён патрабуе дапушчаць да іспытаў у веданьні польскае мовы.

Мы ня можам тут пашырацца на ўсе пункты гэтага закону, але ўжо з гаворанага відаць, чым зьяўляецца ён для працоўнае моладзі. Ён поўнасьцю аддае моладзь у рукі капіталістам, ён дарэшты зьнішчае існаваўшыя раней у капіталістычнай Польшчы некаторыя граніцы эксплёатацыі юнацкае працы. Дзякуючы гэтаму драконскаму закону капіталістам удаецца не дапушчаць атрымліваць кваліфікацыю тым вучням, якія маглі-б упоўне працаваць ужо як кваліфікаваныя рабочыя. Такім чынам, капіталіст зможа аплачваць кваліфікаваную працу як некваліфікаваную. Не дарма гэты фашысцкі закон называе рабочая моладзь Польшчы цэхавым законам, бо ён уводзіць фактычна адносіны між прадпрыемцамі, майстрамі і вучнямі, што існавалі за сярэднявяковыя часы.

Закон гэты часткова ўжо ўведзены ў жыцьцё як у каранной Польшчы, гэтак і на ўскраінах (напрыклад, у Бярэсьці), не ўважаючы на масавыя пратэсты супроць яго рабочае моладзі.

„Прыгожасьці“ капіталістычнае рацыяналізацыі

Рацыяналізацыя вытворчасьці азначае ў Польшчы ў значна большай ступені, чымсь у іншых заходня-эўрапейскіх краінах, не ўвядзеньне тэхнікі, а простае павялічэньне эксплёатацыі рабочае клясы. Хоць, канечна, праводзіцца ў Польшчы—і нават у адносна вялікіх памерах—рацыяналізацыя шляхам палепшаньня тэхнікі, шляхам пераабсталяваньня—аднак у большасьці выпадкаў пад відам рацыяналізацыі капіталісты праводзяць простае павялічэньне націску на рабочых: фабрычныя газеты польскага камсамолу падаюць поўна фактаў, што паказваюць, як выглядае гэтая капіталістычная рацыяналізацыя. Пакажам толькі на некаторыя з іх. Напрыклад, у шахце „Сілезія“ ўведзены новыя ваганеткі на вугаль, якія месцяць у сабе на семдзсят пяць кілё больш вугалю. У тэкстыльнай фабрыцы „Відзееўская мануфактура“ (Лодзь) дапаможная сіла, якая абслугоўвала раней 16 варстатаў, цяпер павінны абслугоўваць 12 варстатаў заміж 4-х у 1924 годзе. Тое-ж самае маем і ў іншых галінах прамысловасьці: у мэталюргічнай і г. д.

У выглядзе тэй-жа рацыяналізацыі ўведзены ў шахтах і фабрыках нячувана жорскія штрапы. Дзе-ні-дзе існуе нават табэль штрапаў (Лодзь). У Верхняй Сілезіі за спазьненьне на 10 хвілін вылічваюць палову, а ў некаторых выпадках нават цэлы заробтак за дзень. Так-

сама маецца вялікі рост штрапаў у іншых галінах прамысловасці па ўсёй краіне. Надзвычайна вырас за апошні год на фабрыках і заводах тэрор: У Верхняй Сілезіі б'юць кіямі маладых рабочых, тое-ж самае адзначаюць фабрычныя газэты ў Варшаве і іншых буйных гарадах. Лаянка з боку майстроў уведзена ў сыстэму. Усе гэтыя меры маюць сваёю мэтай выціснуць з рабочае моладзі астатні пот.

Разгледзім яшчэ ўплыў рацыяналізацыі на ўжыванні юнацкае працы. Рацыяналізацыя, канечна, выціскае кваліфікаваную працу і замяняе яю меншаю ці напoўкваліфікаваную рабочаю сілаю. Такім чынам становіцца зразумелым, што апошнім часам павялічваецца лік рабочае моладзі. Такім спосабам, у Лодзі, у тэкстыльнай прамысловасці вельмі павялічваецца лік дзяўчат, якія працуюць. У Дамброўскім басэйне скарачэнне ліку рабочых не зачепіла моладзі. На гэтай глебе расьце антагонізм між дарослымі рабочымі і моладзьдзю, антагонізм, які капіталісты сьвядома распальваюць і павялічваюць часта шляхам ужывання ў адносіне дарослых рабочых здзелнае работы, а ў адносіне моладзі падзеннае. На глебе гэтае палітыкі капіталу меліся ў апошні час выпадкі боек паміж дарослымі рабочымі і моладзьдзю—па іншых тэмах дарослых рабочых і наадварот (напрыклад, „Відзееўская Мануфактура“ ў Лодзі, шахта „Немцы“ ў Верхняй Сілезіі).

Трэба адзначыць тут ужываньне ня толькі ў дробнай, але і ў буйной прамысловасці дзіцячае працы. Есць факты, калі працуюць дзесяцігадовыя дзеці. Рабочыя карэспандэнты апавядаюць, што „на гутах працуюць 10-12-гадовыя дзеці“; тое-ж самае даведваемся пра вугольную прамысловасць з Дамброўскага басэйну.

Быўшы інспэктар працы гіжа Крахельская дае ў сваёй кніжы „Працы моладзі ў Польшчы“ (1923 год) даныя аб працы дзяцей, частку чаго мы падамо. У Варшаве за 10 месяцаў 1927 году адзначана інспэкцыяй Працы 1.112 выпадкаў ужывання дзіцячае працы. Аказваецца, што дзяцей ад 8 да 12 год працавала 2% ад усяго ліку дзяцей. Дзеці гэтыя ў першы год працы ў большасці выпадкаў зусім не аплачваюцца. Няма чаго і гаварыць, што ў рамесніцтве ўжываньне дзіцячае працы яшчэ больш частае.

Працяжнасць рабочага дня моладзі

Як адбываецца капіталістычная рацыяналізацыя на працяжнасці рабочага дня моладзі? Фармальна абавязковы ў Польшчы закон аб 8-гадзінным рабочым дні. Але на справе закон гэты зьяўляецца толькі *фікцыяй*. Таксама фікцыяю зьяўляецца прыняты ў 1924 годзе закон аб абароне працы моладзі, які вызначаў на навучаньне моладзі адну гадзіну, г. ё. вызначаў ёй 7-гадзінны рабочы дзень. Згодна волі капітала, увядзеньне ў жыццё гэтага закону некалькі разоў адкладвалася (апошні раз на 1928 г.). Тым самым дагэтуль абавязковы стары *царскі* закон ад 1816. Трэба, аднак, сказаць, што нават ён не прымяняецца ў фашысцкай Польшчы. Відаць, для сягонняшніх гаспадароў Польшчы царскі закон надта ліберальны... Толькі на невялікай колькасці заводаў выконваецца гэты закон, а то і яны абыходзяць яго фактычна ценгля па правіле, уводзячы 2-гадзінны звышурочных (напрыклад, самы вялікі ў Варшаве мэталюргічны завод „Льльпоп“). У вогуле ўва ўсёй Польшчы ўведзена выпростванне працяжнасці часу працы дарослага рабочага і моладзі. У буйной прамысловасці на большасці заводаў працуюць 10 гадзін, хоць і тут маюцца адхіленьні ў бок павялічэння. У мэталюргічнай прамысловасці ў Верхняй Сілезіі моладзь працуе 10 і 12 гадзін, у тэкстыльнай прамысловасці ў Лодзі і на буйных фаб-

рыках працуюць 9-12 гадзін, на дробных—12-14 гадз.; маюцца выпадкі калі моладзь працуе па 16 гадзін.

У часопісі „Глос працы“ маецца карэспандэнцыя з фабрыкі Клэйна (Дамброўскі басэйн),—падаемо з яе вытрымку: „прадпрыемца прымушае нас працаваць 16, а інагды і 20 гадзін у суткі. Ніводзін з маладых рабочых не наведвае школ“.

Даныя, якія маюцца ў нас, гавораць, што яшчэ горш, чым на фабрыках і заводах, справа ёсць з працяжнасцю рабочага часу ў рамесніцтве. Тут наогул ніколі не дапасоўваўся ў Польшчы 8-гадзінны рабочы дзень. Але з прыходам да ўлады Пілсудзкага прышоў для гаспадароў гэтых майстэрняў „Залаты“ час: ня існуе наогул нікога абмежавання працяжнасці працы вучня. У Варшаве, у цэнтральным горадзе Польшчы, працуюць у літаграфіі 13 гадзін, у пякарнях—13 і 14 гадз., на дзяржаўным заводзе „Поціск“ моладзь працуе праз цэлую ноч, а што-ж казаць пра дробныя горады, дзе няма каго баяцца?

Карэспандэнцыя, зьмешчаная яшчэ ў мінулым годзе ў аднэй камсамольскай часопісі апавядае пра тое, што у кравецкіх і шавецкіх майстэрнях рабочы дзень моладзі расцягваецца на 18 гадзін. Чым-жа гэта не сярэднявякоўе?

І за пастаяннае парушэнне закону аб забароне карыстацца з начное працы моладзі суд наклаў на „Поціск“ штраф—10 злотых. Параўнайце гэта з прапануемым для вучняў штрафам „за непаслушнасць“—100 + 1

Калі ў Савецкім Саюзе пераходзяць на 6-гадзінны рабочы дзень, калі забаронена праца моладзі да 14 год, моладзь 14 і 16 год працуе 4 гадзіны, ад 16 да 18 год—6 гадзін у суткі—тады ў буржуазнай Польшчы ў вытворчасць уцягнута ня толькі моладзь, але нават і дзеці. тады у панскай Польшчы моладзь працуе у сярэднім 10-12 гадз., а ёсць выпадкі і—16 і 18 гадзін! Гэта параўнаньне робіць ня толькі сьведомы член Камсамолу Польшчы, яго ўсе часцей робіць малады рабочы—і ня можа яго не робіць. Вынікі гэтага параўнаньня ня прымусяць сябе доўга чакаць.

Зарплата працоўнае моладзі

Велічыня зарплаты моладзі і рух яе як ня трэба лепш, ясьней і рэальней за ўсе паказваюць у якім неймаверна цяжкім эканамічным становішчы знаходзіцца працоўная моладзь у Польшчы. Пры павялічэнні вытворчае працы і росце працяжнасці рабочага дня моладзі фашызм адначасова праводзіць сыстэматычнае зьніжэнне яе зарплаты.

Гэтак званы пражытачны мінімум на адзін дзень складае ў Польшчы пад 4 злотых (1 рубель 4½ зл.) Параўнаем з ім зарплату моладзі ў асноўных галінах прамысловасці (даныя з лютага 1928 году):

Варшава, металюргічная прамысловасць, завод „Хэнеберг“—1,5—2 зл., зав. „Обрэмскі“—10 зл. на тыдзень (у 1927 г.).

Верхняя Сілезія, вугальная прамысловасць „Гута Банкова“—дзеці ад 16 да 19 год—0,9—1,6 зл., моладзь ад 19 да 21 году—1,7—2 зл.

Лодзь, гэкстыльнае прамысловасць: I катэгорыя—2,5 зл., II—1,8 зл., III—1,5 зл.

Поўна выпадкаў, калі моладзь зарабляе пад 25 злотых на месяц. У шкляной прамысловасці—ад 0,9 да 1,8 зл. на дзень.

Мы падалі некалькі характэрных даных. Трэба сказаць, што тычацца яны толькі некаторых заводаў. Маецца вялікая колькасць заводаў, дзе на першым годзе вучобы малады рабочы наогул не аплачваецца. Гэта тычыцца і буйное (металюргічнае) прамысловасці і тым

больш дробнае. Падамо для ілюстрацыі маленькую вытрымку з карэспандэнцыі: „Майстар (кравец) ня плаціць вучню наогул нічога, дае толькі кватэру і ежу, а практыкант быў прыняты 6 месяцаў таму. Для таго, каб яго прынялі на практыку, практыкант унес краўцу 500 злотых“. „Мы—кажа другая карэспандэнцыя аднае практыканткі у краўца пасяля двух год вучобы атрымліваем 20 злотых на месяц“.

Не ўважаючы на даражыню, якая ўзрастае (афіцыйныя даныя гавораць, што за апошні год маецца рост цэн на прамысловыя тавары на 7%, на сельска-гаспадарчыя—на 36%), капіталісты ня толькі ня хочучь павялічыць зарплаты, але усямерна імкнуцца паменшыць ці хоць-бы пакінуць на ранейшым узроўні, што на справе пры даражыні, якая ўзрастае, азначае змяншэнне рэальнае зарплаты моладзі.

Трэба адзначыць сьвядомую палітыку капіталістаў, што імкнуцца шляхам розных метадаў аплаты дарослых рабочых і моладзі, разьвіць антагонізм між імі. У тэкстыльнай прамысловасьці, напрыклад, дарослыя рабочыя працуюць на вырабатарак, а моладзь—падзёмна. Моладзь даводзіцца падганяць са усяе сілы, каб, як дапаможнай сіле, не застацца ззаду з выкананьнем свае работы.

У лютым 1928 году ўведзены ў Верхняй Сілезіі новыя тарыфы (т. зв. клясыфікацыя), па якіх зарплата нармуецца ў вугальнай прамысловасьці па ўзросту, а не па кваліфікацыі і якія зьніжаюць зарплату моладзі на 15—30 проц.

Для таго, каб разьвіць нацыянальны антагонізм унутры пралетарскае моладзі ўва ўладзе (у Бярэсцейскай акрузе) на гуче капіталіст плаціць польскім маладым рабочым 1,56 зл. на дзень, беларускім-жа і яўрэйскім 0,9 зл.

Для таго, каб рабочую сілу зрабіць яшчэ больш таннаю і павялічыць розьню паміж моладзьдзю і дарослымі—у 1928 г., некаторыя капіталісты (у Варшаве—Янушкевіч), прымаюць маладых рабочых на завод праз майстраў-брыгадыраў: капіталісту не даводзіцца плаціць тады ані процанту ў больнічную касу, а ні лічыцца з якімі кольвек законамі.

Ня хочучы быць безработным, малады рабочы часта прымушаны на такіх умовах прымаць работу.

Становішча вучняў у прафэсыяльных школах і безработнае моладзі

Значная частка рабочае моладзі набывае кваліфікацыю на заводах і ў майстэрнях. Як мы ўжо паказвалі, час іхнае практыкі ўсе павялічваецца. Застаецца ўсё-ж вялікая колькасць моладзі, якая вучыцца у прафэсыянальных школах і моладзь безработнае, эканамічнага становішча якіх мы вышэй не чапалі.

•Паглядзім бегла на яго становішча.

Школ прафэсыяльных у Польшчы маецца мала, як у гэтым сьведчае і буржуазія. Моладзь у іх ня толькі ніякага заробтку ня мае, а павінна плаціць за сваю вучобу. Пераважна пралетарскі склад гэтых школ, усё больш жорсткія мэтады, якія ўжываюцца ў гэтых школах (за ня ўдзел на вуроку 2 зл. штрапу) у адносіне да вучняў, робіць з гэтае моладзі элемент рэвалюцыйны (у Варшаве ў адной школе была забастоўка).

Безработная моладзь налічвае некалькі дзесяткаў тысяч. Як мы ўжо паказвалі, моладзь да 18 год не атрымлівае ніякага падсобку, звыш 18 год атрымлівае толькі на некалькі тыдняў. Настрой яе вельмі рэвалюцыйны.

Рост рэвалюцыйных настрояў рабочае моладзі

З усяго пададзенага матар'ялу відаць якім нячувана цяжкім зьяўляецца эканамічнае становішча рабочае моладзі ў Польшчы. Мы бачылі, да якога паупэрызацыі гэтую моладзь давёў крывавае фашысцкі рэжым у Польшчы. Паказьнікам гэтага, як адбіваюцца цяперашнія варункі працы і жыцця рабочае моладзі на апошняй, могуць служыць даныя аб няшчасных выпадках. Падамо толькі некаторыя. У Лодзі што дзень абамлевае блізка пад 120 жанчын і дзяўчат. У Верхняй Сілезіі мелася: у 1913 г.—49 няшчасных выпадкаў і 3.160 параненых, а ў 1927 г. 149 выпадкаў і 12.400 параненых.

Абамлеваюць сыстэматычна ад стомленасці і змору маладыя шахцеры як аб гэтым гавораць карэспандэнты з Верхняй Сілезіі і Дамброўскага басэйну.

Вынікам гэтага росту сьмярцей, параненьняў, абамленьняў і хвароб (кожны семі малады рабочы ў Польшчы хварэе на сухоты), вынікам гэтае „рацыяналізацыі“ прадукцыі на плячах рабочых і ў прыватнасьці маладых рабочых зьяўляецца вялізарны рост нездаваленьня паляваньня рабочых мас і працоўнае моладзі. За апошні год, калі фашысцкі рэжым усё відней паказвае свой анты-пралетарскі твар, гэтае паляваньне набыло самыя шырокія памеры. Рост актыўнасьці выказваецца і ў росьце забастовак, ва удзеле моладзі ў палітычных кампаніяў і ва ўсёй барацьбе, што рабочыя масы моладзі, якія растуць, вядуць пад кіраўніцтвам камсамолу.

Усе гэтыя факты азначаюць сабою *поваратку* ў настроі працоўнае моладзі, поваратку, якая мае вялікае значэньне для разьвіцьця эканамічнае барацьбы польскага пралетарыяту.

Камсамол Польшчы вядзе барацьбу ў абарону працоўнае моладзі.

Арганізатарам контр-атакі пралетарскае моладзі супроць наступу буржуазіі, які бязупынна ўзмацняецца, зьяўляецца Польскі Камсамол. Толькі Камсамол Польшчы, пад кіраўніцтвам Кампартыі Польшчы, арганізуе рабочую моладзь на эканамічную барацьбу і ў паўсядзённых схватках і забастоўках супроць капіталу, падрыхтоўвае яе да канчатковае перамогі. Для выкананьня гэтае задачы, Камсамол Польшчы прарабіў раней за ўсе вялізную работу па падрыхтоўцы свае арганізацыі для гэтае барацьбы. Польская сэкцыя КІМ'а мае параўнаўча вялікі вопыт у эканамічнай барацьбе, аднак шмат якія фабрычныя ячэйкі Польскага Камсамолу ня умелі досыць цесна зьвязацца з масаю пралетарскае моладзі на заводах, ня ўмелі досыць чула прыслухацца да запатрабаваньняў гэтае моладзі. Таксама сярод польскіх камсамольцаў ня было досыць зразуменьня ўсёе важнасьці работы ў прафсаюзах: прафсаюзы, якія трымаюцца пераважна ў руках згоднікаў, адпыхалі ад сябе рэвалюцыйную моладзь. Польскаму Камсамолу давялося прарабіць грунтоўную работу ў сваіх шэрагах, каб пераканаць польскіх камсамольцаў у канечнай патрэбнасьці работы ў прафсаюзах. У выніку вялізная большасьць рабочых камсамольцаў зноў зьвернулася ў прафсаюзы і ўзяліся за работу ў сэкцыях моладзі. Таксама вялізны крок наперад зрабіў Камсамол Польшчы ў уменні прыслухоўвацца да голасу масы моладзі на заводах, уменне зьвязацца з ёю і кіраваць яе барацьбою. Паказьнікам таго могуць быць хоць-бы фабрычныя газэткі польскага камсамолу, якія выдаюцца шмат якімі ячэйкамі ўва ўсіх буйных (а таксама і ў больш дробных) рабочых асяродках. Гэтыя падпольныя фабрычныя газэткі, што друкуюцца на гэктографе ў ліку 200—300 экзэмпляраў нават у некаторых выпадках, газэткі, у якіх поўна

карэспандэнцый, поўна апавяданняў з жыцця фабрыкі, поўна запатрабаванняў чыста фабрычнага маштабу, праробваюць выдатную агітацыйную работу сярод моладзі, мабілізуючы яе навакол Камсамолу.

Эканамічныя патрабаванні польскага камсамолу наступныя: 6-гадзінны рабочы дзень для моладзі ад 16 да 18 год і 4-гадзінны з 14 да 16 год, павялічэнне зарплаты ўсёй рабочай моладзі на 35%, супроць фашысцкае змены тарыфаў для моладзі, месячны водпуск для моладзі, забарона дзіцячае працы, двухгадовая вучэбная практыка і г. д. Не ўважаючы на тое, што прыняты буржуазным польскім парламентам і ня ўведзены дасюль закон аб працы моладзі шмат у чым не адказвае інтарэсам моладзі, польскі Камсамол патрабуе увядзення яго у жыццё, паказваючы такім чынам моладзі, што буржуазія нават свайго закону ня думае выканаць. Акрам таго, польскі Камсамол патрабуе павялічэння колькасці прафэсійных школ і прыему у гэтыя школы безработнае моладзі. Асноўным патрабаваннем у адносіне да гэтае апошняе зьяўляецца выдача подсобку па безработнасці моладзі да 18 г., чаго не прадбачаюць фашысцкія законы.

Зусім ясна, што польскія камсамольцы змагаюцца пад кіраўніцтвам Кампартыі Польшчы таксама за агульныя патрабаванні пралетарыату ў кожнай забастоўцы і г. д., імкнучыся ўсямерна дапамагчы ў выкананні яе задач.

Барацьба супроць цэхавага закону

У апошні час на чале эканамічнае барацьбы польскага Камсамолу было пастаўлена пытанне барацьбы з цэхавым законам, пра які мы казалі вышэй. Кампанія разгарнулася ў пачатку гэтага году і была звязана з выбарчай кампаніяю Кампартыі. Вялікае значэнне мае той факт, што ў выбарчай праграме Кампартыі былі высунуты патрабаванні, якія датычаць моладзі і ў прыватнасці аб цэхавым законе. Выкананне кампаніі дало найлепшыя вынікі. Напрыклад, у Варшаве было арганізавана некалькі дзесяткаў сходаў, на якіх прысутнічала пад пяць тысяч моладзі. Перад заводамі былі наладжаны сходы, пасля якіх адбыліся невялікія дэманстрацыі з паяннем. Паўсюды кампанія была увязана з канкрэтнымі варункамі жыцця моладзі на даным заводзе, паўсюды кампанія супроць гэтага закону станавілася часткаю агульнае барацьбы супроць фашысцкага ўраду. У часе гэтае кампаніі Камсамол сумеў развіць таксама у яшчэ больш шырокім памеры сваю чыннасць у прафсаюзах, у сэкцыях моладзі. Сэкцыі моладзі значна выраслі, не ўважаючы на тэрор з боку сацыял-фашысцкіх правадыроў, лік іх павялічыўся. Яны адыгралі значную ролю ва ўсёй кампаніі, паказаўшы сваю жыццяздольнасць і актыўнасць. Яны дапамаглі таксама ў значнай меры выкрываць і агляць прафсаюзных правадыроў адкрытымі лістамі, патрабуючы кляскае барацьбы. Вельмі важна адзначыць удзел сэкцыі моладзі у рэалізацыі канфэрэнцыі беспартыйнае моладзі, гэтае зусім новае, якая выявілася толькі ў часе гэтае кампаніі, формы эканамічнае барацьбы пралетарскае моладзі.

Кампанія за канфэрэнцыю рабочае моладзі

Лёзунг склікання канфэрэнцыі рабочае моладзі быў высунуты польскім Камсамолам параўнальна даўно, але толькі ў 1928 годзе Камсамолу ўдалося часткова пакуль ажыццёвіць гэты лёзунг. Скліканне канфэрэнцыі рабочае моладзі ў Варшаве, у Верхняй Сілезіі, у Дамброўскім басэйне і Кракаве, шырокая падрыхтоўка па скліканню іх у іншых рабочых асяродках зьяўляецца паказнікам таго, які жывы

водгук знаш і лезунгі польскага Камсамолу сярод беспартыйнае моладзі. Варшаўская канфэрэнцыя, на якой прысутнічалі прадстаўнікі самых буйных заводаў у Варшаве (разам было 36 дэлегатаў), выканала сваю вялікую задачу мабілізацыі моладзі супроць фашысцкага закону, не ўважаючы на тое, што канфэрэнцыю гэтую паліцыя арыштавала. Пасля шырокае кампаніі пад лезунгам вызвалення „36“, паліцыя вымушана была вызваліць іх, што зьяўляецца доказам вялікага ўплыву гэтае кампаніі сярод мас моладзі. Ня менш добра прайшла і Верхня-Сілезкая канфэрэнцыя, якая таксама адзінагалосна выклікала моладзь на барацьбу супроць фашысцкага закону і выбрала знарок камітэт для кіравання гэтаю барацьбою і па скліканьню агульнае канфэрэнцыі. Трохі пазней, 25 сакавіка, адбылася канфэрэнцыя рабочае моладзі Дамброўскага басэйну. У канфэрэнцыі ўзяло удзел 17 дэлегатаў, хоць усяго выбраных было 25 чалавек (частка па тэхнічных прычынах на канфэрэнцыю не папала). У кампаніі для выбараў дэлегатаў удзельнічала звыш 3.000 рабочае моладзі. Канфэрэнцыя акром рэзалюцыі па эканамічных пытаннях (папярэд галасавалі супроць прамысловага дэкрэту) прыняла таксама і палітычныя рэзалюцыі, якія заклікаюць да барацьбы супроць фашысцкага ўраду.

Паказнікам таго, як разьвіваецца кампанія польскага Камсамолу, зьяўляецца таксама канфэрэнцыя ў Кракаве (19 красавіка гэтага году). На канфэрэнцыі прысутнічала больш за 100 маладых рабочых і работніц. Канфэрэнцыя ухваліла аналегічныя рэзалюцыі і выбрала Камітэт. Як мы ўжо паказвалі, у іншых асяродках таксама ідзе падрыхтоўка да склікання канфэрэнцыі (праведзены ўжо некаторыя нарады, на некалькіх заводах выбраны дэлегаты). Трэба меркаваць, што вядучы ў далейшым таксама энэргічна кампанію за усеагульную канфэрэнцыю, камсамол не ўважаючы на свае падпольнае становішча—здолее выканаць пастаўленую перад сабою задачу склікання гэтага зьезду.

Трэба яшчэ больш разгарнуць эканамічную барацьбу

Мы паказалі шмат якімі прыкладамі, як на фоне пагоршаньня эканамічнага становішча працоўнае моладзі наступae рост актыўнасьці гэтае моладзі, як яна больш рашуча выступае супроць сваіх клясавых ворагаў. Тут мы павінны яшчэ адзначыць меушыя за апошні час забастоўкі моладзі. Усе яны бязумоўна кіруюцца камсамолам. У Бярэсьці была праведзена забастоўка маладых плотнікаў, якая дала павялічэньне зарплат на 20—30 проц. У Горадні была праведзена забастоўка тандэткаў, якая цяглася тры тыдні і была выйграная моладзьдзю. Асабліва важнае значэньне некалькіх забастовак, у якіх вельмі энэргічна выступала моладзь з спэцыяльнымі патрабаваньнямі разам з дарослымі рабочымі. Гэтыя коардыніраваныя выступленьні адзіным фронтам дарослых і маладых рабочых немаль усюды прыводзілі да перамогі. Напрыклад: ва Ўлацлаўску забастоўка краўцоў дала павялічэньне зарплат дарослым рабочым на 15—25 проц., а моладзі нават на 40 проц. Гэтак сама апошнія забастоўкі ў Варшаве: на шакаляднай фабрыцы Фукса, у краўцоў і г. д. далі добрыя вынікі, і павялічылі сэкцыі моладзі.

У некаторых галінах прамысловасьці ў Вільні праз рэвалюцыйныя сэкцыі пры дапамозе прафсаюзаў праводзілася рэгуляваньне зарплат моладзі.

Адначасова з ростам барацьбы супроць буржуазіі заўважваецца таксама адыход моладзі ад сацыял-згоднікаў. Здрадніцкая роля іх становіцца ўсё больш яснаю. Арганізацыя польскае сацыялістычнае моладзі

Тур нават не палічыла за патрэбнае прыняць удзел у кампаніі супроць фашысцкага закону; выбраная сэкцыяй моладзі дэлегацыя на канфэрэнцыю прафсаюзаў ня была прынята сацыял-фашысцкімі правадырамі. Ня менш здрадніцкую ролю адыгралі маладыя яўрэйскія згоднікі. Манэўруючы, яны згодзіліся ўзяць удзел у канфэрэнцыі, але будучы на ёй, яны ня згодзіліся дапусьціць да ўдзелу прадстаўнікоў польскіх сэкцый моладзі, а таксама запярэчылі супроць прыняцця якое-кольвек рэзалюцыі. Гэтым самым яны паказалі свой твар здраднікаў, якія зрываюць усякую барацьбу з капіталам і фашысцкім урадам.

Эканамічная барацьба, якую вядзе рабочая моладзь пад кіраўніцтвам камсамолу, дала значныя вынікі. Трэба, аднак, сказаць, што праробленая вялікая работа зьяўляецца яшчэ далека ня поўнаю супроць тых вялікіх эканамічных задач, якія стаяць перад польскім Камсамолам.

У гэтай рабоце стаіць перад Камсамолам адхіліць шмат недахопаў. Пакажам хоць-бы на адзін з самых вялікіх недахопаў — прафсаюзную работу. Дасюль большасьць рабочае моладзі ня лічыцца ў прафсаюзах. Успамянутая Крахельская лічыць, што ў мэталюргічнай, дрэва-апрацоўчай і інш. галінах прамысловасьці арганізавана толькі 13 моладзі, якая працуе. У прафсаюзе краўцоў арганізавана 14 проц. моладзі, тады калі ў адпаведнай галіне прамысловасьці працуе 34 проц. моладзі. У сэкцыях моладзі ў Заходняй Беларусі арганізавана ўсяго толькі пад 1.600 маладых рабочых. Трэба таксама адзначыць, што зьнарок важна, гэта што у буйной прамысловасьці 90% арганізаванае моладзі куды меншы, чымсь у дробнай. Камсамолу патрэбна ў далейшым выканаць вялікую задачу арганізацыі моладзі ў прафсаюзы, але для гэтага трэба яму зараней больш увагі аддаць самой рабоце ў сэкцыях моладзі, якія далекаў недастатковай ступені сталі арганізацыямі эканамічнае барацьбы моладзі.

Яшчэ адным буйным ворагам працоўнае моладзі, з якім прадстаіць вялікая барацьба, зьяўляюцца арганізацыі моладзі фашысцкага характару, здолешыя пацягнуць за сабою некаторую, хоць і нязначную, частку працоўнае моладзі.

КСМП сумеў заваяваць сымпатыі актыўнае часткі рабочае моладзі, сумеў паказаць, што ён зьяўляецца адзіным абаронцам эканамічных інтарэсаў усяе працоўнае моладзі. Атака фашызму, якая расьце, самавыкрываньне згоднікаў, як падможнікаў капіталу, пры ўмельнай тактыцы КСМ, пры ўмельстве зьвязваць эканамічную барацьбу з палітычнаю, прывядуць к таму, што камсамол здолее заваяваць таксама і менш актыўныя часткі рабочае моладзі, здолее стаць правадыром пралетарскае моладзі.

Шляхамі нацыяналізму, апартанізму і здрады*)

(Разлом у КПЗУ)

Справа Сельробу

У адносінах да масавых рабоча-сялянскіх арганізацый заданьне партыі ў тым, што яна бярэ на сябе ролю гегэмона, вызначае ім шляхі барацьбы, вядзе іх за сабою. Адсюль, зразумела, неабходнасьць рашучай крытыкі усялякіх нацыяналістычных і апартуністычных памылак, зробленых правадырамі гэтых арганізацый. Толькі гэкім спосабам можна выраўноўваць лінію гэтых арганізацый, правадыры якіх вышлі з дробна-мяшчанскага асяродзьдзя і па ідэалічных поглядах у значнай ступені яшчэ не адрозьніваюцца ад яго. Гэта таксама адзіны шлях да праудзівае кансалідацыі антыфашысцкага лягеру, да аб'яднаньня ўсіх рэвалюцыйных сіл для барацьбы з фашысцкай дыктатурай, за рабоча-сялянскі ўрад, за зямлю бяз выкупу, за самавызначэньне аж да аддзяленьня. Нарэшце, толькі шляхам крытыкаваньня ўсялякіх дробнамяшчанскіх памылак і хістаньняў можна ствараць такія новыя кіраўнічыя кадры, якія самі вырасьлі з працоўных мас і арганічна з імі зьвязаны.

Ужываць зброю бальшавіцкае крытыкі супроць памылак, зробленых кіраўнікамі Сельробу, гэта асабліва неабходная справа, калі зьвярнуць увагу на пахаджэньне гэтае арганізацыі. Абедзьве групы, у выніку злучэньня якіх зьявіўся Сельроб—Сялянскі Саюз і Народная Воля не зьяўляліся масавымі арганізацыямі, у поўным разуменьні гэтага слова. Аснову Сельсаюзу стварыў дэпутаткі выбарчы апарат, а партыя Народнай Волі ў першую чаргу абаніралася на чытачоў „Волі Народу“. Вось-жа, гэта былі перш за ўсе *арганізацыі вярхоў*, а гэта яшчэ больш *узмацняла* ўплыў дробнамяшчанскага асяродзьдзя на правадыроў абедзьвюх груп. Калі казаць аб мінулым, дык правадыры Сельсаюзу вышлі з лягеру украінскага нацыяналізму пятлюраўскага тыпу, а ранейшыя волянарадаўцы яшчэ некалькі год таму ўяўлялі сабою складаную частку усходняга ліцкага масквафільства. Тыя і другія прынеслі з сабою у Сельроб скуткі свайго мінулага.

Калі казаць пра правадыроў ранейшага Сельсаюзу, дык іхны нацыяналізм і апартунізм выяўляўся аднолькава і ў ідэалёгічным кіраўніцтве тых органаў прэсы, якія былі ў іхных руках, і ў доўгім шэрагу паасобных выступленьняў.

Ідэалёгію ранейшых сельсаюзаўскіх правадыроў надзвычайна яскрава характарызуе тое, што пісала ў перадавым артыкуле 26 чэрвеня 1927 г. Холмскае „Наше Життя“, рэдагаванае ранейшым дэпутатам сойму Макаўкаю:

*) Гл. „Бальшавік Беларусі“ № 9 і 10

„Мы прызнаем нацыянальную еднасьць і накіроўваемся да яе. Але для нас разуменьне народу павінна пакрывацца разуменьнем рабоча-сялянскае клясы і кіраўнічую ролю павінны адыгрываць прадстаўнікі сялян і рабочых. А украінскія панкі, гэта кропля вады ў сялянска-рабочым моры, павінны адыйсьці на задні плян“. Ці-ж гэта не нагадвае нам разуменьне пэпэсаўцаў, якія бароняць фашысцкую „дэмакратыю“, бо не жадаюць адбіраць палітычныя правы „ўсялякіх панкоў“. „Наше Життя“ ня хоча зьнішчаць буржуазію, а толькі вызначыць ёй у агульным нацыянальным фронце далейшае месца. Гэткае тыповае сацыял-патрыётычнае разуменьне справы клясавое барацьбы знаходзім і ў шмат якіх іншых выступленьнях „Нашого Життя“, і яго на падгалоска, львоўскага „Нашого Слова“.

„Наше Життя“ ня раз піша пра „праўдзівы і фальчывы патрыётызм“, закідваючы ундоўцам і радыкалам, што гэтыя палітычныя шахраі толькі запінаюцца украінскім нацыяналізмам і патрыётызмам (24 ліпеня 1927 г.). Правадыры ранейшых сельсаюзаўцаў маюць прэтэнзію частаваць „праўдзівым“ нацыяналізмам і патрыётызмам.

Адыходны пункт у ідэалёгіі ранейшых сельсаюзаўскіх правадыроў, гэта тэза, што нацыянальную праблему трэба ставіць, як *роўнарадную* з сацыяльнай праблемай. Атакуючы ранейшых волнародаўцаў за раскол, „Наше Життя“, адным з галоўных закідаў па іхнаму адрасу, прыводзіць тое, што яны нацыянальную справу падначальваюць клясавай барацьбе пралетарыяту. І тут пазыцыя „Нашаго Життя“ супадае з пазыцыяй ППС, якая вызнае эвангельлем „польскага сацыялізму“ *роўнараднасьць* лёзунгаў „сацыялізм і незалежнасьць“. Ясна, што гэтая нібыта роўнараднасьць на практыцы зводзіцца да поўнага падпарадкаваньня клясавых інтарэсаў пралетарыяту, так званым агульна-нацыянальным інтарэсам, якія мецьмуць, уласна, толькі прыкрываць барацьбу капіталістаў і памешчыкаў супроць рабоча-сялянскіх мас.

З гэтай прыныповай пазыцыі правадыроў ранейшага Сельсаюзу выходзіла *знаходжаньне з ундоўцамі ў адным Украінскім Клюб* нежаданьне парываць з гэтым Клубам, адсутнасьць свайго ўласнага палітычнага і арганізацыйнага твару ў сойме. Калі, пад націскам зьнізу, сельробаўскія дэпутаты пачалі пэўнае наступленьне ў супольным Клубе, дык галоўным іхным закідам было тое, што „Украінскі Клуб страціў нацыянальны украінскі твар“ („Наше Життя“, 28 жніўня 1927 г.).

Нацыяналізм ранейшых сельсаюзаўскіх правадыроў знайшоў сабе выяўленьне ў цэлым шэрагу паасобных палітычных выступленьняў. Адным з гэтых выступленьняў быў *удзел у сацыял-згодніцкіх канфэрэнцыі нацыянальных меншасьцяў*. З красавіка 1927 г., па ініцыятыве бундаўцаў, у Варшаве адбылася канфэрэнцыя сацыялістаў нацыянальных меншасьцяў, дзе прынялі ўдзел: Бунд, ПЦ абодвух напрамкаў, Нямецкая Сацыялістычная Партыя Працы, украінскія сацыялісты-радыкалы. У гэтай канфэрэнцыі ад імя сельробаўскіх дэпутатаў прымаў удзел Макаўка—гэта была спроба даць „сацыялістычнае“ *выданьне блёку нацыянальных меншасьцяў*. Гэтая яскрава апартуністычная і нацыяналістычная камбінацыя, разьлічаная на палову мандатаў у сойм, знашла сабе надзвычайнае, мілагучнае прывітаньне на старонках „Нашого Життя“.

„Украінскія рабочыя і сяляне з радасьцю вітаюць гэта выяўленьне паразуменьня і імкненьня да супрацоўніцтва паміж угрупаваньнямі Лявіцы няпольскіх нацыянальнасьцяў Польшчы і лічаць яго неабходную справу, як процівагу гэткаму-ж аб'яднаньню буржуазіі“. („Наше Життя“, 17 красавіка 1927 г.).

Удзел ранейшых сельсаюзаўскіх правадыроў у нацыяналістычна-сацыялістычным зборышчы „Світло“ некалькі разоў спрабавала расглумачыць, як даўно ужо выпраўлены ляпсус дэпутата Макаўкі. Але мы дазваляем сабе сумнявацца. Бо чым-жа, як не далейшым росквітам тае самае нацыянал сацыялістычнае лініі ёсць блёк, які ў часе выбараў у Сойм створаны быў правадырамі Сельробу Правіцы з яўрэйскімі нацыяналістамі з Поалей-Цыёну.

Яшчэ больш яскравае выяўленьне украінскага нацыяналізму далі адносіны правадыроў ранейшага Сельсаюзу да *украінскага царкоўнага зьезду*. Група ранейшых народавольцаў адразу стала на варожую пазыцыю да гэтага зьезду, які адбыўся ў Луцку 5-га чэрвеня 1927 г. выкрываючы яго ундоўска-пятлюраўскі характар („Воля Народу“, 12-га чэрвеня 1927 г.). Затое ранейшыя сельсаюзаўцы альбо сталі супроць гэтага зьезду ў няпэўнае становішча, альбо выразна яго падтрымоувалі. У самым зьездзе прымалі ўдзел дэпутат Казіцкі і сэнатар Пастэрнак, абодвы з групы ранейшых сельсаюзаўцаў. Сельробаўскія дэпутаты прымалі ўдзел і ў кампаніі падрыхтоўкі царкоўнага зьезду, якая працягвалася некалькі месяцаў.

Ужо 28 студзеня 1927 г., пры абгаварэньні бюджэту міністэрства веравызнаньня і народнае асьветы, пасол Казіцкі зрабіў наступную заяву: „Украінскі праваслаўны народ вымагае сабору, каб усё гэта вычысьціць“ (гутарка ішла пра царкоўную палітыку мітрапаліта Дыонісія).

На працягу шэрагу нумароў „Нашога Життя“ друкавалася паведамленьне арганізацыйнага камітэту, якім склікаўся украінскі праваслаўна-царкоўны зьезд.

У газ. „Наше Життя“ ад 3 красавіка 1927 г. зьявіўся вялікі артыкул пад назвай „Аугакефальны сынод і украінцы“, прысьвечаны пазыцыі мітрапаліта Дыонісія, ворага украінізацыі праваслаўнае царквы; гэты артыкул імкне да абгрунтаваньня патрэбы царкоўнага зьезду. Каб надаць больш моцы сваёй аргументацыі, аўтар спасылаецца на каноны праваслаўнае царквы.

У нумары „Нашога Життя“ ад 15 мая 1927 г. зьмешчаны артыкул пад назвай „Царкоўная справа“: ён заканчваецца вывадам, што працоўныя масы павінны прыняць удзел у царкоўным зьездзе, выкарыстоўваючы яго дзеля таго, каб „царква стала сапраўды і выключна рэлігійнай арганізацыяй“.

Як бачым, правадыры групы ранейшых сельсаюзаўцаў праводзілі ў адносінах царкоўнага зьезду цалкам *пэўную лінію*, і гэтая лінія была ў поўнай згодзе з цэлым укладам іхнае сацыял-нацыянальнае, сацыял-згодніцкае ідэалёгіі.

Толькі ў палове жніўня 1927 г. ранейшыя сельсаюзаўскія правадыры прызналі за патрэбнасьць часткова адступіць ад царкоўна-зьездаўскае авантуры. Менавіта, у газ. „Наше Життя“ ад 14 жніўня 1927 г. зьявіўся гэтакі допіс:

„У свой час прэса паведамляла, што ў царкоўным зьездзе ў Луцку прымалі удзел некаторыя сельробаўцы. Як выявілася, сапраўды, некагорыя з сельробаўцаў па ўласнаму жаданьню прымалі ўдзел у тым зьездзе, глядзячы на яго, як на да пэўнай ступені — рэвалюцыйны чыньнік і маючы змер праводзіць на зьездзе сваю палітычную лінію ў адносінах да царквы. Гэта была наіўнасьць, якую прызналі з працягам часу тыя, хто прымаў удзел у зьездзе, бо зьезд той меў характар ундоўска-пятлюраўскае палітычнае акцыі, а рысаў рэвалюцыйнага чыньніка абсалютна ня меў, нават у царкоўным разуменьні. Тыя сельробаўцы, якія прымалі ўдзел у царкоўным зьездзе ў Луцку, самі засу-

дзілі сваю памылку, як засудзіў яе таксама ЦК Сельробу; ён нікому не даваў свае згоды на ўдзел у гэтым зьездзе і стаяў у адносінах да яго на крайняй—негатыўнай пазыцыі”.

Мы прывялі гэты допіс цалкам, бо гэта ня толькі клясычная ілюстрацыя апартунізму сельсаюзаўскіх правадыроў і кідае яскравы прамень на сьцьвярджэньне „Світла“, што нібы Казіцкія цалкам выправілі свае нацыянал-апартуністычныя памылкі. Трэба тут адзначыць, што толькі ў верасьні—інакш кажучы, пасля трох месяцаў на зьездзе і пад пагрозай расколу ЦК сельробу прызнаў за неабходнае і то ў занадта ляканічным паведамленьні, асудзіць удзел „пэўных членаў Сельробу“ у царкоўным зьездзе („Наше Слова“, 25 верасьня 1927 г.). Яскравым выяўленьнем украінскага нацыяналізму было выступленьне Казіцкага на ЦК Сельробу супроць нацыянальнае палітыкі УССР, КП(б) У і ЎсеКП. Бяручы сваім адыходным пунктам высылку Шумскага па-за межы Савецкай Украіны, Казіцкі падаў рэзалюцыю, дзе па прыкладу ундоўцаў атакуе нацыянальную палітыку УССР, якая быццам зьяўляецца толькі зброяю ў руках Масквы.

Характэрна, што выступленьне Казіцкага супала ў часе з падтрыманьнем на красавіковым пленуме ЦК КП(б)У нацыяналістычнага ўхілу ў шэрагах КП(б)У.

Выканаўчы Камітэт Камуністычнага Інтэрнацыяналу ў сваёй адозьве сьцьвердзіў, што „Нацыяналістычная крытыка палітыкі КПЗУ, якая ужывалася да гэтых часоў прадстаўнікамі ундоўскага лягеру, зьяўляючыся ў сваёй існасьці спосабам *палітычнае падрыхтоўкі наступленьня польскага фашызму на Савецкую Украіну*, пачала знаходзіць сабе падтрыманьне у ранейшай кіраўнічай групе ЦК КП(б)У, якая інсцэніравала выступленьне дэпутата Казіцкага ў ЦК Сельробу з пастановай, накіраванай супроць нацыянальнай палітыкі КП(б)У і на падтрыманьне ўхілу Шумскага”.

Пятлюраўскае выступленьне Казіцкага было першым сыгналам перасьцярогі; яно паказвала, што польскі фашызм пачынае здабываць сабе палітычных прыхільнікаў паміж паасобнымі нацыяналістычнымі правадырамі Сельробу.

Адсутнасьць месца не дазваляе нам тут спыняцца на іншых праявах нацыяналізму і апартунізму ранейшых сельсаюзаўскіх правадыроў, як скажам, тое, што сельробаўскія дэпутаты, падтрымоувалі Васільчука, нават пасля яго пятлюраўскага выступленьня ў сойме, тое, што яны разам з пэпэсаўцамі падпісалі заяву ў справе дэкрэту пра друк, тое, што яны ня імкнуліся заняць якую-небудзь выразную пазыцыю пры нападзе фашысцкага ўраду на правадыра НПХ, ранейшага дэпутата Ваяводзкага і г. д.

Тое, аб чым казалі мы тут, здаецца нам, мае даволі моцы каб сьцьвердзіць, што абавязкам камуністычнае партыі была сыстэматычная і нясупынная крытыка украінскага нацыяналізму—а ён-жа так глыбака прасякнуў ідэалёгію ранейшых сельсаюзаўскіх правадыроў. Нельга было забываць, што у сучаснай палітычнай сітуацыі *украінскі нацыяналізм зьяўляецца ў Заходняй Украіне сябрам польскага фашызму і імперыялізму* і ўяўляе з сябе найбольшую небяспеку для вызваленчага рабоча-сялянскага руху.

Гэта звычайна не азначае, каб мы мелі выяўляць, хаця-б найменшую цяглівасьць да тых памылак і скуткаў, якія прынеслі з сабою ранейшыя вольнанародаўцы.

Яны не адкінулі да канца свае даўнейшыя хібныя станаўленьні у нацыянальным пытаньні; гэта знайшло сваё выяўленьне у неразуменьні усяе вагі нацыянальнае справы і рэвалюцыйнае значнасьці вызвален-

чае барацьбы прыгнечаных польскаю буржуазіяю нацыянальнасьцяў. Таму якраз у цэлым шэрагу артыкулаў і выступленьняў яны ўспамінаюць, напрыклад, лезунг самавызначэньня (між іншым у раскольніцкай „Заяве“, на жнівеньскай канфэрэнцыі Сельробу Лявіцы).

Мала ўвагі аддавалі ранейшыя вольнанародцаўцы на тое, каб мабілізаваць працоўныя масы Заходняе Украіны дзеля барацьбы за частковыя нацыянальныя правы, напрыклад, у галіне асьветы, культуры і інш. Выяўленьнем неперажыванага да канца хібнага становішча ў нацыянальным пытаньні была абарона вольнанародцаўцамі свайго перадваенага „сацыялізму“ і спроба рагаваць свае памылкі спасылкамі на тое, што „нацыянальнае пытаньне“ (такое ці іншае яго разуменьне), гэта не зьяўляецца галінай „асноўных ісьцін сацыялізму“, разам з сьцьвярджэньнямі, што „нацыянальнае пытаньне,—гэта наогул вельмі складанае пытаньне“ і г. д. („Сельроб“, № 8, 6 лістапада 1927 г.).

Гэтая памылка здабывала асаблівую значнасьць дзякуючы таму, што „Сельроб“ у лістападзе 1927 г. паўтарыў тое самае, што паўтара гады таму пісала „Воля Народу“. А менавіта, у артыкуле пад назвай „У нацыянальнай справе“, зьмешчаным у „Волі Народу“ 16 мая 1926 г., чытаем наступнае:

„Нацыянальная праблема, гэта, бяручы наогул, адна з найцяжкіх, найскладаных праблем. У сацыялістычнай літаратуры яна займае вельмі паважнае месца. Нават выдатныя тэарэтыкі сацыялізму дапушчалі памылкі ў гэтай наскрозь практычнай і жыццёвай справе і зьмянялі, альбо характарызавалі свае погляды. Вось-жа, няма нічога дзіўнага, ці няпрыроднага, што ў гэтай надзвычай *спэцыяльнай* (падкрэсьлена „Воляй Народу“) справе нам давялося таксама зьмяніць і пераацаніць сваю пазыцыю“

Бязумоўна, у тым, што ранейшыя вольнанародцаўцы зьмянілі сваю даўнейшую хібную пазыцыю ў нацыянальнай справе, няма нічога дзіўнага ці няпрыроднага. Наадварот, гэта было цалкам здаровае зьявішча і сьведчыла яно аб тым, што вольнанародцаўцы сапраўды парываюць з лягерам рэакцыйнага галічанскага масквафільства і пераходзяць у шэрагі рабоча-сялянскае арміі. Але якраз дзякуючы гэтаму і была надта шкідлівая незакончанасьць у гэтай справе, недаацэньваньне вялічэзнае значнасьці украінскага пытаньня, якое ішло шляхам зьвяздзеньня нацыянальнае праблемы да шэрагу „практычных“ і „спэцыяльных“ спраў

Гэтым спосабам ранейшыя вольнанародцаўцы імкнуліся сьцерці даведзеныя памылкі, і адначасова пашыралі фальчывы погляд, што згодна яму, нацыянальнае пытаньне, гэта нейкая другарадная, альбо трэцярадная справа на яе, нібы, у рабоча-сялянскім лягеры могуць быць розныя погляды. На справе-ж праўдзівая пазыцыя ў нацыянальным пытаньні, яднаньне мас да змаганьня супроць прыгнечаньня, да змаганьня за самавызначэньне, аж да адлучэньня, гэта асноўны лезунг пралетарыяту. Побач з барацьбою за рабоча-сялянскі ўрад і за зямлю бяз выкупу, яно выяўляе сабою найнатужны рухавік гістарычнае барацьбы працоўных мас супроць сваіх адвечных прыгнетацеляў. Вось-жа, той, хто сее ў масах дэзорыентацыю ў адносінах да гэтага лезунгу, аб'ектыўна абяссьільвае лагер рэвалюцый.

Трэба адзначыць, што ЦК Сельробу Лявіцы у лісьце да Сельробу (Правіцы) 2 студзеня 1928 г. прызнаў свае памылкі. А ў гэтым, якраз ткі ў гэтай галіне правадырам Сельробу Лявіцы пагражае найбольшая небясьпека памылак і ўхілаў, і заданьне ўсяго рабоча-сялянскага лягеру выпраўляць гэтыя памылкі братняю крытыкаю. Вялікаю шкодаю для рэвалюцыйнага руху быў раскол у Сельробе ў верасьні 1927 г.

Ён зьнядужыў рабоча-сялянскі лягер, аб'ектыўна пайшоў на карысьць буржуазіі, фашызму і ўсім яўным і замаскаваным яго агентам (аж да нацыянальных раскольнікаў з КПЗУ, якія імкнуліся як мага справакаваць ранейшых воля народаўцаў на гэты раскол).

У гэтых умовах заданьнем камуністычнае партыі павінна была быць рашучая крытыка памылак і ўхілаў абедзвюх груп, накіраваньне да таго, каб найхутчэй зьліквідаваць раскол і адбудаваць еднасьць на грунце вырзнае, без кампрамісаў палітычнае лініі. Зусім па інакшаму разумелі сваё заданьне шумскісты. Яны цалкам падтрымоўвалі адну групу Сельробу—ранейшых сельсаюзаўцаў, імкнучыся канчаткова палітычна і арганізацыйна ануляваць ранейшых волянародаўцаў. Гэтым якраз яны цярпліва прымалі і захоўвалі нацыяналістычныя памылкі ранейшых сельсаюзаўскіх правадыроў, нават і самі ўздыхалі ў іх нацыяналізм. Даволі ў якасьці прыкладу адзначыць тое, што ў часе кампаніі, якая працягвалася некалькі месяцаў, за ўдзел у царкоўным зьездзе, „Сьвітло“ аніводным словам не засудзіла тае іхнае пазыцыі, якая аб'ектыўна ішла на карысьць ундо-фашызму; таксама яно палічыла належным замаўчаць выступленьне Казіцкага з пятлюраўскаю рэзалюцыяй, накіраваную супроць УССР і г. д.

Вестку пра раскол у Сельрабе „Сьвітло“ прыняла са зласьліва прыхованым задавальненьнем. Самы раскол яно ацаніла не як факт, які паслабляе і разьрозыняе сілы працоўных мас, а як крок да кансалідацыі Сельробу.

„Выхад народавольцаў—пісала яно 25 верасьня 1927 г.—гэта не раскол Сельробу ці яго вярхоў; гэта нікчэмнае дэзэртэрства трох генэралаў. Сельробаўскія масы нічога ня страцілі на гэтым дэзэртэрстве“.

Падобную пазыцыю заняла і ранейшая кіраўнічая група ЦК КПЗУ. На адным з паседжаньняў ЦК КПП Васількоў проста т'кі заявіў, што раскол кансалідуе Сельроб, а выпрацаваныя групаю Васількова-Туранскага тэзісы пра „Новыя моманты ў сітуацыі на Заходняй Украіне і заданьне партыі“ прызнаюць, што дзякуючы гэтаму расколу Сельроб „пазбыўся чужога элемэнта“ (Бюлетэнь Палітбюро ЦК КПЗУ ад 20 лістапада 1927 г.).

Згодна з васількоўцамі, Казіцкія ўяўляюць з сябе ў Сельробе асноўны элемэнт, затое Вальніцкі з таварышамі—гэта элемэнт арганічна чужы. Ня дзіва, што пры гэтым разуменьні справы, ранейшая кіраўнічая група ЦК КПЗУ рабіла усё, каб паглыбіць раскол у Сельробе. Тут ужыты былі рознастайныя спосабы.

У першую чаргу, замест канкрэтнага крытыкаваньня абедзвюх груп, пачалася фабрыкацыя і заўзятае пашырэньне розных плетак і паклёпаў—яны павінны былі выканаць прорву паміж дзвюма часткамі Сельробу. Пасьля таго, чым далей усё больш уваходзіць у абыход прыслужніцтва такімі аргумэнтамі, што, быццам Сельроб Лявіца, гэта замаскаваныя масквафілы, кацапы, русацыпы, кірылаўцы (ад вялікага князя Кірыла), і інш., а да рабоча-сялянскага лягеру яны далучыліся толькі дзеля таго, каб працаваць над адбудовай даўнейшае Расіі—„вялікай, непадзельнай“.

Расійская прыказка кажа: „чым далей у лес, тым болей дроў“. У працэсе барацьбы з ранейшымі волянародаўцамі васількоўцы і іхныя прыяцелі з „Сьвітла“ штораў больш спадалі на ўзровень выключна нацыяналістычнае аргумэнтацыі, што раз мацней, поўнымі жменьамі бралі ідэолёгічную зброю з ундо-пятлюраўскага арсеналу. Увесь час арудуючы зданьню масквафільства, робячы з сучаснага быццам русацыпства ранейшых волянародаўцаў цэнтральнае пытаньне рабочага і

і сялянскага руху Заходняе Украіны, васількоўцы аб'ектыўна накіроўваліся да аднаўленьня ў шэрагах працоўных мас нацыяналістычнае барацьбы на лініі „мазэніства і кацапства“—барацьбы, якая палягае ў інтарэсах ундо-фашызму.

Выступленьні супроць сучаснага быццям масквафільства ранейшых волянародаўцаў штораз усе больш станавіліся заслонаю дзеля таго, каб сеяць у масах працоўных недавер'е да УССР і ССР, а асобна да нацыянальнае палітыкі пралетарыяту-пераможцы. Кампанія супроць волянародаўцаў штораз больш станавілася заслонаю, за якую мелася працягнуць шумскізм.—Дык вось сто разоў быў правы Палітычны Сакратарыят Камуністычнага Інтэрнацыяналу, калі ў рэзалюцыі ад 25 сьнежня 1927 г. сысьвярджаў: „надта цяжкае заданьне, якое стаіць перад КПЗУ, гэта барацьба супроць усіх тых, хто выступленьнямі супроць даўнейшых масквафілаў прыкрывае барацьбу супроць Савецкай Масквы, тых, хто намагаецца паслабіць сымпаты працоўных мас да Савецкае Масквы і абараніць барацьбу варожых сацыялізму элементу супроць Масквы, як асяродку сусьветнае рэвалюцыі“.

Асьлепленьня шумскізмам васількоўцы забыліся, што самі раней пісалі пра вартасьць „масквафільскай“ аргументацыі. Так, напрыклад, яшчэ ў 1923 г. („Нова Культура“ гэткім спосабам адказвала на абвінавачваньні ў масквафільстве, якое стварылі на яе адрасу радыкалы:

„Парадзім апякунам Шапавата (г. зн. радыкалам) прыкласьці гэтую самую назву („масквафільства“) да французскіх, нямецкіх, польскіх, ангельскіх, індыйскіх, афрыканскіх і аўстралійскіх рабочых, якія таксама не абліваюць памыямі ССР, а глядзяць на яго, як на натхніцеля барацьбы за сацыялізм“ („Нова Культура“, № 4, жнівень 1923 г.).

Калі ў 1926 г. арганізаваўся Сельроб, УНДО адразу ахрысьціла яго прозьвішчам масквафільскае арганізацыі. За той самы аргумент ухачуся выкінуць з Сельробу пятлюравец Васільчук. У сваім адкрытым лісьце ён пісаў, што праудзівая прычына разрыву з Сельробам, гэта „масквафільскі напрамак ЦК Сельробу, прычынены заслонай інтэрнацыяналізму“.

Цяпер аргументацыя масквафільствам, гэта адзіная зброя ў руках Казіцкіх і Крайкоўскіх; ёю яны абзываюць усіх, хто не згаджаецца з іхнаю апартуністычнаю і нацыяналістычнаю лініяй.

Вось-жа, не пашкодзіць тут успомніць, што пісала Сельсаюзаўскае „Наше Життя“ пра вартасьць абвінавачваньня ў масквафільстве (№ ад 3 красавіка 1927 г.). Чытаем:

„Каб як-небудзь сябе выратаваць у гэтай прыкрай сітуацыі, УНДО закідае пэўнай частцы членаў Сельробу масквафільства. Над гэтым закідам варта спыніцца.“

У чым цяпер выяўляецца тое масквафільства, якія яго канкрэтныя рысы, пра гэта ундоўцы ня кажуць, бо ўласна, няма нічога сказаць. Але яны унікаюць у мінулае пэўных асоб і зьбіраюць адтуль закіды супроць сучаснае працы некаторых членаў Сельробу, дарма, што яны працуюць цяпер для справы украінскіх рабочых і сялян, адчуваюць і прызнаюць сябе украінцамі“.

Далей аўтар робіць заяву, што УНДО абвінавачвае ранейшых нарадавольцаў у масквафільстве з тае толькі прычыны, што яны змагаюцца за вызваленьне украінскіх рабочых і сялян.

„Для УНДО—заканчвае „Наше Життя“—усялякая клясавая барацьба, усялякая барацьба за інтарэсы працоўных мас ёсьць масквафільства. Так выглядае ў сьвятле ісьціны гэты астатні аргумент ундоўцаў у барацьбе з Сельробам“.

Бязумоўная рэч, што абвінавачваньне ў маскафільстве—аргумэнт ня толькі УНДО, а таксама польскага фашызму і заходня-эўрапейскіх імперыялістых—ня мог мець якойсьці сілы перакананьня для рабочых і сялянскіх мас Заходняе Украіны.

З рабоча-сялянскіх шэрагаў штораз часьцей пачалі чуцца патрабаваньні пакінуць братазбойчую барацьбу і аднавіць адзінства Сельробу. Супроць злучэньня выступілі правадыры Сельробу (Правіцы). 18 сьнежня яны склікалі канфэрэнцыю Сельробу (Правіцы), дзе дакладчык ЦК Сельробу (Правіцы) Крайкоўскі выказаўся, праўда, за злучэньне з Сельробам (Лявіцай), аднак—без яго кіраўнічае групы, а гэта на справе азначала нежаданьне злучыцца. Катэгарычна выступіў супроць злучэньня ранейшы дэпутат Казіцкі, вядомы сваімі нацыяналістычнымі выступленьнямі наогул; і яго рэзалюцыя была ўхвалена. Затое ня была прынята рэзалюцыя Дурдэлі, які вымагаў спэцыяльнага зьезду абедзьвюх партый для паразуменьня.

Праўда, некалькі дзён пасля гэтае канфэрэнцыі ЦК Сельроба (Правіцы) абвясціў дэкларацыю, у якой прызнае неабходнасьць злучэньня, але паставіў пры гэтым шэраг умоў, накіраваных да таго, каб ня даць магчымасьці адбыцца гэтаму злучэньню.

ЦК Сельробу (Лявіцы) выказаўся за ліквідацыю расколу. У адкрытым лісьце, агалошаным у часопісі „Сельроб“ у адказ на дэкларацыю Сельробу (Правіцы), ён крытыкуе ня толькі памылкі ранейшых сельсаюзаўцаў, але і свае ўласныя, прапануе склікаць канфэрэнцыю абодвух ЦК і выпрацаваць там пляцформу, якая-б зьліквідавала раскол. Далей ЦК Сельробу (Лявіцы) прапануе супольную выбарчую сувязь абодвух бакоў Сельробу (супольны выбарчы камітэт, супольныя сьпісы, і інш.).

Нацыяналістычныя правадыры Сельробу (Правіцы) парашылі самай высокай цаной дамагацца недапусьціць злучэньня Сельробу і супольнае выбарчае акцыі. Гэтаму мела служыць *тактыка ўпэўняючых фактаў*. Ужо ў сьнежні яны зрабілі немажлівымі распачатыя ў свой час перамовы аб злучэньні, утварыўшы ўпэўняючы факт—вышэйазначаную канфэрэнцыю Сельробу (Правіцы), якая адбылася 18 сьнежня і ўхваліла рэзалюцыю Казіцкага. Далей яны парашылі паўтарыць той самы манэўр. Новы ўпэўняючы факт, які зрываў ужо ў другі раз перамовы аб злучэньні, гэта быў асобны выбарчы сьпіс Сельробу (Правіцы), укладзены за плячмі іншых аддзелаў анты-фашысцкага фронту. Аднак рабоча-сялянскі антыфашысцкі лягер паспрабаваў яшчэ раз злучыць Сель об, бадай для супольнае выбарчае акцыі. Выяўленьнем гэтага была скліканая па ініцыятыве ППС Лявіцы канфэрэнцыя (18-га студзеня 1928 г.), дзе акрамя ППС Лявіцы, прымалі ўдзел дэлегаты абодвух бакоў Сельробу. Але і гэтую канфэрэнцыю сарвалі прадстаўнікі ЦК Сельробу (Правіцы).

Зразумелая рэч, што гэткае тактыка правадыроў Сельробу (Правіцы), разьбіваючы адны фронт барацьбы з фашызмам, павінна была выклікаць адпор у нізах Сельробу (Правіцы), якія пратэставалі супроць сабатажу злучэньня і намагаліся ліквідацыі расколу. Распачаўшы акцыю за злучэньне з Сельробам (Лявіцай) таксама і адзін з членаў ЦК Сельробу (Правіцы), т. Міхайла Дурдэла. ЦК Сельробу (Правіцы) ня змогшы супроцьпаставіць гэтаму імкненьню да злучэньня істотных аргумэнтаў, павінен быў выратаваць сябе арганізацыйнымі рэпрэсіямі, выяўленьнем якіх было між іншым адабраньне ў т. Дурдэлы правоў члена ЦК.

Наперакор правадыром Сельробу (Правіцы), *сельробаўскія масы* вышлі на выбары пад лэзунгам адзінства Сельробу. На ўсіх абшарах

украінскіх зямель пачалі ўзнікаць Камітэты Адзінства Сельробу, у склад якіх увайшлі абодвы супярэчныя бакі Сельробу і арганізацыі ППС Лявіцы. Вярхі Сельробу не жадалі адзінства—і вось, сельробаўскія нізы самы ўзялі ў свае рукі ініцыятыву ліквідацыі расколу.

Ідэя адзінства Сельробу, нарэшце, знайшла сабе выяўленьне ў агалошаным выбарчым сьпісе пад назвай Адзінства Сельробу—туды ўваходзілі прадстаўнікі абодвух бакоў Сельробу і ППС Лявіцы.—Відаць вялікую прыватную сілу мела тая ідэя адзінства Сельробу, бо правядыры Сельробу (Правіцы) у сваёй барацьбе супроць злучэньня сельробаўскага руху скіраваліся за дапамогаю да буржуазнага, фашыскага лягэру. Аднак ня чым іншым, як апэляцыяй да фашызму зьяўляюся агалошаны на пасяджэньні дзяржаўнае выбарчае камісіі пратэст упаўнаважанага ад сьпісу Сельробу (Правіцы) супроць назвы сьпісу „Адзінства Сельробу“. Зразумелая рэч, што прадстаўнікі буржуазных і сацыял-згодніцкіх партый у выбарчай камісіі паквапіліся падтрымаць прадстаўніка Сельробу (Правіцы), разумеючы якім небяспечным зьяўляецца для буржуазіі адзінства сельробаўскіх мас у барацьбе за вызваленьне з пад ярма буржуазіі і фашызму.

Рэзультат выбараў у Сойм, якія былі навочным довадам шкоды ад разрозненьня Сельробу, расплюшчы вочы шмат каму з тых, хто даверліва ішоў за Казіцкімі і Крыйкоўскімі.

Так, арганізаваны Сельробу (Правіцы) у Злочаве, на выбарах у Сойм атуючы яшчэ за сьпіс Сельробу (Правіцы), на канфэрэнцыі 19-га сакавіка асудзіла ворагаў злучэньня з ЦК Сельробу (Правіцы) і выказалася за тэрміновую ліквідацыю расколу. Гэткія-ж пастановы былі ўхвалены ў шэрагу арганізацыі Сельробу (Правіцы).

Пра магутнасьць руху за адзінства Сельробу можам судзіць хоцьбы з таго, што за злучэньне Сельробу выказалася часопісь „Нове Життя“, якая выдавалася ранейшым дэпутатам Макоўкай і Шчэбаком замест захопленнага Антонам Васільчуком „Нашого Життя“.

Кіраўніцтва руху за злучэньне Сельробу ўзяў на сябе Ініцыятыўны Камітэт Адзінства Сельробу, на чале з т. Дурдэлай. Гэты Камітэт быў вылучаны на краёвай канфэрэнцыі 14-га сакавіка 1928 г. дзе мелі свае прадстаўніцтва шэраг арганізацый Сельробу. Ініцыятыўны Камітэт Адзінства Сельробу—гэта выяўнік імкненьня сельробаўскіх мас да ліквідацыі расколу, на грунце выразнае праграмы барацьбы за сацыяльнае і нацыянальнае вызваленьне і за адмежаваньне ад усялякіх апартуністычных і нацыяналістычных ухілаў.

26-га сакавіка 1928 г. Ініцыятыўны Камітэт Адзінства Сельробу звярнуўся з л.стом да ЦК Сельробу (Лявіцы) і ЦК Сельробу (Правіцы), дзе прапануе злучэньне абедзьвюх арганізацый на гэткіх умовах:

1. Няхільная барацьба супроць фашызму і буржуазнае рэакцыі, супроць наступленьня капіталу на рабочую клясу, за зямлю бяз выкупу, за самавызначэньне прыгнечаных народаў.

2. Поўнае прызнаньне неабходнасьці як найшчыльнейшае сувязі і супольнае барацьбы сялян і рабочых Заходня-Украінскіх зямель і працоўных мас усяе Польшчы. Найрашучая барацьба з масквафілістам (РУНДО*), і буржуазным нацыяналізмам, які на справе зьяўляецца зброяй фашызму (УНДО радыкалы). Перамога ўсялякіх выяўленьняў нацыяналізму і нацыянальнага нігілізму ў сельробаўскім руху.

3. Усебаковая барацьба супроць ваеннае небяспекі. Рашучае адмежаваньне ад усяе кампаніі цкаваньня Савецкае Украіны і СССР.

*) Рундо—„Русское Народно-Демократическое Об'единение“, арганізацыя расійскіх памешчыкаў і капіталістаў, якія на выбарах у Сойм правялі аднаго дэпутата (доктара Каралёва), сабраўшы на свой сьпіс 130.000 галасоў.

Прызнаньне бяз жадных амаўленьняў тае нацыянальнае палітыкі, якая праводзіцца цяпер у Савецкай Украіне. Рашучае асуджэньне выступленьняў супроць нацыянальнае палітыкі УССР—тых выступленьняў, якія за апошні час праводзіліся пад штандарам „Шумскізму“ і знайшлі сабе водгук у Заходня-Украінскай прэсе („Сьвітло“).

Выступленьне Ініцыятыўнага Камітэту Адзінства Сельробу спатыркнулася на прыкрыты адпор правадыроў Сельробу Правіцы. Яны чым далей, усе больш патанаюць у балоце нацыяналізму. Паспрабаваўшы сьпяраша лавіраваць і маскіраваць сваю сапраўдную пазыцыю, яны, прыпертыя да сьценкі, аталасілі ў канцы красавіка 1928 г. (у „Нашому Слові“) „заяву“, у якой цалкам падтрымоўваюць шумскізм і рэнэгатаў рэвалюцыйнага руху ў Заходняй Украіне. „Заява“ Крайкоўскіх Валынцоў і Чучмаеў, перапоўнена нячуванымі паклепамі на УССР і КП(б)У, гэта ганебны дакумант: ён выяўляе істотную ролю правадароў Сельробу (Правіцы) у стварэньні антысавецкага буржуазнага фронту на чале з ангельскім імперыялізмам і польскім фашызмам.

Адповедзьдзю на здраду Крайкоўскіх і Казіцкіх быў злучаны Кангрэс Сельробу, які адбыўся у Львове 24-га мая 1928 г. Наперакор нацыяналістычным наймітам і дапамагачам фашызму адзінства Сельробу адноўлена. У яго шэрагах зноў згуртаваліся тыя, хто стаіць на грунце барацьбы з польскім фашызмам, барацьбы за рабоча-сялянскі ўрад, за сацыяльнае і нацыянальнае вызваленьне Заходняе Украіны, усе тыя, хто разумее неабходнасьць мабілізацыі шырокіх працоўных мас супроць арганізаванае міжнародным імперыялізмам вайны з Савецкім Саюзам.

Ашуканцы рабоча-сялянскага адзінства.

Выстаўлены камуністычным лягерам у часе выбараў у Сойм *лёзунг рабоча-сялянскага адзінства* знайшоў сабе магутны водуксярод працоўных мас усяе Польшчы. Галасаваньне за антыфашысцкія сьпісы амаль што мільёну рабочых і сялян паказала сваё разуменьне таго, што адзінства барацьбы працоўных мас—заданьне моманту.

Рабочыя і сяляне Заходняе Украіны адчуваюць на ўласнай скуры кансалідацыю буржуазіі і памешчыкаў навакол фашысцкага ўраду Пілсудзкага; яны бачаць, як, не зважаючы на глыбокія антаганізмы паміж буржуазнымі дзяржавамі, злучаецца іх супольны фронт супроць пралетарыяту, як пашыраецца сетка злачынных падрыхтоўваньняў сусьветнае буржуазіі і польскага фашызму да вайны супроць СССР.

Рабочыя і сяляне разумеюць таксама, што даць ім сілу для барацьбы з клясавымі ворагамі можа толькі злучэньне шэрагаў, толькі аднастайны фронт працоўных мас.

Лёзунг „Пралетары ўсіх краёў, злучайцеся!“, які гучэў у вуснах соцыял-згодніцкіх шарлатанаў толькі блудніцкім сказам, мацней, чым калі-небудзь адпавядае цяпер глыбока адчутым патрэбам працоўнага народу. Найпаўнейшае выяўленьне гэты лёзунг знайшоў сабе ў Камінтэрне, які яднае камуністычныя партыі розных краін у адну сусьветную Ленінскую Камуністычную Партыю.

Якраз на гэта адзінства барацьбы міжнароднага пралетарыяту і на яе кіраўніка і правадыра—Камінтэрн узялася рука групы нацыяналістычных рэнэгатаў. Набраўшы сабе поўны рот радыкальных сказаў, яны імкнуцца разьбіць па нацыянальнай лініі рэвалюцыйны рух у Заходняй Украіне, адарваць яго ад барацьбы пралетарыяту ўсяе Польшчы і ад яго кіраўніка—КПП, разрозьніць з рэвалюцыйным рухам цэлага сьвету, аб'яднаным у Камуністычным Інтэрнацыянале.

Звычайна, праўдзівы напрамак сваіх пагуг васількоўцы імкнуцца схваць ад працоўных мас. Звычайна, яны са ўсім сваім цынیزмам становяцца ў позу барацьбітоў ленінізму і бальшавізатараў ня толькі КПП, але і усяго Камінтэрну. Але-ж паміж усялякімі здрадніцкімі камуністычнага руху цьвёрда ўжо ўкараніўся звычай выдаваць сябе за праўдзівых ленинцаў. Так рэкламуюць сябе і Суварын, і Корш, і Маслоу, і іншыя прыбочнікі міжнароднае сацыял-дэмакратыі і імперыялізму. Чаму-ж павінны быць горшымі за іх нашы сацыялістычныя рэнэгаты?

Як выяўляецца цяпер, група Васількова-Туранскага здаўна ўжо падрыхтоўвала замах на адзінства пралетарскага руху Заходняе Украіны. Мы маем у руках ліст аднаго з сучасных раскольнікаў, датаваны 17 снежня 1927 г., дзе ён піша пра раскол, які мае, быццам, у хуткім часе надыйсці. Таксама вядома нам, што ў канцы снежня 1927 г. адбылася нарада Васількова, Максімовіча і некалькіх іхных давераных на якой ухвалена зрабіць раскол і сабраць на гэтую патрэбу грошы.

Зразумела, група Васількова-Туранскага правяла раскол з поўнай разважліва. Да выканання ўзятае раней ухвалы яны ўзяліся тады, калі ЦК КПП і Выканкому Камінтэрну паставілі ім умову цьверда праводзіць у жыццё лінію Камінтэрну, рашуча адмовіцца ад практыкаванае, на працягу некалькіх месяцаў, палітыкі ўмысловага сабатажу пастаноу вышэйшых партыйных арганізацый.

Раскольніцкае выступленне групы Васількова было такім чынам *наспрадна накіравана супроць КПП і Камінтэрну*, было довадам таго што ранейшая кіраўнічая група ЦК КПЗУ не прызнае асноўнага прыцыпу ленинскае арганізацыйнае палітыкі — адзінае камуністычнае партыі ў кожнай дзяржаве з адным кіраўніцтвам і цьвердае цэнтралізацыі міжнароднага камуністычнага руху.

Раскольніцкія пастановы пацыяналістычных рэнэгатаў былі *рэцыдывам іхнага палітычнага і арганізацыйнага сепаратызму*, які знайшоў сабе зусім выразнае афармленне ў артыкуле Васількова, зьмешчаным у „Нашай Прэсе“ у снежні 1923 г. А ў тым, сепаратызму гэтага ў адносінах з усяе КПП група Васількова да канца ніколі не перамагала. На гэтай самай прычыне 4-ы зьезд КПП, у поўным паразуме з Камінтэрнам, павінен быў асудзіць „надмэрны аўтанамізм, які праводзіўся кіраўніцтвам КПЗУ супроць КПП“.

Ранейшае кіраўніцтва ЦК КПЗУ ня раз на паперы рабіла пастановы пра неасходнасьць шчыльнейшае сувязі паміж рабочым рухам Заходняе Украіны і усяе Польшчы. Але гэта было ёй патрэбна не дзеля чаго іншага, як толькі дзеля выканання сваіх абавязкаў. На справе яна нічога не рабіла, каб здзейсніць ухваленныя па гэтаму пытанню рэзалюцыі Жнівёнскага пленуму ЦК КПЗУ ў рэзалюцыі аб працы 8-га пленуму ЦК КПЗУ сьцьвярджае наступнае:

„Большасць ЦК ня ставіла перад партыяй, як адно з галоўных яе заданняў пры фашысцкім рэжыме, неабходнасьць як найбольшага злучэння працоўных мас Заходняе Украіны з пралетарыятам і сялянствам усяе Польшчы, для супроцьстаўленьня супольцы фашысцкага ўраду і украінскіх згодніцкіх партый. Прэса КПЗУ абмежавалася амаль ня выключна украінскімі справамі, а партыйныя выдавецтвы паўтаралі толькі шаблённыя лезунгі аб супольнай барацьбе. У той час, як найбольшае адзінства ўсіх чыннікаў рэвалюцыі гэта — умова непераможнае барацьбы супроць вайны і фашысцкае дыктатуры. Кожны рабочы і селянін у Заходняй Украіне павінен зразумець, што вызваленне з пад ярма фашысцкіх урадаў і польскае акупацыі, далучэнне Заходняе Украіны да УССР можа надыйсці толькі ў выніку барацьбы, супольнае з рабочымі і сялянамі ўсяе Польшчы, таксама, як польскі

рабочы і селянін павінен зразумець, што няма яму вызвалення без барацьбы за самавызначэнне ажда аддзялення народаў, прыгнечаных польскім імперыялізмам.

Пастановы 8-га пленуму нічога ня кажуць аб гэтай памылцы і не ўспамінаюць ані словам пра неабходнасць адзінства КПЗУ і усяе КПП.

Атаку на адзінства камуністычнага руху Заходняе Украіны і на сувязь яго з КПП васількоўцы распачалі непасрэдна напярэдадні выбараў у Сойм. Якраз, яны выбралі для расколу момант, які вымагаў найбольшага злучэння сіл камуністычнага лягеру і ўсяго антыфашысцкага рабоча-сялянскага блёку. Выбіраючы для свайго раскольніцкага выступлення *найвыгаднейшы для фашыстаў момант*,—васількоўцы кіраваліся, між іншым, надзеяй, што яны здолеюць гэкім чынам унесці дэзорыентацыю ў рабоча-сялянскія шэрагі, ды захоўваючы ад працоўных мас факт свайго разрозьнення з рэвалюцыйным рухам Польшчы з міжнародным камуністычным рухам, яны зьбіраюць на свае сьпісы галасы рабочых і сялян, правядуць у Сойм групу сваіх дэпутатаў і аж там,—у фашысцкім парлямэнце,—пакажуць свой сапраўдны твар.

Як у Нямеччыне Маслоў і Рут-Фішэр, так і ў Заходняй Украіне шумскісты, запінаючыся лезунгам рабоча-сялянскага адзінства, мелі намер дайсьці да Сойму, і там стварыць сваю фракцыю рэнэгатаў камунізму, якая мела выканаць пэўную, з фашысцкага погляду, ролю разлажэння з сярэдзіны рэвалюцыйна-сялянскага лягеру. Пра гэта найлепш сьведчыць адказ, які адтрымалі шумскісты ад рабочых Львову і нафтавага раёну. А адозва „Свігла“, што галасы пададзеныя на Валыні за сьпіс Сельробу (Правіцы)—гэта галасы прыхільнікаў шумскізму, гэта звычайнае шэрлаганства. Валынскія сяляне галасавалі за сьпіс Сельробу (Правіцы) упэненыя ў тое, што гэтая арганізацыя цалкам прызнае нацыянальную палітыку УССР. Нездарма, на працягу ўсяе выбарчае кампаніі „Наше Слово“ і агітатар Сельробу (Правіцы) старанна захоўвалі свой шумскіскі твар і падкрэсьлівалі салідарнасць з палітычнай лініяй кіраўнічых органаў Савецкае Украіны.

Парваўшы з КПП і Камінтэрнам, васількоўцы з скуру лезьлі, каб пацягнуць за сабою на шлях зрады і КПЗУ, але яны пры гэтым натыркнুলіся на рашучы адпор партыйных арганізацый: гэтыя арганізацыі амаль ня ў поўным складзе асудзілі ўчынак нацыялістычных раскольнікаў. Групе Васількова-Туранскага няма ўжо чаго траціць. Яна імкнецца адарваць рэвалюцыйны рух Заходняе Украіны ад барацьбы пралетарыяту ўсяе Польшчы і выклікаць у працоўных масах Заходняе Украіны пачуцьце чужацтва і варожасьці да вялічэзнага сацыялістычнага будаўніцтва УССР і да правадыра непераможнага пралетарыяту Савецкае Украіны—КП(б)У.

Даволі ўспамінаюць кампанію паклёпаў на КПП, якую нацыялістычныя рэнэгаты завуць у сваёй прэсе „безпрынцыповай, апартуністычнай групкай“, і ганебныя напады на КП(б)У, абвінавачваньне яе ў тым, што яна перасьледуе камуністаў-украінцаў, спрыяе вялікадзяржаўнаму расійскаму шавінізму і г. д.

Свой нацыяналістычны сэпаратызм шумскісты пераносяць таксама і ў адносінах да Сельробу (Правіцы). Пад гэтым поглядам маем славу артыкул пад назваю „ППС Лявіца ў ролі апякуна русацыпаў“, зьмешчаны ў XI (42) № „Нашаго Слова“ ад 12 лютага 1928 г. Галоўная думка гэтага артыкулу тое, што ППС Лявіца, як арганізацыя польскага пралетарыяту, павінна займацца польскімі справамі і не да-тыркацца да украінскіх спраў.

„Дзеля гэтага ППС (Лявіца)—чытаем між іншым у гэтым артыкуле— замест пашырэння сацыялізму сярод польскага пралетарыату, замест барацьбы з фашызмам ППС —Гауснэра, бярэцца карэгаваць клясавую лінію украінскага пралетарыату, ня ведаючы і не разумеючы, а ні жыцця, а ні нават мовы таго пралетарыату“.

ППС Лявіца выказалася за ліквідацыю расколу ў Сельробе, і гэтага ўжо даволі для „Нашога Слова“ каб даць ППС (Лявіцы) мянюшку „Нацыяналістычнае польскае арганізацыі“.

Па гэтай самай лініі стварэння прорвы паміж рабоча-сялянскім рухам Заходняе Украіны і барацьбою пралетарыату ўсяе Польшчы ідуць патугі Крайкоўскіх, накіраваныя на тое, каб зрабіць з Сельробу (Правіцы) экспазытуру шумскізму.

Чым больш рашуча працоўныя масы Заходняе Украіны адвораваюцца ад нацыяналістычных рэнэгатаў і іхніх прыбочнікаў з ЦК Сельробу (Правіцы), тым больш падтрымання і дапамогі маюць гэтыя рэнэгаты ад УНДО-фашызму. Даволі перачытаць прэсу УНДО —радыкальнага лягеру— „Діло“, „Громадський Голос“, і інш.—каб пераканацца, як амаль што з кожным днём мацнее „братэрства зброі“ васількоўцаў і ваяунічага лягеру украінскага нацыяналізму. Ужо ўлетку 1927 году, падаючы першыя весткі пра дзьева пазыцыі ў ЦК КПЗУ па справе шумскізму, ундоўская прэса давала да гэтага такія коментары:

„У цэнтральным камітэце КПЗУ была таксама і меншасць да якой належалі галічанскія жыды.. яна дамагаецца аддалення Максімовіча і гэі большасці, якую падтрымліваў ЦК КПЗУ. Інакш кажучы, жыды імкнуцца, каб увесць ЦК КПЗУ абсадыць выключна жыдамі“ („Свобода“ ад 24-га ліпеня 1927 г.).

Цяпер „Діло“ аддае шумскізму багата ўвагі і недвусэнсова сьцьвярджае, што у барацьбе паміж украінскімі камуністамі і „русацянскімі камуністамі“ цалкам стаіць на баку першых.

У пачатку мая м-ца г. г. ў „Ділі“ зьмешчаны, між іншым, цэлы шэраг артыкулаў пад назваю „Паміж молатам і кавадлам“; тут даводзіцца, што ў справе адносін да УССР і КП(б)У васількоўцы паўтараюць толькі тое, што ўжо колькі год піша ундоўская прэса. Гатоўнасць васількоўцаў перайсці на улоньне украінскае буржуазіі сьцьвярджае уся прэса ундо-пятлюра фашыскага лягеру („Новый час“, „Літаратурно-Навуковий Вісник“, „Украінський Голос“, „Украінская Нива“ і г. д.).

Гэтыя выяўленьні симпатый органаў украінскае буржуазіі па адрасу васількоўцаў рэч зусім зразумелая. І вось УНДО радыкальны лягер, як і польская фашыская прэса „Express Poranny“ „Gazeta 2 Grosze“, і інш. добра разумеюць, якую вялікую дапамогу маюць яны ад нацыяналістычных рэнэгатаў, якія дамагаюцца разроўняць фронт працоўных мас у Заходняй Украіне і ва ўсёй Польшчы. Симпатыі ундоўцаў да шумскіскае групы не зьяўляюцца, як відаць, симпатыямі проста так, плятанічнымі—наадварот, яны становяцца чым далей усе больш рэальнымі і шчыльнейшымі (платныя паведамленьні „Украінскага Банку ў „Світлі“).

Украінская контр-рэвалюцыя абкружае асабліва дбайнай апекай ня толькі групу Васількова, але і малалікіх рыцараў „ідэй Шумскага“ ў Савенкай Украіне. Адзін з правадыроў украінскае контр-рэвалюцыйнае эміграцыі Шапавал, у сваім часопісу „Нова Краіна“, з поўнай адкрытасцю прызнае гэты факт. Дырэктывы яго ў гэтай справе сваім прыбочнікам да таго характэрныя, што лічым а неабходнае падаць іх тут.

„Той факт,—піша Шапавал,—што ў КП(б)У стварылася нацыянальна украінская камуністычная апазыцыя, гэта факт вялікае вагі. Усе укра-

інскія элементы павінны падтрымоўваць гэтую апазыцыю, і ні у якім разе не выстаўляць сваіх асобных праграм“.

Дырэктыва цалкам выразная: усе украінцы контррэвалюцыянеры, ідуць у кучы з шумскістамі, не адлучаючыся ад іх. Супольна атакуйце украінскую сацыялістычную рэспубліку і яе правадыра—КП(б)У.

А далей, Шапавал яшчэ выразней стаіць кропку над „і“. Ён піша так:

„Для ўзмацнення уплыву украінскае камуністычнай апазыцыі ад усіх (г. зн. усіх ворагаў савецкае улады—Ю. Б.) патрэбен такі поступ, каб апазыцыю палічылі за выяўніка волі і інтарэсаў украінскіх рабочых і сялян. Тых украінскіх камуністаў, якія заляцаюць да Масквы, трэба байкатаваць, як здраднікаў украінскага пралетарыяту і „прэзренных малороссиян“. Трэба прыстасавець да іх маральны тэрар і паралізаваць іх. Украінская інтэлігенцыя павінна адкрыта прызнаваць і бараніць сыстэму савецкае ўлады, але адначасова падкрэсьліваць, што ўладу павінны абіраць рабочыя і сяляне Украіны... Ленінізм можна зьнішчыць ленінізмам. Гэты парадокс павінны зразумець усе, хто хоча зьнішчыць дыктатуру Масквы“. (Шапавал. „10 років“. „Нова Украіна“, лістапад 1927 году).

Трэба прызнаць, што Шапавалавыя дырэктывы рэнэгаты Васількоў і Туранскі з усяе сілы намагаюцца здзейсніць. Зразумела, квінтэсэнцыя іхнае тэорыі і практыкі у тым, каб падрабляючыся пад „сто-процантны ленінізм“ прышчапляць масам чужую ім нацыяналістычную ідэалёгію, каб запінаючыся сказамі пра абарону УССР, выконваць ролю дапамагача польскага фашызму і міжнароднага імперыялізму, каб, дэкламуючы пра клясавую барацьбу, з сярэдыны разразыць рабоча-сялянскі фронт.

Якраз памыляюцца нацыяналістычныя рэнэгаты, калі думаюць, што сваймі мэтамі бесцарамоннага ашуканства здолеюць пацягнуць за сабою рабочых. *Клясу абдурыць нельга*. Вопыт штодзённае барацьбы з капіталам і яго зброяй, фашыскай дзяржавай, паказвае рабочым як адзіны шлях, які вядзе да вызвалення, супольны фронт працоўных мас усіх нацыянальнасцяў.

Ленінскія ідэі сталі цяпер уласнасьцю шырокіх працоўных мас. Зразумела, рабочыя і сяляне здолеюць адрозьніць звычайнае шахрайства і спекуляцыю ад ленінізму. Рабочыя і сяляне ведаюць, што да асноўных прынцыпаў ленінізму належыць цеснае адзінства рабоча-сялянскага руху ў кожнай краіне і братэрскі саюз пралетарыяту ўсяго сьвету.

У напісанай Леніным рэзалюцыі нарады большавікоў, якая адбылася ў 1913 г. ў Пароніне чытаем.

„Інтарэсы рабочае клясы вымагаюць злучэньня рабочых усіх нацыянальнасцяў пэўнае краіны ў адзіных пралетарскіх арганізацыях—палітычных, прафэсійных, самаадукацыйных і г. д. Толькі гэткае злучэньне рабочых розных нацыянальнасцяў у адзіных арганізацыях дае пралетарыяту магчымасьць праводзіць барацьбу з капіталам і рэакцыяй да перамогі, а таксама з агітацыяй і дамаганьнямі памешчыкаў, папоў і буржуазных нацыяналістаў усіх народнасьцяў, якія праводзяць свае антыпралетарскія дамаганьні пад штандарам „нацыянальнае культуры“. Сусьветны рабочы рух стварае, із кожным днём штораз больш разьвівае інтэрнацыянальную (міжнародную) культуру пралетарыяту“ (том XIX, стар. 35).

Баявое адзінства шэрагаў камуністычнае партыі—гэта асноўная ўмова перамогі пралетарскае рэвалюцыі. Ня раз пісаў пра гэта т. Ленін, у ходзе вялікіх змаганьняў сучаснага пралетарыяту СССР з

буржуазіяй і яе памоцнікамі. У сваім „Лісьце да рабочых і сялян Украіны з прычыны перамог над Дзянікіным“ Ленін падкрэсьлівае: што у галіне „*принциповых асноўных для ўсіх народаў аднальковых заданьняў барацьбы пралетарыату „належыць“ няпрывусьцімасьць ноды з буржуазіяй і няпрывусьцімасьць раздрабленьня сіл*“.

Якраз на гэты асноўны пастулат ленінскае палітыкі ўдараюць васількоўцы. Дамагаючыся найбессаромным спосабам разьбіць адзінства камуністычнае партыі і рабоча-сялянскага руху ў Заходняй Украіне і усёй Польшчы, васількоўцы адначасова дэклямуюць аб тым, што яны гэтакім уласна спосабам кансалідуюць пралетарскі лягер і адбудоўваюць яго адзінства. Падчас выбараў у Сойм, групоўка шумскістаў адарвалася ад Рабоча-Сялянскага Адзінства, і агаласіла свой канкрэнтны сьпіс нумар 36, адзінаю мэгаю якога было разьбіць рабочы фронт і вось у адозьве выбарчага камітэту гэтага сьпісу (яны называюць сябе Рабоча-Сялянскім Адзінствам Лявіцаю!) чытаем:

„З поўным пачуцьцем адказнасьці за рабоча-сялянскі рух бяромся за адбудову адзінства!!!“.

Гэткую самую блуднасьць бачым у выданьнях групы Васількова. Так, напрыклад, у заяве адрасаванай „У Выканаўчы Камітэт Комінтэрну“ і выдрукаванай у раскольніцкай „Землі і Волі“, Чытаем, што група Васількова „стаць на тым, што трэба прыкласьці патугі для скансалідаваньня ўсіх камуністычных сіл у Польшчы пад агульным кіраўніцтвам КПП“.

Адно, праўда, маем сумненьне, наўрад ці у гісторыі рабочага руху можна знайсьці дакуманты, якія-б пад поглядам самага бессаромнага ашуканства маглі ісьці разам з выступленьнямі нацыяналістычных рэзэгатаў.

Прыкладаць усялякія патугі для разрозьненьня рэвалюцыйнага лягеру, пашыраць у шэрагах украінскіх рабочых і сялян недавер'е і антаганізм супроць польскага пралетарыату, выступаць супроць КПП і Комінтэрну, а адначасова дэклямаваць пра „пасьлядоўчае правядзеньне ў жыцьце лініі Комінтэрну“ гэта такія сапраўды узвышша палітычнае мудрасьці дамарослых заходня—украінскіх Макіявэляў.

Аднак, на каньку ашуканства, цынзму і шантажу далека не пaeдзеш. Няхай васількоўцы здабываюць нямаведама якія цуды палітычнае эквілібрыстыкі: нацыяналістычнае шыла раз-по-раз будзе вылазіць з іхнага ідэалогічнага багажу. У барацьбе з нацыяналізмам і іхнім апартунізмам узмацнее сувязь КПЗУ з усёю КПП, здабудзе трываласьці адзінства рэвалюцыйнага руху ў Заходняй Украіне і яго братэрская сувязь з працоўнымі масамі Польшчы і Заходняе Беларусі, бо і яны-ж жагаюцца за вызваленьне.

Заданьні КПЗУ ў барацьбе з нацыяналістычнымі раскольнікамі.

Нацыяналістычная група Васількова—Туранскага ўжо знаходзіцца па-за межамі камуністычнае партыі і Комінтэрну. Засуджаная пленумам Выканкому Комінтэрну, як група здраднікаў і ворагаў пралетарыату і барацьбы за вызваленьне Заходняе Украіны з-пад ярма польскае акупаваньня, яна пачала шпарка каціцца ўніз па схільнай плошчы нацыяналізму і апартунізму. Польскі фашызм ужо рыхтуецца прыгарнуць яе да свайго улоньня, як групы, якая накіравала адносіны ў заходня-украінскай камуністычнай партыі на новыя шляхі легалізацыі, разрыву з Інтэрнацыяналам і пераходу на грунт польскае дзяржаўнасьці („Express Pogonny“ ад 28 лютага 1928 г.).

Але прадчасная радасьць польскага фашызму і яго ўндоўскіх прыслужнікаў. Камуністычная партыя Заходняе Украіны дала рашучы адбой групоўцы нацьяналістычных раскольнікаў. Студнёўская нарада КПЗУ засудзіла іх аднагалосна і падцьвердзіла непарушную вернасьць камуністаў Заходняе Украіны спадчыне Леніна, справе сацыяльнае рэвалюцыі і яе штабу Камуністычнаму Інтэрнацыяналу. А ўсьлед за гэтым групоўка раскольнікаў добра атрымала сабе па кіпцях ад працоўных мас Заходняе Украіны. Прэч з рукамі ад рабоча-сялянскае справы! вось які адказ далі Васількову—Туранскаму пралетары Львову, нафтавага райёну і ўсяе Заходняе Украіны.

Вынік выбараў у Сойм паказаў, што раскольнікі апынуліся адцятымі ад асноўнага пню пралетарскае Заходняе Украіны, што гэта проста групоўка нацьяналістычнх інтэлігэнтаў імкнэцца разжыцца на разрозьненні Сельробу і знайсці сабе падпору у найбольш прыбытных, найлягчэй даступных нацьяналізму пластох працоўных. Зразумела, што Васількоў і Туранскі не зьявярацца так хутка ў сваіх імкненьнях знайсці пэўную падпору у рабочай масе. Якраз іхная сацыяльна-палітычная роля на тым, уласна кажучы, і грунтуецца, каб за шырмаю рэвалюцыйных сказаў, пад манліваю маскаю „стопроцантнага ленінізму“, завесыці частку рабоча-сялянскіх загонаў на задворкі ундо-фашызму. Гэтым якраз КПЗУ і працоўныя масы Заходняе Украіны павінны і надалей даваць *цвёрды адпор* здрадніцкай і раскольніцкай працы групоўцы нацьяналістычных раскольнікаў, няўхільна перамацаць спробу групы Васількова—Туранскага „замяніць ленінскую лінію ў нацьянальным пытаньні „шумскізмам“, які зьяўляецца на справе выяўленьнем украінскага фашызму“ (з рэзалюцыі пленуму ЦК і ЦКК КП(б)У у сакавіку 1928 г. „Бышовік Украіны“, № 6).

З гэтым шчыльна зьвязваецца правядзеньне шырокае *інфармацыйнае кампаніі*, заданьнем якое павінна быць—усебаковае выяўленьне існасьці нацьяналістычных і апартуністычных памылак, зробленых ранейшай кіраўнічай групай ЦК КПЗУ. У ходзе гэтай кампаніі належыць узяць пад грунтоўны аналіз эвалюцыю групы Васількова—Туранскага—ад камунізму—у балота дробна-мяшчанскага нацьяналізму і выкрыць крыніцы іхнае зрады.

У сувязі з пагражаючаю, больш чым калі-небудзь, небясьпекаю украінскага нацьяналізму, партыя павінна праводзіць з поўнай паслядоўнасьцю *ленінскую лінію у нацьянальным пытаньні* і не дапускаць ані найменшага яе выпраўленьня. Трэба памятаць, што на грунце частковае стабілізацыі, у сувязі з антысавецкімі падрыхтоўваньнямі сусьветнага капіталу і польскага фашызму, украінскі нацьяналізм раз-по-раз будзе аднаўляць свае атакі на рабоча-сялянскі лягер, няўхільна накіроўваючыся да таго, каб запаскудзіць сьвяломасьць мас атрутаю нацьянальнае агіды. А ў сучаснай сітуацыі украінскі нацьяналізм—гэта зброя ў руках Пілсудзкага, гэта той ланцужок, якім польскі фашызм хоча закізаць працоўныя масы Заходняе Украіны і прыкуць іх да свае калясьніцы. Рэнэгацкая група Васількова—Туранскага—гэта фарпост украінскага і польскага фашызму, найдалей высунутая ў масы яго вярта.

Паклепніцкім нападам рэнэгатаў на УССР і КП(б)У партыя павінна супроцьпаставіць *шырокую кампанію ў абарону СССР*, як сацыялістычнае бацькаўшчыны міжнароднага пралетарыяту. Трэба папулярызаваць вялікія дасягненьні УССР і КП(б)У на гонях сацыялістычнага будаўніцтва і росквіту украінскае культуры працоўных мас, паказваючых, як пад кіраўніцтвам камуністычнае партыі ва ўсіх галінах палітычнага, грамадзкага і культурнага жыцця паступова праводзіцца

українізацыя. Група Васількова—Туранскага, нападаючы на УССР і КП(б)У, парываючы з Камінтэрнам, прапаноўваючы прымусовую українізацыю расійскага пралетарыяту, дамагаецца на справе парваць сувязь УССР з Савецкім Саюзам, зьліквідаваць адзінства рабочых і сялян, разбурыць самыя падваліны дыктатуры пралетарыяту. Гэтым самым група Васількова—Туранскага аб'ектыўна імкнецца пахіснуць падваліны, на якія абапіраецца палітыка українізацыі і будаўніцтва украінскае сацыялістычнае культуры, аб'ектыўна пераходзіць у лагер ворагаў ня толькі УССР, але і барацьбы за вызваленне Заходняе Украіны з-пад ярма польскага фашызму.

Трэба растлумачыць, што пастулат фэдэрацыі Сацыялістычных Рэспублік, яднаньне іх ў адзіным СССР ня толькі выплывае з асноўных прынцыпаў марксызму і ленінізму, ня толькі зьяўляецца выяўленьнем праудзівае салідарнасьці інтарэсаў пралетарыяту ўсіх краін, але што адзінства пераможнага пралетарыяту гэта умова паспяховага будаўніцтва сацыялізму, магутнага росквіту гаспадарчых і культурных сіл, і абароны рэвалюцыйнае справы ад імперыялізму капіталістычных краін.

Абавязак КПЗУ—зрабіць больш шчыльнай ідэалёгічную сувязь з КП(б)У і ўсеКП, няухільна перамагаць усялякія варожыя пралетарыяту плыні, якія, запінаючыся блудніцкімі лёзунгамі „незалежнае (буржуазнай) Украіны“, буржуазнае „нацыянальнае культуры“, імкнуцца пасеяць у працоўных масах нежаданьне і недавер'е да пралетарыяту СССР і УССР, які будзе новы сацыялістычны лад. У артыкуле пад назваю „Крытычныя заўвагі ў нацыянальным пытаньні“ (1913 г.) г. Ленін дашчэнтна разьбіў нацыяналістычныя погляды, якія ўведзены ў рабочыя шэрагі пад маскаю марксызму і сацыялізму. Паміж іншым, ён дае там адбой Л. Юркевічу, члену ЦК тагачаснае украінскае соцыял-дэмакратычнае партыі, які разгортваў на шпальтах кіеўскага „Дзвону“ свае спартуністычныя погляды ў нацыянальным пытаньні.

Тав. Ленін піша:

„У разуменьні Юркевіча, дзе аж вельмі многа сапраўдных пэрлаў нацыяналізму, трэба падкрэсьліць наступнае. Меншасьць украінскіх работнікаў, — кажа ён, — нацыянальна сьвядома, большасьць — знаходзіцца яшчэ пад уплывам расійскае культуры“.

„Калі гаворыцца за пралетарыят, дык супроцьстаўленьне украінскае культуры цалкам культуры вялікарасійскай, таксама уцалку — азначае найбессаромную здраду інтарэсам пралетарыяту на карысьць буржуазнаму нацыяналізму. Усім нацыянал-сацыялістам адкажам, што ў кожным сучасным нэродзе ёсьць два народы. У кожнай нацыянальнай культуры ёсьць дзьве нацыянальныя культуры. Ёсьць вялікарасійская культура Пурышкевічаў, Гучковых і Струвэ, але ёсьць таксама тая вялікарасійская культура, якую характарызуюць імёны Чэрнышэўскага і Пляханава. Гэткія самыя дзьве культуры ёсьць у украінстве, падобна як і ў Нямеччыне, Францыі, Англіі, у яўрэяў і інш. Калі большасьць украінскіх рабочых знаходзіцца пад уплывам вялікарасійскае культуры, дык мы добра ведаем, што, поруч з ідэямі вялікарасійскай папоўскай і буржуазнай культуры, тут дзейнічалі таксама ідэі вялікарасійскае дэмакратыі і сацыял-дэмакратыі. Змагаючыся з „культураю“ першага роду, украінскі марксист заўжды адмяжоўвае другую і скажа сваім рабочым, трэба як мага, усімі сіламі ахапляць, выкарыстоўваць, угрунтоўваць усялякую мажлівасьць узаемаадносін з вялікарасійскім сьвядомым рабочым, з яго літаратураю, з яго кругам ідэй, — гэтага вымагаюць асноўныя інтарэсы як украінскага, так і вялікарасійскага рабочага руху.“

„Калі ўкраінскі марксыст паддаецца *цалкам справядлівай і натуральнай агідзе* да вялікарусаў-прыгнятацеляў у гэткай меры, што пераносіць на пралетарскую культуру і пралетарскую справу вялікарускіх рабочых хоць-бы частку тэй агіды, хоць-бы толькі адцураньне, дык гэтым самым гэты марксыст скоціцца ў балота буржуазнага нацыяналізму. Таксама і вялікарускі марксыст скоціцца ў балота нацыяналізму—ня толькі буржуазнага, але і чорнасотніцкага,—калі хоць на адзіную хвіліну забудзе пра вымаганьне поўнага раўнапраўя ўкраінцаў, альбо-ж іхнае права стварыць самастойную дзяржаву.

„Вялікарускія і ўкраінскія рабочыя павінны разам, і пакуль жывуць у аднэй дзяржаве, у як мага шчыльным арганізацыйным адзінстве, згуртаванасці змагацца за агульную, інакш, міжнародную культуру рабочага руху, адносячыся з абсалютнаю цяплівасцю да пытання аб мове, на якой маецца праводзіць прапаганду, і да ўважлівасці ў тэй прапагандзе да мясцовых ці нацыянальных асаблівасцяў. Гэта неадменны пастулат марксызму. Усялякая агітацыя за разрозненне рабочых аднаго народу з рабочымі другога народу, усялякія напады на марксыскае „асымілятарства“, усялякае супроцьстаўленне ў пытаннях, якія датычацца да пралетарыяту, аднэй нацыянальнай культуры ў цэлым іншай, нібы адзінай нацыянальнай культуры і г. д.,—гэта буржуазны нацыяналізм, з якім, бязумоўна, патрэбна бязупынна змагацца“. (Том XIX, стар. 47—48).

Даючы рашучы адпор ўкраінскаму нацыяналізму, хоць-бы ён убіраўся ў самыя найчырвоныя кветкі, КПЗУ павінна праводзіць няухільную, упартую барацьбу з уплывамі на масы польскага пралетарыяту вялікадзяржаўнага шавінізму сацыял-патрыятыў з ППС і выразных фашыстаў з-пад сцягаў самога маршала Пілсудзкага. Польская буржуазія, кідаючы польскім рабочым недаедкі са стала польскага імперыялізму, даючы польскім рабочым пэўныя ільготы ў параўнанні з становішчам рабочых ўкраінцаў, яўрэяў, беларусаў, немцаў, імкнецца звязаць бадай частку польскага пралетарыяту з буржуазнай дзяржаўнасцю, зрабіць з яе зброю польскага фашызму і нацыяналізму. Таму якраз КПЗУ і ўся КПІ павінна праводзіць інтэнсыўную працу, каб аддаліць з пралетарскіх шэрагаў уплывы польскага вялікадзяржаўнага імперыялізму. Трэба паступова і сыстэматычна працаваць над *выхаваннем польскіх рабочых у духу міжнароднага камунізму*. Трэба цалкам правесці ў жыццё пастанову Другога З'езду Камуністычнае Партыі Заходняе Украіны:

„Польскія рабочыя і сяляне павінны быць выхаваны ў тым сьветапоглядзе, што без паслядоўных міжнародных адносін да нацыянальнага пытання (у духу ленінізму) ня можа быць і гутаркі пра перамогу пралетарыяту ў гэткай краіне, як Польшча. Толькі паслядоўнае правядзеньне ўсею КПП, а асобна яе польскаю часткаю прынцыпу нацыянальнага самавызначэння дае заруку ў перамозе нацыянальнае разрозненасці ў рэвалюцыйным руху Польшчы. З другога-ж боку рабочым і сялянам Заходняе Беларусі і Заходняе Украіны партыя павінна тлумачыць, што бяз супольнае барацьбы з пралетарыятам Польшчы, без рабоча-сялянскага ўраду у Польшчы, ня можа быць гутаркі аб іхнім сацыяльным і нацыянальным вызваленні“.

Мы павінны цвёрда памятаць пра словы Леніна, напісаныя ў 1916 г.:

„Цэнтр вагі ў міжнародным выхаванні рабочых тых краін, дзе прыгнятаюцца іншыя народы, павінен, бязумоўна, знаходзіцца ў прапагандзе і абароне гэтымі рабочымі права прыгнечаных краін на адлучэнне. Маём права і абавязак трактаваць кожнага сацыял-дэмакрата, які не праводзіць гэткае прапаганды, як імперыяліста і нікчэмніка.

Гэта необходимая ўмова". (Ленін. „Вынікі дыскусіі аб самавызначэнні". Том XIX, стар. 188).

Рашучы адпор, які ўся партыя дала групе нацыяналістычных рэнэ-гатаў у найменшай меры, ня можа паслабіць нашае барацьбы за сама-вызначэнне прыгнечаных народаў аж да адлучэння, за вызваленне Заходняе Украіны з-пад ярма польскае акупацыі і далучэнне яе да УССР, наадварот,—барацьба з ундо-фашызмам і яго найноўшымі агэн-тамі з групы Васількова як найшчыльней звязваецца з нашаю ба-рацьбою супроць нацыянальнага ўціску і за далучэнне Заходняе Украіны і Беларусі да савецкага бацькаўскага пню.

Камуністычны Інтэрнацыянал у сваёй адозьве справядліва кажа, што „вызваленне працоўных мас Заходняе Украіны з эканамічнае і нацыя-нальнае няволі можна мысліць толькі у братэрскай сувязі з працоў-нымі масамі Польшчы і Заходняе Беларусі, пры найшчыльнейшай салі-дарнасці з працоўнымі масамі Савецкае Украіны і ўсяго сьвету. Вы-ступваючы супроць Камуністычнага Інтэрнацыяналу, КПП і КП(б)У, група ранейшых членаў ЦК хоча зрабіць удар па рэвалюцыйнаму руху у Заходняй Украіне, аб'ектыўна выступае на шлях здрады і прадаж-ніцтва гэтага руху, становіцца простаю зброяю украінскае контр-рэ-валюцыі і польскага фашызму".

У сувязі з псуным ходам барацьбы працоўных мас Заходняе Укра-іны за сацыяльнае і нацыянальнае вызваленне, КПЗУ падносіць, як адно з першаначатковых заданняў, як найшчыльнейшае злучэнне рабоча-сялянскага руху на акупаваных украінскіх землях з рэвалю-цыйнаю барацьбою пралетарыяту Польшчы і Заходняе Беларусі. Кожны рабочы і сялян у Заходняй Украіне павінен зразумець, што шлях да вызвалення і злучэння з УССР ляжыць праз перамогу над фашысцкаю уладаю у Польшчы, праз супольную барацьбу працоўных мас Заходняе Украіны, Польшчы і Заходняе Беларусі. Мы павінны як ніколі шырай папулярызавать пастанову II-га з'езду КПЗУ, дзе ага-лашаецца, што: „у дзейнасці сваёй партыя павінна вылучаць асноўны баявы лезунг „соцыялістычная рэвалюцыя і рабоча-сялянскі ўрад у Польшчы". Навакол гэтага лезунгу партыя павінна мабілізаваць у Польшчы працоўныя масы ўсіх нацыянальнасцяў, назначаючы ім, што толькі агульнаю барацьбою за перамогу над буржуазнаю уладаю ў Польшчы можна здзейсніць далучэнне Заходняе Украіны да Украіны Савецкае".

Фашызм атакуе рабочых і сялян шырокім фронтам: ад „ясна-панув-княжат" на Песьвіжы і Дзікаве-Радзвілаў, Тарноўскіх, Любамірскіх, Сапег—аж да сацыялістаў яго маршалкаўскае мосьці і нацыяналістаў з УНДО, УСРП, Сельсаюзу і інш. Гэтаму фронту фашызму трэба супроцьпаставіць шырокі і адначасова аднастойны анты-фашысцкі блек, які павядзе да штурму на бастыены фашызму вялічэзную боль-шасць рабочых і сялян. Кансалідацыя гэтага блеку, кіраваньне яго барацьбою, узмацненне яго актыўнасці і баявое гатоўнасці, пашы-рэнне яго аддзелаў на штораз большыя масы рабочых і сялян—вось заданьне камуністычнае партыі. А гэта мажліва толькі пры ўмове пры-трымлівання выразнае ленінскае лініі ў шэрагах гэгэману таго блеку—камуністычнае партыі і прасякнення ўсіх яго аддзелаў разуменьнямі неабходнасці супольнае барацьбы за перамогу над фашызмам, за ра-боча-сялянскі ўрад.

Накіроўваючыся да як найшчыльнейшага злучэння барацьбы пра-цоўных мас Заходняе Украіны з барацьбою пралетарыяту ўсяе Польшчы, камуністычная партыя павінна пераносіць заданьні, якія тычацца да Заходняе Украіны, на глебу Польшчы і Беларусі і—наадварот.

Ня можа быць жаднае значнае праявы барацьбы рабочых і сялян Заходняе Украіны, якая-б не знайшла сабе водгуку ў шэрагах пралетараў польскіх, беларускіх, яўрэйскіх і нямецкіх, падобна, як і ўсе тое, што ўздымае і мабілізуе да бою працоўны народ усяе Польшчы, павінны адразу падхапіць аддзелы пралетарскае арміі, якія змагаюцца на заходня-украінскім фронце.

Уласна кажучы, у гэтай галіне багата застаецца яшчэ зрабіць. Далека яшчэ нам да праудзівае канцэнтрацыі барацьбы працоўных мас усіх народнасьцяў, якія знаходзяцца пад Польшчаю. Праўда, за апошні час бачым даволі значны поступ (напрыклад, акцыя ў справе Грамады). Але наогул, можна сказаць, тое, што робіць партыя ў справе адзінства барацьбы, не адпавядае а ні вялікасьці заданьня, а ні мажлівасьцям і сілам самое партыі. Досыць, напрыклад, адзначыць, што акцыя ў справе дапамогі ахвярам навадненьня ў Заходняй Украіне не знайшла сабе належнага падтрыманьня ў партыйных арганізацыях Польшчы і Заходняе Беларусі. Гэта самае можна было-б сказаць і пра тое, як уся партыя рэагавала на масавыя палітычныя працэсы, напрыклад, працэс 151 у Ўладзіміры-Валынскім, працэс 57 у Луцку і г. д. З другога боку, значныя падзеі ў рабочым і сялянскім руху ў Заходняй Беларусі і Польшчы адбываліся без належнага водгуку працоўных мас, а у першую чаргу камуністычнае партыі Заходняе Украіны (даволі успамянуць пра разгром НПХ, пра вялікую земляробчую забастоўку і інш.).

Неабходная ўмова кансалідацыі ўсіх рэвалюцыйных сіл у Польшчы — *жалезнае адзінства шэрагаў камуністычнае партыі*. Пастановы II-га зьезду КПЗУ кажуць так:

„Сацыялістычная рэвалюцыя у Польшчы можа быць справаю толькі працоўных мас усіх нацыянальнасьцяў Польшчы як нацыянальнасьці пануючае, так і прыгнечаных нацыянальнасьцяў; вось-жа, перад камуністычнаю партыяю Польшчы і усімі яе арганізацыямі ва усей іастраце паўстае патрэба як найбольш зьяднаць свае шэрагі, надаць партыі маналітны характар і скаардынаваць працу. Маючы на вачох гэтую мэту, мы павінны праводзіць няухільную барацьбу з усялякімі тэндэнцыямі, якія становяцца перашкодай да маналітнасьці партыі, уносячы ў партыйныя шэрагі раскол і ўзаемнае недавер’е“.

Якраз цяпер, у сувязі з раскольнаю працаю нацыяналістычных рэнэгатаў, трэба ня толькі ўзмацняць адзінства шэрагаў КПЗУ, але таксама *ўзмацніць сувязь КПЗУ з усёю КПП*.

Уся партыя павінна прымаць удзел у вырашэньні заданьняў, якія стаяць на парадку дня партыйнага жыцця і рабоча-сялянскага руху наогул. У незваротнае мінулае павінны адыйсьці арганізацыйныя мэтады групы Васількова-Туранскага, якая імкнулася ўкараніць у партыі мэтад „слушаць і не рассуждаць“, лічыла партыю сваёю асабістаю ўласнасьцю, забывалася, што партыя—гэта вялікі калектыў, а ня групоўка. Асноўны прынцып арганізацыйнае пабудовы камуністычных партый—дэмакратычны цэнтралізм трэба праводзіць ва усей яго паўнаце.

Трэба таксама ўзмацніць *сувязь КПЗУ з міжнародным рабочым рухам*. Растлумачваючы партыі і працоўным масам, наогул факт пераходу групы Васількова—Туранскага ў лягер нашых клясавых ворагаў, трэба растлумачваць, як на грунце частковай стабілізацыі капіталізму ўкрадаюцца ў рабочы рух розных краін настроі нявер’я і сумненьняў у адносінах да справы сацыяльнае рэвалюцыі, а гэтымі настроямі пажыўляюцца дробна-мяшчанскія гурткі рэнэгатаў-ліквідатараў, якія аздабляюць свой апартунізм левымі сказами (трацкізм).

Найлепшая забяспека партыі ад усялякіх ухілаў—узмацненне сувязі партыі з прамысловым пралетарыятам. Націск дробна-мяшчанскае стыхіі—вось што найчасцей зводзіць камуністычныя партыі альбо паасобныя іх часткі з рэвалюцыйнага ленинскага шляху. Так і адхіленне з шляху камунізму ранейшае кіраўнічае групы ЦК КПЗУ мае сваю крыніцаю у першую чаргу тое, што гэтая група, вышаўшы з лагера нацыяналістычнага, дробнага мяшчанства, надвычайна слаба была звязана з буйна-прамысловым пралетарыятам.

Пашырэнне працы сярод прамысловага пралетарыяту—вось адно з галоўных заданняў партыйнае арганізацыі ў цяперашні час. На першы плян павінна стаць *праца сярод рабочых асноўных галін прамысловасці ў Заходняй Украіне*, інакш кажучы, сярод мэталістаў, нафтавікоў, сталяроў, дрэваапрацоўнікаў, сярод чыгуначнікаў і рабочых гарадскіх прадпрыемстваў (электрычных станцый і т. д.). Заўсёды трэба памятаць, што першае заданне партыі ў кожнай партыйнай акрузе—гэта стварэнне арганізацыйнае базы сярод мясцовых рабочых. Як спэцыяльнае заданне, стаць перад партыяй *пашырэнне партыйнае працы сярод польскіх і яўрэйскіх рабочых*,—тае працы, якую запамятала і недацэнвала група Васількова—Туранскага. Узмацненне працы сярод прамысловых рабочых дасць партыі мажлівасць шырока здзейсніць дырэктыву Камінтэрну пра большы, чым цяпер, удзел у партыйным кіраўніцтве пралетарскіх элементаў.

Камуністычная партыя павінна знайсці сьцежку да кожнага рабочага варштату і на кожнай фабрыцы заклацьці свой асяродак, павінна *стаць на чале штодзіннае барацьбы рабочых мас за свай побыт*, супроць капіталістычнага ўзмыску і фашысцкага урадавага тэрору. Усё гэта немажліва зрабіць без *інтэнсіўнае працы ў галіне прафэсійнальнага руху*. Пашырэнне нашых уплываў у прафэсійных саюзах, арганізацыя саюзаў там, дзе іх няма (мж іншым, саюзаў сельска-гаспад. рабочых), выжыванне з прафэсійнальнага кіраўніцтва сацыял-згодніцкіх пастугатоў фашысцкага ўраду, арганізацыя ў саюзах сапраўды дзейных чырвоных фракцый, — гэтыя заданні ў цяперашняй сітуацыі набіраюць асаблівае вагі. За працу над іх выкананнем павінна ўзяцца уся партыя.

Асаблівую ўвагу трэба звярнуць на уцягненне *у прафэсійнальныя саюзы украінскіх рабочых*, бо яны ў пераважнай сваёй масе стаяць па-за прафэсійнальным рухам, а гэта палягае нацыяналістычным элементам з-пад штандару ўндэ-радыкалізму мажлівасць рабіць на іх уплыў. Партыя павінна паставіць сабе, між іншымі, заданне уцягнуць у прафэсійнальны рух украінскіх рабочых, параскіданых па весках нафтавага раёну,—тых, што на выбарах у Сойм галасавалі за сьпіс „рабоча-сялянскага адзінства“.

Здзяненне гэта можна паспяхова выканаць толькі ў тым разе, калі ў галіне прафэсійнальнага руху мы будзем праводзіць нязміруную барацьбу з польскім шавінізмам бюракратаў з ППС, якія ствараюць з прафэсійнальных саюзаў дапаможны орган калёнізацыі, а сваёй нацыяналістычнай палітыкай атручваюць рабочых-украінцаў.

Каб прыцягнуць больш шырокія колы украінскіх рабочых у прафэсійнальныя саюзы, бязумоўна патрэбна найшчыльнейшае супрацоўніцтва Прафэсійнальнага Аддзелу з Аддзелам Зямельным, бо ён мае непасрэдны кантакт з многалікімі масамі рабочых і беспрацоўных, якія знаходзяцца ў вёсцы.

Падвойваючы нашу працу сярод пралетарыяту, мы павінны адначасова аддаць максімум увагі *працы на вёсцы*, сярод зямельных рабочых і многамільённых мас беззямельных, малазямельных сялян і сялянсераднякоў. Вельмі важная рэч — канкрэтызаваць нашае працы ў

вёсцы, прыстасаваньне яе да штодзённых бед сялянства і зямельнага работніцтва. У нашай дзейнасьці мы павінны прышчапляць селяніну прынцыпы рабоча-сялянскага саюзу, разуменьне ролі пралетарыяту, як гэгэмона сацыяльнай рэвалюцыі. Шырокія працоўныя масы вёскі павінны зразумець, і да гэтага мы павінны накіроўвацца, што селянін ня мае зямлі, бо рабочы ня мае ўлады; а з другога боку, мы павінны як найшырэй распаўсюдзіць у рабочых масах тую ісьціну, што без прыцягненьня да актыўнага ўдзелу ў барацьбе сялянскіх мас немагчыма пераможная сацыяльная рэвалюцыя.

Асаблівую ўвагу трэба аддаць узмацненьню і пашырэнню нашых уплываў у *арганізацыях, дзе гуртуюцца сялянскія масы* (каапэратывы, асьветныя гурткі, лігі і інш.), на правядзеньне там выразнае клясавая лініі і мабілізаваньне вакол яе шырокіх мас для няўхільнае барацьбы са згодніцкім ундо-радыкальным кіраўніцтвам гэтых арганізацый.

Узмацненьне, пашырэнне, кансалідацыя антыфашысцкага блёку есьць асноўная перадумова, — якая вызначае нашу палітыку ў *адносінах да Сельробу*. Ращуча перамагаючы нацьяналістычную і апартуністычную лінію Казіцкіх і Крайкоўскіх, мы павінны выявіць, што сапраўдная барацьба з фашызмам мажліва толькі на грунце выразнае клясавая лініі. Крайкоўскія штораз усе больш спадаюць па напрамку да ундо-фашызму, але масы, дэгэтуль яшчэ згуртаваныя у правіцы Сельробу, шчыра імкнуцца да рэвалюцыйнае барацьбы за рабоча-сялянскі ўрад, за самавызначэньне, аж да адлучэньня. Крайкоўскія, цягнучыся штораз далей шляхам нацьяналізму і згодніцтва, імкнуцца не дапусьціць поўнае ліквідацыі расколу ў сельробаўскім руху, але сельробаўскія масы, разумеючы неабходную патрэбу супроцьставіць фашызму злучаны рабоча-сялянскі фронт, чым далей, у большым ліку ідуць і будуць ісьці пад штандары рабоча-сялянскага адзінства.

Нацьяналістычная групоўка Васількова — Туранскага імкнецца унесьці раскол і разрозьненасьць у адзел арміі, якая змагаецца з фашызмам.

Аднак, нацьяналістычным раскольнікам не дапаможа убіраньне ў зашмальцованае адзеньне ашуканскага „левага“ сказу. Не дапамогуць брахня і паклепы, несправядліва кіданыя па адрасу КП(б)У і КПП. Не дапаможа і шуканьне падпору і дапамогі ад фашыстаў.

Прэч з рукамі! — Вось адказ, які працоўныя масы далі нацьяналістычным рэнэгатам у часе выбараў у Сойм. Поунасьцю вылучыць з рабоча-сялянскага руху раскольнікаў, агентаў фашызму і Ундо гэтае заданьне рэвалюцыйныя рабочыя і сяляне Заходняе Украіны выканаюць да канца.

(Канец).

Да пытання аб індустрыялізацыі Індыі

Хуткі тэмп развіцця прамысловасці Індыі, які меў месца ў вавенныя і пасляваенныя гады, прымусіў некаторых індыйскіх і ангельскіх таварышоў зрабіць вынікі аб „новым курсе“ ангельскага імперыялізму ў Індыі, які грунтуецца ў дэкаленізацыі гэтае асноўнае ангельскае калені. Наіболей яскрава гэта было выказана М. Роем: „якія галоўныя патрабаванні нацыяналістычнае буржуазіі? Яны вядуць да трох палажэнняў: індустрыялізацыі краіны, фіскальнае аўтаноміі і мытніцкае апекі. Усе гэтыя запатрабаванні былі задаволены ў звязку з тым, што брытанскі капіталізм імкнуўся перамагчы пасляваенны крызіс шляхам перабудоўлі эканамічнага базісу імперыі“ (М. Рой. „Будучее индийской политики“ 1926 г., ст. 33) і Р. П. Датт: „Новая палітыка ставіць сваю задачу індустрыялізацыю Індыі пад брытанскім кантролем і для прыбыткаў брытанскіх укладчыкаў“ (Р. П. Датт „Вопросы индийской революции“. 1927 г., ст. 9) і яшчэ „Цяпер прамысловае развіццё Індыі складае краякутны камень палітыкі брытанскага ўраду“ (там-жа, ст. 30.).

У далейшым гэты пункт погляду з'явіўся на VI кангрэсе Камуністычнага Інтэрнацыяналу у вядомай дыскусіі на гэтую тэму. Комплекс поглядаў, якія развіты прыхільнікамі „тэорыі дэкаленізацыі“ на VI Кангрэсе Камінтэрну, прышоў у асноўным да наступнага:

1. Спроба зацвердзіць тэорыю, па якой аграрныя калені ў эпоху фінансаванага капіталу робяцца аб'ектам індустрыялізацыі.

2. Адмаўленне ацэнкі каленій, як аграрнага прыдатку сусветнага капіталізму („Міровая деревня“) і

3. Сцвярджанне, што ангельскі капітал праводзіць індустрыялізацыю Індыі.

Пададзеныя тры палажэнні з'яўляюцца: 1. Тэарэтычным абгрунтаваннем дэкаленізацыі; 2. -выцякае з яго пазыцыя, якая занята прыхільнікамі гэтае тэорыі пры выпрацоўцы тэзісаў па каленіяльнаму пытання, і 3 -тым эмпірычным сцвярджаннем, якое на жывым прыкладзе Індыі павінна было-б паказаць правільнасць тэорыі, якая разглядаецца. Затым у першую чаргу мы пачынаем з разгляду становішча ў Індыі.

Сусветная вайна і выкліканыя ёю эканамічныя змены (парушэнне сусветнага таваразвароту, змяненне ангельскае канкурэнцыі і г. д.), а таксама і шэраг уступак, на якія павінна была пайсці ангельская буржуазія перад рэвалюцыйным рухам, што разгортваецца ў Індыі (лібэральныя рэформы Монтэгію-Чэльмсфорда), спрыялі буйному развіццю індыйскае прамысловасці. Гэта развіццё праявілася ў павялічэнні прадукцыі тэкстыльнае прамысловасці, росце здабытку вугалю і жалеза, павялічэнне даўжынні чыгуначнае сеткі і росце ліку прамысловых прадпрыемстваў і занятымі ў іх рабочымі,

Табліца № 1

Гады	В ы п у с к	
	Пражы (тыс. квінт)	Тканіны (тыс. ярд)
1912	5581	1136152
1923	6302	1725218

Табліца № 2

Гады	Здабыта ву- галю (у тыс. тон)
1912-13	16208
1920-21	19302
1921-22	19011
1922-23	19658
1923-24	21000

Табліца № 3

Гады	Прадукцыя мэталю (тоны)
1913	370845
1924-25	1502000
1925-26	1666000
1926-27	1860000

Табліца № 4

Гады	Даўжыня чы- гун. сеткі (у мілях)
1911	33000
1921	37000

Табліца № 5

Г а д ы	Лік фабрык	Занята ў іх рабочых (мільёны)
1911	7113	2,5
1921	15606	4,5

што справяджаецца такімі паказальнікамі высокае прамысловае кан'юктуры, як узмоцнены прырост новых укладаў у прамысловыя прадпрыемствы і падвышэнне індэксаў прамысловых папераў.

Табліца № 6

Дынаміка ўкладаў індыйскага капіталу.

Г а д ы	1914	1917	1918	1919	1920
	(У процантах)				
Урадав. паперы	100	70	67	74	62
Банкі	100	106	112	116	137
Муниц. пазыкі	100	89	84	84	81
Джут. фабрыкі	100	311	467	383	568
Баваўн. папяр. фабрыкі	100	132	162	167	386
Шарсыян. фабрыкі	100	106	125	125	187
Вугольныя кап.	100	136	134	157	149
Чайныя плянтацыі	100	137	125	123	136
Мукамолян. справу	100	137	206	238	406
Жалеза і сталь	100	332	295	284	207

Табліца № 7

Г А Д Ы	Паперы, якія прыносяць цвёрды 0/0	Прамысло- выя паперы.
	(У процантах)	
1914	100	100
1915	96	101
1916	87	130
1917	73	158
1918	74	194
1919	77	216
1920	65	313
1921	65	311
1922	63	267
1923	72	176
1924	71	151

Пасляваенны прамысловы ўздым бліжэйшым чынам адбіўся таксама на павялічэнні індыйскага прамысловага экспарту

Табліца № 8

Гады	Прамысловы эк- спарт у 0/0 да ўсяго экспарту
Да вайны	23,1
1926-27 .	28,3

Табліца № 9

Гады	Мэтал.-эк- спарт (у тонах)
Да 1921 г.	127000
1926-27 г.	382000

і скарачэнні прамысловага імпарту з іншых дзяржаў, пры чым у першую чаргу з Англіі.

Табліца № 10

Гады	Прам. імпорт у 0/0 да ўсяго імпарту	Імпорт жалеза і сталі (у тонах)
Да вайны	76,6	1028000
1926-27 г.	72,8	750000

Табліца № 11

Гады	Доля Англіі	
	У гандлю жалезам і стальлю	Ва ўсім ін- дыйскім імпарце
Да вайны	59,8 ⁰ ,0	64,1 ⁰ /0
1926-27 г.	50,0 .	47,8 .

Прыведзеныя лічбы досыць красамоўна гавораць аб тым, што Індыя у выніку вайны ня толькі кампэнсуе скарачэнне ангельскага прамысловага імпарту, але і выступае ўжо ў якасці канкурэнткі Англіі ў шэрагу галін. Колькі-небудзь адчуваных вынікаў для ангельскае прамысловасці гэта канкурэнцыя зрабіць не магла, дзякуючы параўнаўча невялікае колькасці прамысловае прадукцыі Індыі (выключаючы тэкстыль), але большыя патэнцыяльныя магчымасці, якія закладзены ў індыйскай прамысловасці, яе высокая прыбытковасць і перспэктывы росту ўкладаў капіталаў, ставілі пад пагрозу бліжэйшую будучыню брытанскае прамысловасці і прымушалі Манчэстэрскіх фабрыкантаў і прадстаўнікоў цяжкае індустрыі, якая ўсё ўзмацняецца, з трывогаю

пазіраць у будучыню. У выніку брытанскі імперыялізм, у асобе кансэрвацыйнага ўраду Балдуіна-Біркэнхэда, абрушваецца на Індыю з палітыкаю задушыць яе прамысловае разьвіцьцё. Вось далёка няпоўны пералік авантур цвёрдалобых кансэрватараў, якія праводзяць палітыку брытанскага імперыялізму, што заключаецца ў тым, каб задушыць індыйскую прамысловасьць:

1. Біль аб валюце штучна ўзьнімае на вонкавым рынку курс рупіі і, такім чынам, падаражае індыйскі экспарт на 12 проц., як сказаць іншымі словамі, на корані падрывае індыйскі экспарт, а бязумоўна і капіталанакпаўленьне.

2. Біль аб прывілежаваным тарыфу для брытанскага мэталёмпарту, што забівае індыйскую мэталургію, якая разьвіваецца.

3. Палітыка аддачы перавагі ангельскай прадукцыі перад індыйскай для чыгунак Індыі.

4. Увядзеньне апекавальнага тарыфу на ацынкаванае жалеза.

5. Адмаўленьне ў стварэньні „Імпэрскага Камітэту Прамысловасьці“.

6. Адмаўленьне ў дапамозе новым прадпрыёмствам.

7. Адмаўленьне ў падтрыманьні старых прадпрыемстваў, якія раней субсыдаваліся ўрадам.

8. Увядзеньне акцызу на запалкі.

9. Палітыка абмежаваньня прадукцыі тэкстыльнае прамысловасьці Індыі выпрацоўкаю грубых гатункаў пражы і тканіны і г. д.

Біль аб валюце, штучна ўзняўшы курс рупіі да 1 шылінгу 6 пэнсаў, зьявіўся тым рашучым ударам ангельскага імперыялізму па прамысловым разьвіцьці Індыі, які адразу падрэзаў індыйскі экспарт і дэзарганізаваў прамысловасьць, выклікаўшы жорсткую дэпрэсію ўсяго эканамічнага жыцьця краіны, якая ня спыняецца і па гэты дзень.

Падвышэньне цэны на 12,5% выклікала скарачэньне закупак індыйскае сталі і жалеза Амэрыкаю на 74%, Нямеччынаю—на 62,9%, скарачэньне экспарту марганца на 50%, хрому—на 40% і вугалю на 82%, калі параўнаць з даваенным часам. Рэзкае скарачэньне рынкаў для індыйскае прамысловасьці выклікала ў сваю чаргу скарачэньне вытворчасці адпаведных галін, а апекавальныя мерапрыемствы ўраду (Біль аб апекаванні брытанскага імпарту мэталю), адмаўленьне ў супсыдзях індыйскім прадпрыёмствам яшчэ ўзмацнілі гэтыя тэндэнцыі, прыводзячы частку да зруйнаваньня, а частку паставіўшы перад перспектываю зруйнаваньня і ліквідацыі, большасьць буйнейшых прадпрыёмстваў Індыі. Ліквідаваліся: „Поўвысьпяная паравозабудаўнічая кампанія“, „Пауднэва Індыйскія чыгуначныя майстэрні“, „Кампанія вытворчасці сталёвага дроту“ і шэраг іншых больш дробных канцэрнаў. Перад перспектываю зруйнаваньня апынулася друкарска літэйная вытворчасць, цэмантная прамысловасьць. Ліквідуюцца ўсё новыя і новыя прадпрыемствы ў ваўнянай, скураной і некаторых іншых галінах. У выніку становішча, якое стварылася, мы бачым падзеньне прамысловых акцый:

Табліца № 6

„Тата-Айрэн Уоркс“ (буйнейшае мэтал. прадпрыём. Індыі з 55 тыс. рабочых)	са 100 рупій за акцыю да 53
„Кампанія вытвор. стальн. вырабаў“	да 8 рупій
„Руса Энджынірынг“	да 19
„Кумардубі Энджынірынг“	да 42

і адтёў капіталаў з прамысловасьці ў гандаль, банкоўскую справу і арганізацыю пазыковых кампаній па выдачы дробных пазык (таб. 12-13).

Табліца № 12

З ліку зарэгістраваных акцыянерных кампаній даводзілася:

	1921 г.	1927 г.
У процантах		
Прамысловых . . .	55	14
Банкі і крэдыт. т-вы.	25	47
Гандлёвыя прадпр.	18	39
Іншыя . . .	2	—

Табліца № 13

І а д и	1914	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1927
Індэкс капіталаў зарэгістраван. кампаній за кожны год . . .	100	221	121	51	40	31	45	
Індэкс зарэгістраваных кампаній	100	292	201	139	124	115	133	151

Пагубныя вынікі валютнае палітыкі брытанскага імперыялізму адбіліся таксама і ў галіне экспарту раней таннах бавоўны і пшаніцы, скарацішы вываз бавоўны ў параўнанні з 1926 г. на 110.000 тон і прывеўшы да скарачэння плошчы пасеваў з усімі вынікамі, якія выходзяць адсюль: удару па сялянстве, уплыў на ахоп унутранага рынку. Замест вывазу таннае бавоўны ў Амэрыку і Японію, Індыя пачынае прывозіць яго з Амэрыкі (табл. 14).

Табліца № 14

І а д и	Увоз хлапка з Амэрыкі (у тонах)
1926 год (1-я палова)	13 000
1927 год (1-я палова)	243 000

Экспартны гандаль галоўнейшых партоў вывазу бавоўны і пшаніцы Калькуты і Бамбэя скарачаюцца, першага на 13 проц. і другога — на 31 проц. Добрае сальдо гандлёвага баянсу Індыі змяншаецца на 361 млн. рупій.

Пададзеных лічбаў і фактаў досыць для таго, каб з поўнаю ўпэўненасцю адкінуць сыцвярджэнне аб індустрыяльнай палітыцы брытанскага імперыялізму ў Індыі і наадварот прызнаць, што гэта палітыка грунтуецца ў тормаза і зруйнаваньні індыйскага прамысловага развіцця ў мэтах адбудаваць пахіснутага вайною індыйскага рынку для збыту ангельскае прамысловае прадукцыі.

Але можа быць тут справа ня толькі ў сучаснай палітыцы ангельскага імперыялізму, можа быць папярэднія гады ангельскага ўладарства і асабліва лібэральнага кіраўніцтва індустрыялізавалі Індыю? Звернемся да фактаў: прыведзеныя лічбы (табл. 1—5) кажуць толькі аб росьце баваўняна-папяровае вытворчасці, здабычы руды і вы-

плаўцы металю, якія характарызуюць прамысловае развіццё Індыі ў ваенныя і пасляваенныя гады, і досыць прачытаць наступнае азначэнне індустрыялізацыі, дадзенае тав. Сталіным: „перарабіць нашу краіну з аграрнае ў індустрыяльную, здольную вытвараць сваімі ўласнымі сіламі неабходнае абсталяванне,—вось у чым сутнасць, аснова нашае генеральнае лініі. Мы павінны паставіць справу так, каб думкі і імкненні гаспадарнікаў былі накіраваны ў гэты, менавіта, бок, у бок абяртаньня нашае краіны з краіны, якая ўвозіць абсталяванне ў краіну, якая вытварае гэтае абсталяванне. Бо ў гэтым гарантыя таго, што наша краіна ня будзе абярнута ў прыдатак капіталістычных краін. („Сталін з справаздачы на XV зьездзе“), як нам стане зусім яскравым, што прамысловае развіццё Індыі, якое наглядалася за апошнія 10—15 год, не зьяўлялася тым індустрыяльным развіццём, якое вызваляе краіну ад эканамічнае залежнасці і грунтуецца на развіццях вытворчасці і сродкаў вытворчасці. Затым па карані памылковай зьяўляецца спроба абгрунтавацца прызнаннем індустрыялізацыі ў Індыі, захаваны тэзіс аб пераабяртанні калёні ў дамінён, што, па думцы прыхільнікаў „Тэорыі дэкаленізацыі“, мабыць павінна азначаць палітыка-эканамічную незалежнасць.

Аб ролі экспарту капіталаў.

Сутнасць поглядаў, якія развіты прыхільнікамі „тэорыі дэкаленізацыі“, дайшла да сьцьвярджэння, што капітал, які разьмешчаны ў калёніях у пагоні за прыбыткам, індустрыялізуе гэтыя калёніі. „Калі параграф 6 тэзісаў гаворыць аб абяртанні калёній у крыніцу таннага харчавання і сыравіны для капіталістычных краін, дык гэта верна толькі ў адносіне да першых стадыяў капіталізму і зусім няправільна ў эру імперыялізму, экспарту капіталу і індустрыялізацыі некаторых краін, якія служылі раней крыніцамі сыравіны“. І далей, аспарваючы палажэнне аб тэндэнцыях буйных імперыялістычных дзяржаў, прыстасоўваць калёніі да запатрабавання ўласнае прамысловасці. „Між тым, Ленін у сваёй кнізе аб імперыялізме менавіта паказваў прызначэнне ў эру фінансавага капіталу, разьмяшчэнне капіталу ў калёніях у здагонне за больш высокім прыбыткам, гэта цягне за сабою працэс індустрыялізацыі калёніі. („Ротштэйн з прамовы на VI Кангрэсе“).

Больш правільнае марксыцкае азначэнне дадзена тав. Даттам, які адзначае, што Англія ня можа прыпыніць няунікнёную індустрыялізацыю Індыі і таму хоча ўзяць яе ў свае рукі для таго, каб выкарыстаць яе для свае ўласнае выгады. („Бэннэт—з прамовы на VI Кангрэсе“).

„Памойму, абяртанне аграрных калёній у аб'екты індустрыялізацыі зьяўляюцца адным з законаў эпохі імперыялізму („Кокс—з прамовы на VI кангрэсе“) і ішла па лініі крытыкі калёніяльных тэзісаў, якія прапанаваны кангрэсу“.

„Тэзісы кажуць аб палітыцы клясычнага капіталізму ў калёніях, калі апошнія былі крыніцамі сыравіны, зьяўляліся аграрным прыдаткам, але цяпер у эру фінансавага капіталу гаворка павінна ісці аб новай форме калёніяльнае палітыкі імперыялізму, тэзісы даюць няправільны гістарычны аналіз і няверны малюнак сучаснага становішча ў калёніях, яны ня ўмеюць ўжыць і модыфікаваць законы Маркса да новае эпохі фінансавага капіталу і экспарту, капіталу як спецыфічнае адзнакі яе. Замест дыялектычнага мэтаду яны прыбгаюць да эклектыкі“. (З прамой Бэннэта, Родштэйна, Гэллера і Кокса на VI Кангрэсе).

І далей прыхільнікі „новае тэорыі“ спрабавалі цытатаю з Маркса і не абгрунтаванымі спасылкамі на Леніна (бо Ленін нідзе не гаворыць аб

індустрыялізацыі калёній ва ўмовах капітал. імперыялізму) абгрунтаваць няўнікненасць індустрыялізацыі калёній. Звернемся да гэтае-ж цытаты: „Калі хутка ў сыстэму шляхоў зносін краіны, якая мае вугаль і жалеза, уведзены машыны, дык ужо немагчыма затрымаць яе разьвіцця. Чыгуначная сыстэма Індыі папярэднічае ўзнікненню сучаснае прамысловасці. („Маркс, з „Нью-Йорк-Дэйлі Трыбюн“. 1853 год“).

Ці можна зрабіць з гэтае цытаты вывад, што Маркс тут гаворыць аб індустрыялізацыі Індыі? Не, ні ў якім разе, бо гэта супярэчыла-б усёй рэвалюцыйнай сутнасці Марксавага вучэння.

Варта толькі звярнуць увагу на дату Марксавага артыкулу (1853 г.), як нам стане ясным, што тут гаворка можа ісці толькі аб пераходзе да плянамернае капіталістычнае эксплёатацыі, якая звязана з вядомым ростам вытворчых сіл (пабудова дарог), такім чынам, і пад выразам: „узнікненню сучаснае прамысловасці“ трэба разумець не прадбачванне Марксам на 75 год уперад індустрыялізацыі Індыі, а паказанне на капіталістычнае разьвіццё Індыі, штуршок, якому дае пабудова дарог. Але гэтага разьвіцця не адкідае ніхто, яго адзначаюць і тэзісы Камінтэрну (§ 1), аб ім піша і Гільфэрдынг, які не спаткаў у гэты час, як вядома, супярэчаньняў у Леніна.

„Раней адчыненне новых калёній і рынкаў адзначала раней усяго адчыненне новых сродкаў спажыцця; насупроць, у сучасны час новы капітал звяртаецца, галоўным чынам, да тых галін, якія даюць сыры матар’ял для прамысловасці. Адначасова з пашырэннем айчызнавае прамысловасці, якая абслугоўвае патрабаванні экспарту капіталу, экспартаваны капітал звяртаецца да вытворчасці сырых матар’ялаў для гэтае самае прамысловасці“. (Гільфэрдынг, фінансавы капітал, ст. 357).

„Пакуль экспарт капіталу у сутнасці служыў таму, каб у адсталай краіне, папершае, стварыць сыстэму транспарту і, падругое, разьвіць прамысловыя галіны, якія вытвараюць сродкі спажыцця, ён паскараў капіталістычнае разьвіццё гэтае краіны“ (Гільфэрдынг, фінансавы капітал).

Яго пацвярджае і жывая сапраўднасць тэй-жа Індыі, у поўнай згодзе з пранозам Маркса, якая разьвівае капіталістычную прамысловасць па здабытку прамысловае сыравіны і вытворчасці паўфабрыкату. Але звернемся да лічбаў: Георг Пэйш у выніку доследу дынамікі экспарту капіталу дае для Індыі з Цэйлонам наступныя лічбы:

Табліца № 15.

Замежныя ўклады ў Індыі.

(у тыс. фунтаў стэрлінгаў).

Ураданія пазыкі	178995	} 92%
Чыгункі	136519	
Чай і кофэ	19644	
Муніцыпальныя	3522	
Банкі	3400	
Гандлёва-Прамысловыя ўстановы	2467	
Электрычнасць (асвятленне і энэргія)	1763	
Фінансаванне і ўклады ў С-Г	1853	
Газа і вадаправоды	659	
Жалеза, вугаль і сталь	803	
Руднікі	3531	
Аўтотранспарт	90	
Нафта	3184	
Гума	4610	
Тэлеграф і тэлефон	43	
Трамвай	4136	

365219

Лічбы зусім абвяргаюць новаствораную тэорыю індустрыялізуючае ролі экспарту капіталу. Але гэтыя сумарныя лічбы і можа быць дынаміка гадавых інвестыцый пакажа нам іншы малюнак?

Табліца № 16.

Гады	Ангельск. Інвестыцыі
	У Індыю і Цэйлон (у тыс. фун. стэрл.).
1911-13 (сярэд)	1348
1924	5375
1925	4257
1926	1597
1927	876

Не! з году ў год сума ўкладаў, якая прагрэсуе змяняецца, не дае да гэтага падстаў.

Эклектыкамі, якія ня ўмеюць прыстасаваць законы Маркса да новае эпохі, такім чынам з'явіліся ніхто іншы, як нашы „дэкалэнізатары“, якія робяць сваім сьцьвярджэньнем індустрыялізацыі досыць грубую памылку.

У сьвёце разгледжаных фактаў становіцца яскравым памылковасьць адмаўленьня калёній, як аграрнага прыдатку, як „сусьветнае вёскі“.

Самі таго не прыкмячаючы, таварышы тут пачаюць у Марксамую класіфікацыю грамадзкага падзяленьня працы у выглядзе „агульнага“ падзяленьня, якая ужываецца на вылізарнай пашыранай аснове сусьветнае гаспадаркі. (Маркс, „Капітал“, том I, ст. 262. Бухарын „Імпэрыялізм і міжнароднае гаспадарства“, изд. Пролетарый, 1923 год, разьдзелы, якія трэба абдыспрапорцыянальнасьці разьвіцьця).

Які-ж вынік мы можам зрабіць пасьля разгляду асноўных палажэньняў „тэорыі дэкалэнізацыі“ на індыйскім прыкладзе. Першае пытаньне, якое ў гэтым выпадку мы павінны былі-б сабе задаць, павінна быць такім.

У якой адносіне знаходзіцца гэта тэорыя да разьвіцьця рэвалюцыйнага руху ў Індыі, якімі-б уяўляліся-б нам бліжэйшыя перспэктывы разьвіцьця гэтага руху, калі-б мы паглядзелі на яго вачыма „тэорыі дэкалэнізацыі“. Не падлягае сумненьню, адказ на так пастаўленае пытаньне павінен быць адмоўны, бо якія б ні былі агаворкі і папраўкі, але самы факт прызнаньня індустрыялізацыі калёній, што нагадвае і падвышэньне жыцьцёвага ўзроўню калёніяльных мас, зьяўляецца ў тэй-жа час адмаўленьнем бліжэйшых рэвалюцыйных перспэктыў.

З другога боку, мы павінны аглянуцца на нашых ворагаў — міжнародных сацыял-дэмакратаў — і паглядзець, ці не сыгналізуеца нам з боку іх якая, кольвек небяспэка. І сапраўды — варта толькі прагледзець праект калёніяльнае рэвалюцыі да кангрэсу II Інтэрнацыяналу, які адбываўся паралельна з нашым кангрэсам, як мы знойдзем небяспечную блізкасьць прыхільнікаў індустрыялізацыі калёній да сацыял-дэмакратаў у сэнсе прызнаньня імпэрыялізму прагрэсуеючаю сілаю, бо зноў-жа факт дагаварэньня да тэорыі, калі індустрыялізацыя становіцца адным з закону імпэрыялізму (глядзі прамову Кокса), ёсьць у той-жа

час набочным прызнаннем імперыялізму за фактар прагрэсу, а гэта апошняе і ёсць „святая святых“ калёніяльных поглядаў II Інтэрнацыяналу.

У сілу выкладзеных прычын „тэорыя дэкалёнізацыі“ становіцца ў простае супярэчанне з Ленінскаю ацэнкаю сучаснага капіталізму, які загінае, з поглядамі Леніна па калёніяльным пытанні наогул і на магчымасць некапіталістычнага развіцця калёній у прыватнасці.

Заўвагі: Табліцы №№ 1 і 2 дадзены па вестках ЦСУ, зборнік „Статистика мирового хозяйства“, бюлетэнь ЦСУ Саюзу № 119

Табліцы № 3, 4 і 5 па дадзеных Клера Ліса Рафаіл „Проблемы Индийской Революции, 1928 г., і А. Мухарджы „Экономическое положение Индии и английская политика“, Плановое хозяйство, №№ 2, 3, 1928 г

Табліца № 6 — М. Рой, „Новая Индия“, 1923

Табліцы №№ 7, 8 і 9. Генія Бюлетэнь ЦСУ № 119, статья „Проблемы Индустриализации Индии“.

Табліцы №№ 10, 11 і 12. Па дадзеных А. Мухарджы „Экономическое положение Индии и английская политика“

Табліцы № 13, 14 і 15. Райбоун „Экспорт капитала в Индию“, „Мировое хозяйство и мировая политика“ № 3, 1928 г

Табліца № 16 — „Мировое хозяйство и мировая политика“ — хроніка міравае гаспадарства

Р. Кугель

Ленин о Бунде

Развитие капитализма в России создало не только рабочее движение, но и национальное движение угнетенных царизмом невеликорусских народов. Партия пролетариата, перед которой, помимо прочих проблем классового движения рабочего класса, встала национальная проблема, должна была дать свое решение этой проблемы в связи с вопросом о борьбе за социализм.

Как в общих вопросах борьбы за социализм шла борьба двух линий революционной и оппортунистической, — так и в национальном вопросе мы наблюдаем эти две линии борьбы.

Мы в этой работе остановимся на одной разновидности оппортунизма в национальном вопросе, на Бунде, этой оппортунистической организации в еврейском рабочем движении. На примере с Бундом мы попытаемся показать суть оппортунизма в национальном вопросе, как ее вскрыл и разоблачил тов. Ленин.

I. Исторические и социальные условия, породившие национализм в еврейском рабочем движении

Еврейское рабочее движение в начальный период своего возникновения было проникнуто духом интернационализма. Поворотный пункт в истории еврейского рабочего движения, когда националистическая идеология начинает просачиваться в ряды еврейских организованных рабочих, связан с историческим переходом от пропагандистской кружковщины и к массовой агитационной работе.

Перед социал-демократами, совершившими этот переход, встала сложнейшая проблема, заключавшаяся в том, — как сочетать принципиальную революционную выдержку со стихийностью массового движения. Попытка решить эту проблему была сделана в знаменитой брошюре „Об агитации“ Кремером, который впоследствии был видным вождем Бунда и его теоретиком.

В этой брошюре мы находим следующие строки:

„Народная масса вовлекается в борьбу не рассуждениями, но об'ективной логикой вещей, самым ходом событий, наталкивающим ее на борьбу“¹⁾.

Мы видим здесь явную тенденцию противопоставить об'ективную логику у вещей человеческим рассуждениям, переоценку стихийности массового движения и недооценку роли социалистического сознания. Есть ли здесь решение проблемы стихийности и сознательности? Конечно, нет. Проблема „разрешается“ тем, что сознательность полностью уничтожается. Таким образом, получается суб'ективизм наизнанку. Суб'ективисты школы Лаврова-Михайловского со своим учением „критически-мыслящих личностях“ уничтожили или недооценили

¹⁾ Плеханов т. XII, стр. 75.

объективную логику вещей, а авторы брошюры „Об агитации“ признали объективную логику вещей, но совершенно выбросили за борт роль сознательности.

Правильное решение этой проблемы дал марксизм только в лице Плеханова и Ленина. Марксисты базируют свою тактику, свои перспективы на учете объективной логики вещей. Но марксисты также знают, что рассуждения людей очень часто, если не всегда, отстают от хода развития общественных отношений. Какой же вывод делают отсюда марксисты? Они делают тот вывод, что для того, чтобы сознание массы пришло в соответствие с ее классовым положением, необходима гигантская работа передовых личностей, передовых представителей класса, объединенных в партию и „вносящих“ сознание в массу. Такой вывод неизбежно приводит к взгляду на партию как на авангард класса. Такой вывод как раз и сделали большевики.

Авторы брошюры „Об агитации“, недооценив роли „человеческих рассуждений“, также неизбежно должны были притти к преклонению перед стихийностью и к приспособлению к ней. Отсюда—идеология „хвостизма“, „экономизма“.

Вот это преклонение перед стихийностью рабочего движения необходимо иметь в виду при изучении процесса зарождения национализма в Бунде. Бунд преклонялся перед стихией. Когда в массах еврейского пролетариата стала шириться „экономическая“ борьба, Бунд преклонился перед экономической стихией,—перед экономизмом. Когда белый террор царского правительства вызвал террористическое настроение, Бунд на своей 5-й конференции в августе 1902 г. большинством голосов принимает резолюцию в пользу террора¹⁾.

Как мы уже указывали, национализм в Бунде зарождается при переходе от кружковщины к массовой работе. Мартов в своей знаменитой речи, произнесенной им на майском собрании агитаторов в г. Вильно в 1895 г., пытается теоретически формулировать значение этого перехода для еврейского рабочего движения. Он указывает, что сущность этого переворота заключается в том, что „мы свою программу, свою тактику, свою борьбу приспособили к массе, в том, ... что объектом нашего воздействия, который мы имеем ввиду, как в нашей будничной работе, так и в нашей праздничной (первомайской) агитации, является не *рабочий интеллигент* (наш курсив), выделяющийся из своей среды своими умственными способностями, своей потребностью в просвещении, но средний массовый работник со средними потребностями, средней нравственностью и с средним уровнем развития“. Перемена объекта социалистического воздействия—переход к работе в массах—повлекла за собой и перемену орудия связи с массой. Еврейский язык—язык массы должен был заменить русский язык, на котором раньше велась работа с отдельными кружками. Но переход к еврейскому языку как орудию социал-демократической работы среди еврейских рабочих, не определяет сути поворота. Последний связан с *переменой взглядов на роль еврейского рабочего движения*.

„В первые годы нашего движения—говорит Мартов—мы всего ожидали от движения русского рабочего класса и на самих себя смотрели как на *придаток* (наш курсив) к обще-русскому рабочему движению“.

¹⁾ Тов. Ленин спрашивает „что общего между экономизмом и терроризмом?“ И отвечает: „у экономистов и современных террористов есть один общий корень: это именно преклонение перед стихийностью. Экономисты преклоняются перед стихийностью „чисто рабочего“ движения, террористы—перед стихийностью самого горячего возмущения интеллигентов“. Ленин, т. V, стр. 179.

Это было прежде. А теперь

„поставив в центр программы массовое движение, мы должны были приспособить нашу пропаганду и агитацию к массе, т.-е. сделать их более еврейскими“.

Но что значит „сделать движение более еврейским?“ Работа с массами на еврейском языке? Нет. Это по Мартову значит, что освобождение еврейского пролетариата, как еврейского, дело его собственных рук. Мартов убежден, что нельзя

„ожидать освобождения еврейского пролетариата от экономического, политического и гражданского порабощения ни от русского, ни от польского движения“.

И еще

„когда русскому пролетариату придется жертвовать некоторыми из своих требований для того, чтобы добиться хотя чего-нибудь. Он скорее пожертвует такими требованиями, которые касаются исключительно евреев, например, свободы религии или равноправия евреев“.

Отсюда Мартов делает вывод:

„Мы должны решительно признать, что наша цель, цель действующих в еврейской среде социал-демократов, состоит в том, чтобы создать специально еврейскую рабочую организацию, которая явилась бы руководительницей и воспитательницей еврейского пролетариата в борьбе за экономическое, гражданское и политическое освобождение“¹⁾.

Переход от кружковщины к массовой работе заставил перейти и к языку массы. Это было необходимо в целях проникновения в гущи еврейских трудящихся.

Но откуда явилась мысль, что с точки зрения интересов еврейских рабочих необходима перемена принципиальных взглядов на роль и место еврейского пролетарского движения в обще-революционном движении российского пролетариата? Откуда взялось это недоверие к классовой солидарности русского и еврейского пролетариата.

Обратимся к известным „запискам социал-демократа“ Мартова. Там мы читаем следующее:

„В мае 1895 года эта идея (о необходимости для еврейских рабочих сложится в особую национально-пролетарскую партию—Р. К.) лишь бродила в воздухе в наших кругах; на нее мы наталкивались чисто эмпирически, просто потому, что все попытки наши завязать тесную организационную связь с социал-демократами Москвы, Петербурга, Киева и т. д. наталкивались на слабость местных движений, кружковый характер марксистских групп, преобладание в их деятельности чисто местных интересов, тогда как сами собой, органически на почве параллелизма задач и единства методов, а еще более на почве однородного массового профессионально-экономического движения, уже слагались элементы партийно-организационного объединения, групп работавших среди еврейского пролетариата. Я не был бы достоин своих 22 лет и репутации стремящегося к последовательному мышлению не лишенного боевого темперамента человека, если бы не поспешил теоретически „округлить“ этот эмпирический факт и наскоро сколотить и обосновать учение о необходимости организационного обособления различных национальных проле-

¹⁾ Все цитаты взяты из приложения к „материалам по истории еврейского рабочего движения“ — поворотный пункт в истории еврейско-рабочего движения. 1906 г.

4. „Большавик Белжурей“ № 11.

тарских движений в пределах одной страны. В виду, однако, полного отсутствия в нашей среде склонности апеллировать к какой бы то ни было культурно-национальной самобытности я мог для обоснования задачи образования обще-еврейской социал-демократической организации прибегнуть лишь к довольно вульгарному доводу о том, что специфическое еврейское бесправие, от которого все более страдает еврейский пролетариат, не найдет в общероссийском пролетарском движении достаточно стойкого борца¹⁾.

Мартов, следовательно, склонен объяснить националистическое ядро его исторической первомайской речи лишь незрелостью своей марксистской мысли. Но достаточно ли это объяснение? Дает ли оно удовлетворительный ответ на вопрос об исторических и социальных корнях поворота от интернационализма к национализму?

Ведь можно поставить следующий вопрос: а не отразил ли Мартов вольно или невольно некоторые стихийные настроения умов в еврейской среде? Нам кажется, что да. Мы считаем, что националистическую струю в еврейское рабочее движение внесли, с одной стороны, вновь вступившие в движение широкие слои еврейских рабочих -), а с другой - еврейская интеллигенция, работавшая в еврейском рабочем движении и чутко отразившая националистические настроения в еврейской среде.

Другими словами новый „тон“ в еврейской социал-демократической работе объясняется историческими условиями того времени, новыми веяниями в еврейской среде.

О том, какое общественное настроение было в еврейской среде к концу, 90-х годов, хорошо рассказывает еврейский историк—националист С. М. Дубнов.

„В обществе,—пишет он о конце 90-х годов—возникали только смутные настроения, неясные порывы к возрождению на деле бессильные, лишенные творческой энергии. Но мало-по-малу из хаоса смутных общественных настроений стали прокладываться пути в направлениях различных, но объединенных общим стремлением—изнутри возродить еврейский народ в национальном и социальном отношениях. Поворотным пунктом является здесь 1897 год. В этот год... стали определяться... течения еврейской национально-политической мысли. Послышалась целая гамма общественных лозунгов, свидетельствующая об одном: что настал конец периода общественной протрации, что смутный порыв к освобождению и возрождению превратился в сознательное стремление, идущее по определенным путям“.

Как мы видим в еврейской среде в силу целого ряда причин поднялась сильная волна национализма.

Можно ли считать, что еврейская интеллигенция, которая работала в еврейской рабочей среде, осталась в стороне от общего под'ема националистической стихии? Конечно, нет. Сама кость от кости еврейской крупной и мелкой буржуазии она идейно была так или иначе с ней связана, чутко откликалась на те процессы, которые происходили в ее среде. Кроме того, необходимо учесть те основные причины, которые толкали еврейскую интеллигенцию в еврейское рабочее движение. Что же толкало еврейскую интеллигенцию в еврейское

¹⁾ „Записки социал-демократа“ Мартов. стр. 247—248.

²⁾ Годы 1893—97 были годами стачечной волны, в которую были втянуты широкие массы еврейских рабочих многих крупных и мелких городов. Бухбиндер. „История еврейского рабочего движения“. Стр. 57.

рабочее движение? В значительной степени невыносимое положение, в которое ее поставило царское правительство. Последнее не давало оканчивавшим средние учебные заведения продолжать свое образование в университетах и в других высших специальных училищах. Это вынуждало их уезжать в заграничные учебные заведения. Но их мытарства только начинались по окончании своего образования, так как царская власть не давала им возможности устроиться на той или иной государственной службе. Весьма естественно, что такая политика царского правительства страшно озлобляла этих интеллигентов и толкала их на путь борьбы с существующим строем. За границей эта интеллигентная молодежь насыщалась духом политической свободы и знакомилась с революционными учениями.

Если бы еврейская интеллигенция имела в лице еврейской буржуазии боевую общественную силу, то она вряд ли кинулась бы в ряды рабочих. Но как раз еврейская буржуазия не проявляла никаких признаков не то что революционности, но даже кой-какой оппозиционности. Мелкая буржуазия была забита, она билась в тисках голода и жестокой борьбы за существование. Единственной боевой силой был еврейский пролетариат, показавший уже целым рядом выступлений на общественной и политической арене свою волю и способность к борьбе. К нему же и пошли наиболее боевые революционные элементы еврейской интеллигенции. Они же и принесли в рабочее движение свой разум и предрассудок, свои чаяния и стремления.

Ремесленный же еврейский пролетариат не был той пролетарской средой, классово-резко отгороженной от враждебного буржуазного мира, которая могла пераварить пришедшую к ней интеллигенцию. Еврейский ремесленный пролетариат представлял собой лишь первое поколение рабочих, еще тесно связанных с мелко-буржуазной средой, из которой они недавно вышли еще не порвавших окончательно со всеми мелко-буржуазными предрассудками, настроениями и со всем специфическим еврейским национальным бытом. Еврейская среда в то время не была еще настолько классово дифференцирована, чтобы создать объективную обстановку для выработки чистой пролетарской идеологии. Мартов в своих „записках социал-демократа“ рассказывает, что слушатели его кружков не понимали „коммунистический манифест“, отображающий капиталистическое общество, резко расколотое на классы. То изображение буржуа, которое дает коммунистический манифест, значительно отличалось от того буржуа, с которым они имели каждодневное дело. Буржуа в коммунистическом манифесте будит классовую ненависть, наоборот, буржуа, с которым имели дело виленские рабочие, такой лютой классовой ненависти не вызывал. Совершенно понятно, что такая рабочая среда создавала объективную возможность на распространение всевозможных мелко буржуазных течений, в том числе и националистических.

Мы говорим об объективной возможности, но не об объективной необходимости. Наоборот. Если бы еврейское рабочее движение попало под интернационалистское руководство, то оно представляло бы собой один из мощных пролетарских отрядов интернационального социалистического движения. Поперек пути его встала еврейская интеллигенция, которая мелко-буржуазное настроение масс превращала в убеждения. Она прививала еврейскому пролетариату националистическую мелко-буржуазную идеологию, она старалась обособить его от русского рабочего движения.

з) С. М. Дубнов. Евреи в России в царствование Николая II, стр. 20

Один из образчиков этой „работы“ интеллигенции приводит в своих мемуарах, недавно вышедших в Америке, Владимир Медем, который долгие годы был идейным вождем Бунда и главным автором его национальной программы.

„Однажды—пишет он —мы имели такой случай на „разборке“ (подпольная сходка агитаторов): как мне уже пришлось рассказать в одной из предыдущих глав, мы делали попытки вести работу среди не еврейских рабочих. „Разборка“ отнеслась к этой работе с большим интересом, и с большим нетерпением ждала результатов ее. Почти на каждом заседании этот вопрос стоял на повестке дня и нас всегда спрашивали: „что слышно там“? Мы всегда давали отчет, но этот отчет не был из радостных. Публика оставалась недовольной. Однажды было приступлено к широкому обсуждению этого вопроса и намечению путей и средств к развертыванию работы среди не еврейских рабочих. Тогда я взял слово и сказал следующее: „товарищи, не вмешивайтесь в эти дела. Вы являетесь органом *еврейского* (курсис Медема) рабочего движения в нашем городе (т.-е. в Минске. Р.К.). Вы можете желать, чтобы вас держали в курсе того, что происходит у них“. Это мы делаем и это мы будем делать. Но вы не можете давать указания как это делать, так как это не ваше дело. Точно так же, как еврейское движение есть особое самостоятельное движение, таким же самостоятельным, особым должно быть движение не еврейских рабочих“¹⁾.

Мы привели довольно длинную цитату, но надеемся, что читатель не посетует на нас. Ведь Медем дает нам яркую картину того, как интернациональный инстинкт еврейских рабочих встречал отпор со стороны националистически настроенной еврейской интеллигенции. Поэтому нельзя себе представлять, что отношения в Бунде между интеллигентской и рабочей частями были итиллическими. Между ними происходила определенная борьба. Классовый инстинкт еврейского пролетариата, несмотря на националистическую обработку бундовской интеллигенции, толкал его на путь интернационалистской пролетарской борьбы. Мы знаем, что из среды еврейских рабочих доносились упреки Мартову за его идею об особой еврейской рабочей партии; среди них нашлись отдельные группы рабочих, протестовавших, даже уходом из Бунда, против откола на II съезде РСДРП от партии; это они после откола толкали Бунд на объединение РСДРП; это они начали бунт против антиоктябрьской линии бундовской интеллигенции и осуществили наконец слияние с российским пролетариатом, ликвидировав Бунд. Но это высвобождение еврейского пролетариата из националистических уз делалось возможным в бурные подьемы революции, авангардом которой в 1905 и в 1917 г. был русский крупный фабрично-заводской пролетариат, на которого так мало надежд возлагала бундовская интеллигенция.

Мы можем сделать следующий вывод о взаимоотношениях в Бунде между рабочими и интеллигенцией: в то время, как бундовская интеллигенция чутко откликалась на националистические процессы в ев-

¹⁾ В. Медем. Из моей жизни. Том I-й, стр. 227. Мы даем перевод с еврейского языка. О Медеме и других вождях интеллигентах Бунда Ленин писал:

„Господа В. Косовский, Медем и К-о—группа либеральных интеллигентов, развращающих еврейских рабочих буржуазным национализмом и сепаратизмом. За это „Правда“ воевала и будет воевать с бундовцами. В рабочую партию еврейские С.-Д. рабочие идут помимо Бунда и против Бунда“

Ленин Т. XII. Ч. II-я, стр. 110.

рейской среде и очень много внимания уделяла национальному вопросу, рабочая масса, наоборот, чутко откликалась на классовые бои русского пролетариата и стремилась к слиянию с ним. В различные периоды истории Бунда та или иная из этих двух частей имела больший политический удельный вес: в годы революции национальная ограниченность отступала на задний план перед обще-классовыми задачами, интеллигенция тянулась за массами в годы реакции наоборот, национализм выпирал наружу, пышно расцветал (достаточно вспомнить такие факты, как одобрение агитации за субботний день отдыха, увлечение клерикальной общиной и т. д.). Победа Октября окончательно вовлекла еврейское рабочее движение в общее русло рабочего движения СССР. Националистические рамки были взорваны.

После того, как мы выяснили исторические и социальные условия, породившие национализм в еврейском рабочем движении, для полноты картины, нужно еще остановиться на том, как вырабатывалась бундовская национальная программа.

Для этого нам придется остановиться, главным образом, на IV съезде Бунда, состоявшемся в 1901 году, где впервые национальный вопрос подвергся широкому обсуждению. Это съезд интересен не только тем, что показывает нам, как смотрели бундовские вожди на национальный вопрос, но и тем, какая внутренняя борьба происходила вокруг решения этого вопроса.

Национальный вопрос, как отмечает отчет о съезде, был центральным вопросом повестки дня. В одном съезде был единодушен: он отверг территориальный принцип разрешения национального вопроса и принял принцип национально-персональной автономии. Разногласия на съезде начались по вопросу о том, какую роль должна играть в пропаганде и требованиях Бунда национальная проблема. На съезде определились три течения: правое, центр, левая.

Ход мысли правых был следующий: раз Бунд признает евреев нацией, то он должен выставить на своем знамени национальную автономию. Но для этого нужно *подготовить* еврейский пролетариат, развить в нем национальное самосознание. Бунд до сих пор был космополитичен теперь он должен быть национален, ибо *национальное не есть националистическое*. Когда какой-нибудь класс сознает свою принадлежность к определенной национальности, он становится национален, националистическое же означает совокупность всех классов или господство одной национальности над другой. Бунд должен усилить национальную агитацию, усиленно подчеркивать особое, угнетенное положение еврейской нации.

Центр принципиально против этого хода мыслей правых не возражал. Наиболее интересным в выступлениях представителей центра было то, что они пытались указать условия, толкавшие Бунд на постановку национального вопроса. Какие же по их мнению эти условия? Это те же условия, вызвавшие в России появление сионизма, создавшие различные национальные, поставили также в Бунде еврейский национальный вопрос. Спрашивается, близок ли массе национальный вопрос? Да, отвечали представители центра, массе национальный вопрос близок, масса даже слишком националистична. В чем же тогда заключается задача социал-демократии? Задача социал-демократии заключается в том, чтобы выяснить массам, что истинный национализм не есть шовинизм и национальная ограниченность. В массах нужно выработать *национальное самосознание*. Но несмотря на то, что центр был убежден в том, что он правильно разрешает национальный вопрос с точки зрения марксизма, он все-таки не считал нужным предложить

включить национальный вопрос в программу. Чем же можно объяснить такую непоследовательность? Нельзя же признать, в самом деле, основным тот довод, что социал-демократы должны выдвинуть то, что осуществимо в ближайшее время? Ведь программа-минимум рабочей партии включает те вопросы, которые осуществимы в рамках буржуазного строя, при чем среди этих вопросов имеются такие, которые осуществимы в ближайшее время и такие, которые совершенно не осуществляются в буржуазном строе.

Эта непоследовательность центра объясняется тем, что левое крыло съезда резко выступило против националистической волны, которая широко разлилась на съезде. Представители левого крыла указывали, что национальный вопрос чужд еврейской массе, что его хотят насильно ей навязать. „Еврейская масса, говорил один оратор, воспитывается в недружелюбном отношении к крестьянам. Пролетариат начинает отучаться от унаследованных и приобретенных в детстве предрассудков. Социал-демократическая пропаганда совлекает его с пути национальной обособленности, он приучается верить и чувствовать, что все пролетарии без различия нации и религии—братья. Это спасает его, между прочим, от пессимизма сионистов, уверяющих, что антисемитизм будет существовать всегда и что спастись от него можно только в собственной стране. Если же следовать тов. Х. (т.-е. правых—Р.К.), то ничего, кроме смуты, мы не внесем в умы“. Левые еще указывали, что массы не разбираются в тонкостях новой терминологии (вернее было бы сказать в тонкостях работы по сочетанию национализма и марксизма—Р.К.), что трудно доказать массе, что „национальное самосознание“ имеет пролетарское и буржуазное содержание, что пропаганда национальных элементов может сообщить Бунду совершенно нежелательный характер самодовлеющей исключительности и обособленности от нееврейского пролетариата и партии¹⁾.

Руководящая верхушка Бунда из выступлений левых сделала тот вывод, что массы недостаточно подготовлены к восприятию ее национальной программы и решила ограничиться лишь общей резолюцией по национальному вопросу, не выставляя ее как актуальную задачу партийной работы. Но совершенно понятно, что Бунд без своей национальной программы не мог оправдать перед рабочими свою борьбу за отдельное существование. И поэтому этот вопрос вторично был поставлен на V съезде, но, как рассказывает в своих мемуарах Медем²⁾ на съезде национальная программа Бунда встретила довольно серьезную оппозицию, делегаты поэтому разбились на две равные части и ЦК Бунда считал более благоразумным, не ставя под угрозу национальную программу, снять этот вопрос с обсуждения. Только на VI съезде Бунда было сколочено необходимое большинство и, таким образом, национализм руководящей верхушки Бунда был партийно

¹⁾ IV съезд Бунда. Материалы по истории еврейского рабочего движения. 1906 г., стр. 111—120.

²⁾ „Разногласия были довольно глубокие. Было произнесено несколько речей в ассимиляторском духе: евреи, мол, ни в коем случае не смогут существовать как нация, автономия (национально-культурная—Р.К.) совершенно излишня— вещь. Мера на глаз, можно сказать, что на съезде сторонники и противники национальной программы разделились поровну. При таких условиях было ясно, что никакой авторитетной резолюции нельзя было принять. Этот вопрос должен был еще подвергнуться дискуссии в партийной прессе. ЦК (Бунда—Р.К.) поэтому предложил снять этот вопрос с повестки дня и съезд это предложение принял. Еще больше. Было решено вовсе вычеркнуть прения из протоколов и не упоминать в отчете, что этот вопрос вообще стоял на повестке дня. Боялись, что это может произвести плохое впечатление, когда станет известно, что съезд обсуждал этот вопрос и не принял никакого решения“. Медем, т. II, стр. 20, „На V съезде выявилась опасность провала нацпрограммы“. Медем, т. II, 90.

узаконен. Для этого пришлось несколько лет подряд отравлять умы еврейских рабочих ядом национализма, будить глубокое недоверие к русскому пролетариату и революционному движению в России. Неудивительно, что после этого бундовский национализм на VI съезде отпраздновал свою победу...

II. Ленин о национальной программе Бунда.

I. О нации и об ассимиляции.

Бундизм имел свою следующую логическую цепь: евреи — нация, каждая нация имеет право на самоопределение, последнее может иметь территориальное или национально-культурное основание. Евреи не имеют территории, где бы они были большинством. Поэтому территориальный принцип самоопределения не разрешает еврейский вопрос. Еврейский вопрос удовлетворительно разрешает национально-персональная автономия¹⁾. Национальная автономия неизбежно приводит к необходимости создать самостоятельную партию еврейского пролетариата, неограниченной никакими районными рамками.

Таким образом, как мы видим, фундаментом бундизма была идея о еврейской нации.

Тов. Ленин в своей статье „Положение Бунда в партии“ указывает, что все аргументы, приводимые Бундом в пользу своей обособленности, сами по себе не принципиальны, за исключением одного, „который состоит в апелляции к идее еврейской нации“²⁾.

Нация ли евреи? Вот какой вопрос был в центре спора. Как отвечал на этот вопрос Бунд? В статье, помещенной в „Вестнике Бунда“, на этот вопрос дается следующий ответ: „ни язык, ни территория, не могут считаться признаками нации... им может считаться исключительно наличие некоторого группового единства. *Национальность есть явление психологическое*, и заключается в том, что некоторая группа людей чувствует себя чем то единым, целым и противопоставляет себя другой или другим группам, которая, в свою очередь, представляется также какой то целой единицей“³⁾.

Совершенно ясно, что такое определение понятия нации, этой общественной категории, психологическими моментами, ничего общего не имеет с марксизмом, который при определении той или иной общественной категории, ищет прежде всего ее экономического базиса. Но это нежелание Бунда дать понятию нация экономическое обоснование объясняется тем, что евреи не объединялись более или менее единой экономикой и поэтому дать экономические обоснования понятию нация, значит прийти к заключению, что евреи не нация. Отсюда же и психологический уклон Бунда при определении понятия нация⁴⁾. Мы не будем заниматься критикой этого психологизма Бунда и исследованием понятия нация, ибо это сделано прекрасно тов. Сталиным в его известной брошюре „Национальный вопрос и марксизм“. Необходимо только отметить, что стремление Бунда дать психологическое определение понятия нации — роднило его с сионизмом⁵⁾. Тов. Ленин

¹⁾ О национально-персональной автономии мы будем говорить дальше.

²⁾ Ленин, т. IV. Стр. 271.

³⁾ „Вестник Бунда“. 1904 г. № 1 и 2. Статья „Нация ли евреи?“.

⁴⁾ „Для народного психолога, отыскивающего национальные черты характера людей. Евреи без сомнения нация, ибо они, и в расовом, и в историческом отношении представляют собой народную индивидуальность. В политическом смысле евреи не нация.“

„О еврейском рабочем движении“. Заря, кн. 4-я, 1902 г., стр. 51.

⁵⁾ Плеханов поэтому и называет Бунд непоследовательным сионизмом. Т. XIII, стр. 165

в той же статье „Положение Бунда в партии“ говорит, что апелляция Бунда к идее еврейской нации есть „сионистская идея“—совершенно ложная и реакционная по своей сущности¹⁾.

Как разрешает вопрос о еврейской нации тов. Ленин? Ход рассуждений тов. Ленина следующий: евреи не нация. Почему? А потому, что нация немыслима без общего языка и территории, а евреи не имеют ни общего языка, ни общей территории. Они нигде не составляют компактной массы, не говорят на одном и том же языке. Следовательно, в научном отношении идея еврейской нации не состоятельна.

Но если идея еврейской нации несостоятельна, в научном отношении, то в политическом отношении она вредна, реакционна²⁾. Почему вредна? А потому, что сторонники идеи еврейской нации становятся принципиальными противниками, подобно сионистам, ассимиляционной тенденции среди евреев. А между тем в России, вступившей на путь капитализма, еврейский вопрос был поставлен так: быть или не быть евреям?

„Еврейский вопрос,—пишет тов. Ленин,—стоит именно так—ассимиляция или обособленность“³⁾.

А почему?

А потому, что

„во всей Европе падение средневековья и развитие политической свободы шло рука об руку с политической эмансипацией евреев, переходом от жаргона к языку того народа, среди которого они живут и вообще несомненным прогрессом их ассимиляции с окружающим населением“⁴⁾.

Такой вывод делал тов. Ленин на основании изучения опыта Западной Европы, где после уничтожения средневековья, после установления политической свободы, евреи подверглись глубокому процессу ассимиляции и в массе своей сливались с окружающим населением, теряя свой язык и другие национальные особенности. Почему же Россия, освобожденная от остатков средневековья, политически свободная, должна быть исключением из этого общего исторического процесса? Такой вопрос ставил тов. Ленин тем, которые пытались найти какие то самобытные пути развития евреев в России.

„Самобытные пути“ развития имели в России свою историю. „Неужели, спрашивает тов. Ленин,—мы опять должны вернуться к самобытным теориям?“⁵⁾.

Русское революционное движение долго было в плену самобытных теорий. Развитие капитализма в России, зарождение и развитие рабочего класса и рабочего движения доказали, что никакого самобытного пути в истории России нет, что она идет по тому же пути развития, по которому шла вся Европа. Народничество было уже превзойденной ступенью развития революционного движения в России.

А здесь вдруг в области национального вопроса, еврейский вопрос пытаются найти какой то самобытный путь.

„что именно Россия будет исключением, хотя освободительное движение евреев гораздо глубже и гораздо шире в России, благодаря пробуждению героического самосознания среди еврейского пролетариата“⁶⁾.

¹⁾ Ленин, т. IV, стр. 271.

²⁾ Там же.

³⁾ Там же.

⁴⁾ Ленин, т. IV, стр. 272

⁵⁾ Там же.

⁶⁾ Там же.

Тов. Ленин враждебно встречает эту самобытную теорию, ибо ему было ясно, что ее корни антипролетарские.

„Неужели,—спрашивает тов. Ленин,—можно объяснить случайностью тот факт, что именно реакционные силы всей Европы и особенно России ополчаются *против* ассимиляции еврейства и стараются закрепить его обособленность?“¹⁾

Таким образом, тов. Ленин устанавливает, что антиассимиляционная линия идет из классового враждебного лагеря, и что, следовательно, каждый, называющий себя социалистом и враждебно относящийся к ассимиляционной тенденции среди евреев, объективно является рупором классовых врагов пролетариата.

Как мы видим, тов. Ленин, давая экономическое обоснование понятию нация, устанавливая, что капиталистическая экономика ведет евреев к слиянию с окружающим их населением, открыто и определенно говорил об ассимиляции евреев, как господствующей тенденции в капиталистическом обществе.

Наоборот, Бунд был связан с своим психологическим объяснением понятия нации и его ответ на вопрос об ассимиляции евреев был неопределенный, туманный, в духе знаменитой формулы меньшевизма — постольку-поскольку.

И действительно. Раз нация есть явление психологическое, не подвергающееся действию эволюционирующей экономики, то нация может существовать вечно. Бунд был бы последователен, если бы он открыто и определенно выступил бы против ассимиляции, но тогда каждому рабочему было бы трудно отличить бундизм от сионизма. Поэтому Бунд был вынужден в данном вопросе просто вилать. Прекрасное подтверждение вышесказанному дает следующий отрывок из статьи бундовского журнала „Вестник Бунда“ „социал-демократия и национальный вопрос“.

„Можем ли мы,—читаем мы там,—заботиться о сохранении и закреплении этих (национальных. Р. К.) отличий?

Разумеется нет.—Мы не националисты.

Враждебно ли мы смотрим на эти различия?

Разумеется нет.—Мы не ассимиляторы.

Пусть история обрекла евреев на уподобление иным народам. Мы не будем принимать меры для того, чтобы задержать этот процесс, не будем и содействовать ему. Мы *нейтральны*. Правда, мы против ассимиляторов, стремящихся к этому же уподоблению; но мы чужды им не потому, что самое уподобление не может ставиться в качестве задачи; оно может быть лишь безразличным итогом общественной эволюции. Мы *не против ассимиляции, мы против ассимиляторов*“²⁾.

Мы в дальнейшем покажем, насколько действительно Бунд был нейтрален к ассимиляционной тенденции среди евреев. Наоборот, мы увидим, что бундовская национальная программа и формы ее реализации как раз были рассчитаны на то, чтобы задержать процесс ассимиляции.

В данной связи нам необходимо остановиться на следующем вопросе: прав ли был Бунд, когда обвинял Ленина и его друзей в сознательном стремлении во что бы то ни стало ассимилировать евреев? Конечно, не прав. Бунд просто смешал две вещи: с одной

¹⁾ Ленин, том IV, стр. 273.

²⁾ „Вестник Бунда“, № 4. Июль. 1904 г. ст. „Социал-демократия и национальный вопрос“.

стороны — установленную тов. Лениным тенденцию к ассимиляции евреев в капиталистическом обществе, которая не зависит от того или иного субъективного желания, с другой стороны — стремление т. Ленина снять с пути еврейского пролетариата все то, что мешает развертыванию его классовой борьбы за социализм.

Конечно, смешно было обвинять тов. Ленина в сознательном стремлении к ассимиляции евреев. Ведь никто иной, как тов. Ленин писал, что

„пролетариат... приветствует всякую ассимиляцию за исключением насильственной или опирающейся на привилегии“¹⁾.

И далее. Устанавливая ассимиляционную тенденцию, тов. Ленин ни в коем случае не был и не мог быть противником школьной сети, театра, литературы на еврейском языке. Об этом достаточно говорит хотя бы то, что III съездом РСДРП, которым руководил тов. Ленин, была принята резолюция об издании литературы на еврейском языке²⁾.

Конечно, на первый взгляд может показаться, что все это противоречит всему тому, что говорил Ленин об ассимиляции. Но это лишь мнимое противоречие. На самом деле Ленину, как диалектику, был ясен весь сложный диалектический процесс ассимиляции евреев в капиталистическом обществе.

Тов. Ленин устанавливает две тенденции в национальном вопросе в развивающемся капиталистическом обществе.

„Развивающийся капитализм,—пишет тов. Ленин,—знает две исторические тенденции (наш курсив) в национальном вопросе. Первая: пробуждение национальной жизни и национальных движений, борьба против всякого национального гнета, создание национальных государств. Вторая: развитие и учащение всяческих сношений между нациями, ломка национальных перегородок, создание интернационального единства капитала, экономической жизни вообще, политики, науки и т. д. Обе тенденции суть мировой закон капитализма. Первая преобладает в начале его развития, вторая—характеризует зрелый и идущий к своему превращению в социалистическое общество капитализм. С обеими тенденциями считается национальная программа марксистов, отстаивая, во-первых, равноправие наций и языков, недопустимость каких бы то ни было привилегий в этом отношении (а также право нации на самоопределение), а, во-вторых, принцип интернационализма и непримиримой борьбы против заражения пролетариата национализмом, хотя бы и самым утонченным“³⁾.

Россия переживала в основном первую историческую тенденцию в национальном вопросе — борьбу против всякого национального гнета, против насильственной политики царского правительства в отношении невеликорусских народов. Эта стадия характеризуется, как говорит Ленин, пробуждением масс, угнетенных национально, к национальной жизни. В это же время начинает развиваться культура на языке этих угнетенных и пробуждающихся к новой жизни масс. Но нельзя себе представлять эти две тенденции в национальном вопросе в капиталистическом обществе, как следующие в определенном порядке механически одна за другой. Капиталистическая стадия России дошла до

¹⁾ Ленин, том XIX, стр. 53

²⁾ 1905 г. Материалы и документы под общей редакцией М. Н. Покровского. Еврейское рабочее движение. Стр. 362.

³⁾ Ленин, т. XIX, стр. 46

такой ступени развития, что в ней диалектически переплелись обе тенденции. Мы видели там и пробуждение масс к национальной жизни, и, в связи с развивающимся капитализмом, как говорит Ленин, развитие и учащение всяческих сношений между нациями, ломку национальных перегородок.

Таким образом, тов. Ленин, говоря о социалистической агитации и пропаганде на еврейском языке, ни в коем случае не противоречил установленной им тенденции к ассимиляции. Он, конечно, знал, что тенденция к ассимилированию не будет осуществляться гладко, по простым законам формальной логики, что она — живой диалектический процесс со всеми его противоречиями, в рамках которых и проявляется эта тенденция.

(Окончание в следующем №).

О системе партийного инструктажа

В современных условиях партийной работы (внутрипартийная демократия, развертывание самокритики, усиление активности партийной массы, необходимость четкого проведения партийных директив) — партийный инструктаж приобретает особо важное значение. А между тем, в этой работе имеется целый ряд недостатков, как в характере, так и в формах и методах этой работы.

Один из важнейших недостатков инструкторской работы — это чрезмерный уклон в сторону ревизии и обследования местных партийных организаций и в меньшей мере обращается внимание на инструктирование их. Разумеется, что без предварительного ознакомления с состоянием и работой данной организации, невозможно ее и инструктировать. Но это „обследование“, это предварительное знакомство должно проходить в тех формах и размерах, чтобы являлось лишь подспорьем для основной работы инструктора — инструктирование местной партийной организации.

Важнейшим условием для изжития практики чрезмерного уклона в сторону обследования является предварительное знакомство (до выезда инструктора на место) с обследуемой организацией. Вель то, что инструктор проделывает на месте, в целях выяснения условий, состояния и работы организации (изучение материалов конференций, съездов, и проч. совещаний; доклады, отчеты, печать и др. материалы этих организаций, изучение материалов отделов, ведомств и прочих организаций, относящихся к этим округам, — можно и должно проделать предварительно, до выезда инструктора в обследуемую организацию. И, кроме положительного, ничего в этом нет. Это, во-первых, освобождает местные партийные организации от необходимости составления, представления для инструктора всякого рода данных, статистических сводок и прочих материалов и не дергает организации, и, во-вторых, эти материалы, предварительно проработанные на месте (в ЦК) и сопоставленные с материалами других организаций, являются более ценными и полезными для последующей работы инструктора на месте.

Таким образом, инструктору, имея заранее материал, характеризующий положение дел в организации, остается лишь на месте их проверить, уделив для этого некоторое время, а главное свое внимание он сосредотачивает на выполнении задачи, связанной с его выездом на место.

Какие-же задачи стоят перед инструктором при обследовании организации. Эти задачи в основном сводятся к следующему: 1) проверка выполнения директив вышестоящих парт. органов местными парторганизациями; 2) выяснение причин, мешающих выполнению этих директив; 3) дача указаний и непосредственной помощи в осуществлении этих директив. В этом центр тяжести партийного инструктажа

Директив-то у партийных организаций сколько угодно, а как их провести в жизнь—зачастую не знают. Эти партийные организации нуждаются в помощи инструктора не столько в том, чтобы им указать—„что делать“, а „как делать“.

Таковы общие задачи партийного инструктажа, которые должны приобрести конкретный характер при обследовании каждой отдельной организации. Отсюда и вытекает вопрос о характере и программе обследований этих организаций.

Практиковавшийся до сих пор характер „общих обследований“ организации (обследование всех областей работы, и не только по партийной, но и по профессиональной, советской, кооперативной, хозяйственной и пр.) без конкретной программы этого обследования, в данное время является явно нежизненным. Во-первых, никакой инструктор просто-напросто физически не в состоянии один все охватить в округе, даже за сравнительно большой срок пребывания на месте (4-5 недель, а больше нецелесообразно). А если он это делает, то его работа носит поверхностный характер. Во-вторых, нет особой нужды и целесообразности каждый раз обследовать состояние и работу всех областей работы каждой организации. Надо выпятить *основные вопросы*, интересующие нас в *данное время*, и в *данной организации*, а не шаблонизировать, вне времени и пространства. На основе материалов предварительного ознакомления с положением дел в организации, должна быть составлена ориентировочная программа ее обследования. Эта программа должна носить конкретный характер, с наметкой важнейших вопросов, подлежащих изучению на месте.

Следующий чрезвычайно важный момент в системе партийного инструктажа—это вопрос о формах и методах исследовательской работы. Обычно до сих пор обследование производилось (и производится) одним инструктором, без привлечения к этой работе широких партийных кругов. Изучение состояния и работы организации производилось им (инструктором) преимущественно по бумажным сводкам, отчетам, протоколам, статистическим данным и прочим приемам кабинетной работы. Такая работа носит узко-кабинетный характер, и в данное время является явно нежизненной. Система исследовательской работы (формы и методы) должна быть построена таким образом, чтобы придать ей глубоко партийно-массовый характер с широким привлечением партийной общественности.

Как это сделать. Прежде всего необходимо, чтобы при производстве обследования организации создать такие условия, чтобы оно (это обследование) носило также и характер и *самопроверки* работы в организации. Для этого необходимо, во-первых, широко информировать партийную организацию (на заседании бюро партийного комитета, на расширенном заседании актива совместно с фракциями непартийных организаций) о целях и задачах обследования, подробно ознакомить ее с программой этого обследования. во-вторых, при изучении отдельных отраслей и видов местной работы (массовая работа, внутрипартийная демократия, степень развертывания самокритики, регулирование состава партии, работа советов и проч. отрасли)—привлекать к этой работе работников местного парт. актива (в том числе всех выборных товарищей в центральные организации и учреждения — членов и кандидатов ЦК, ЦКК, ЦИК-а, Совпрофа, работающих на месте), создав такие условия, чтобы они практически могли участвовать в этом деле; в третьих, в парт. ячейках важнейших предприятий и учреждений обследуемой организации создавать специальные (времен-

ные) комиссии (от 3 до 5 чел.), т. наз. „комиссии содействия“ по обследованию организации, в задачи коих должно входить активно помочь инструктору в изучении положения и работы на данном предприятии или в учреждении, и, в четвертых, привлечь внимание рабочих и общественных организаций обследуемых органов, призвав их к оказанию помощи (указанием, советом и проч.) в работе „комиссии содействия“.

Все это должно привести к мобилизации партийной общественности и к активному участию в работе по обследованию местного партийного актива.

Таким же важным является вопрос о методах практического изучения состояния и работы организации. Здесь следует отказаться от практики преимущественного обследования по бумажным материалам, а необходимо сосредоточить главное внимание на более жизненных формах. Сюда должно входить: непосредственное участие товарищей, производящих обследование, на собраниях, заседаниях, специальных совещаниях (как партийных, так и непартийных), проведение бесед, непосредственное посещение фабрик и заводов, совхозов и колхозов; школ и клубов; непосредственное ознакомление с работниками, с бытом рабочих и крестьян и т. д.

На ряду с этим, важно остановиться на вопросе о некоторой увязке общей инструкторской работы ЦК (работы ответственных инструкторов ЦК) с инструкторской работой отделов ЦК и других (основных) центральных организаций. Часто в практике работы встречаются случаи, что в течение сравнительно небольшого периода времени в местную партийную организацию приезжают инструктора разных отделов ЦК (деревенского отдела, АПО, Женотдела и др.) и других центральных органов (ЦИК'а, Совпрофа и др.), производящие различного рода обследования специально по своим линиям работы. Каждый поочередно (вслед, один за другим) и по своему дергает местную партийную организацию. От этого надо отказаться. Если есть необходимость (а эта необходимость бывает) производить специальные общие обследования теми или другими отделами ЦК или по линии отдельных фракций непартийных органов (ЦИК'а, Совпрофа), то оно (обследование) может и должно быть увязано и приурочено к общему плану обследования партийной организации. Если по предварительной проработке материалов (ЦК и центр. органов) обследуемой организации оказывается необходимым детальное и полное изучение какой-нибудь специальной области работы (состояние всех видов работы профсоюзов, советов, кооперации и др.) и не только с точки зрения партийного руководства, но и с точки зрения практической их деятельности, что одному инструктору ЦК не под силу, — то тогда это включается в программу обследования соответствующей организации и вместе с отв. инструктором ЦК выезжают инструктора соответствующих отделов ЦК или центральных органов, которые вместе и под руководством инструктора ЦК проводят эту работу. При таком порядке обследования, в промежутке от одного до другого обследования нет надобности в специальных общих обследованиях отдельно по разным линиям и, таким образом, прекратится это частое дерганье местных организаций.

Очень важно также и участие этих отделов ЦК (в особенности информационного отдела) и других ведомств и учреждений как в предварительной подготовке материалов к обследованию, так и в обработке материалов после обследований. Надо решительно стать на путь привлечения их как к работе по подбору и изучению материалов,

так и по окончании работы на месте к обработке этих материалов и составлению окончательных решений.

Наконец, в обязанности инструктора входит содействовать обследуемой организации правильному и своевременному проведению в жизнь принятых решений. Для этого он должен: а) широко разъяснить в партийной организации решения ЦК по докладу о работе данной организации; б) участвовать в составлении плана работы организации по реализации этих решений и в) наблюдать за реализацией директив ЦК центральными организациями, отрасли работы коих затронуты в этой резолюции.

Вот, примерно, та группа вопросов, при правильном проведении которых система партийного инструктажа должна быть значительно улучшена.

Н. Тамковіч

Асноўныя мерапрыемствы ў сельскай і ляс- ной гаспадарцы на 1928-29 год

(Па кантрольных лічбах)

Пяцігадовым перспектыўным плянам развіцця і рэканструкцыі сельскае і лясное гаспадаркі БССР пастаўлены чатыры асноўныя праблемы 1) змяшчэнне аграрнае перанаселенасці, 2) інтэнсіфікацыя сельскае гаспадаркі, 3) індустрыялізацыя сельскае гаспадаркі, 4) найбольшае разгортванне абагуленага сектара.

Зразумела, што гэтыя асноўныя праблемы павінны былі знайсці і знаходзяць свой адбитак у канкрэтных мерапрыемствах і на 1928-29 г. Калі мы возьмем усе намячаемыя выдаткі на сельскую гаспадарку на 1928-29 год, якія выражаюцца ў суме 21.353 211 руб. па незваротных і 24.756.300 руб. па зваротных сродках, то мы бачым, што выдаткі павялічваюцца ў 1928-29 годзе супроць мінулага году па незваротных сродках на 76,2 проц і па зваротных - на 58,8 проц, а разам на 64,4 проц. Узрост выдаткаў 1928-29 году супроць 1926-27 году па гэтых крыніцах дае амаль ня 30 проц.

Калектывізацыя і каапэраванне сельскае гаспадаркі

Шпаркі тэмпы калектывізацыі і каапэравання сельскае гаспадаркі, які асцвяля разгарнуцца у першы год пасля XV з'езду нашае партыі, дае упэўненасць, што і далей будзе яшчэ больш пашырацца. Калі мы павінны мець на 1 X 28 г. 641 калектывную гаспадарку, якія у значнай сваёй колькасці арганізаваліся у 1927-28 годзе, то на 1928-29 год намячаецца арганізаваць яшчэ 349 калгасаў. Акрамя калгасаў, мяркуецца арганізаваць цэлы шэраг другіх сельска-гаспадарчых аб'яднанняў, а іменна: 50 с.-г. крэдытных таварыстваў, 149 малочных, 381 машынную, 7 племянных-жывелаводчых, 9 свінаводчых, 25 пчалаводных, 60 птушкаводных, 15 насеннаводных, 20 садова-гародных, 60 паліваводных, 500 паселкавых т-ваў, 100 мелярацыйных, 80 тарпанных, 60 па агнятрывалым будаўніцтве і 62 па рыбнай гаспадарцы. Мяркуецца, што праз усю памянёную сетку да 1 кастрычніка 1929 году у розныя паасобныя віды каапэрацыйных аб'яднанняў будзе ўцягнута 611 380 сялянскіх гаспадарках. Адгэтуль, аднак, нельга зрабіць вынікаў, што каля 76 проц. сялянскіх гаспадарак будзе каапэравана, бо некаторыя з сялянскіх гаспадарак адначасова ўваходзяць у розныя віды аб'яднанняў. Галоўнейшай задачай сістэмы сельска-гаспадарчае каапэрацыі і зямельных органаў з'яўляецца як мага больш абслужыць як арганізаваныя ўжо нізавыя аб'яднанні, так і тыя, якія раней арганізаваны. Мы маем яшчэ такое становішча, што цэлы шэраг нізавых каапэрацыйных аб'яднанняў яшчэ ня ўцягнуты ў сістэму сельска-гаспадарчае каапэрацыі і лічацца „дзікімі“. Зразумела, што гэтая „дзі-

касьць" нішто другое, як нашыя недахопы ў гэтай галіне работы і арганізацыйная слабасьць саюзаў сельска-гаспадарчае каапэрацыі. Вось чаму, разам з новым уцягненьнем сялянскіх гаспадарак, трэба паставіць задачу, каб на працягу 1928-29 году назву „дзікіх каапэратываў" амаль цалкам зьліквідаваць. Што датычыцца вытворчае праграмы ўсіх відаў сельска-гаспадарчае каапэрацыі, то яна яшчэ недастаткова распрацавана і аб ёй можна будзе гаварыць трохі пазьней.

Мерапрыемствы па рэканструкцыі сельскае гаспадаркі

У 1928-29 годзе мяркуецца правесці земляўпарадкаваньне на плошчы 709.000 гэктараў, з агульнымі выдаткамі на гэтую мэту па незваротных сродках 1.666.975 руб. і зваротных (крэдыт на аплату за земляўпарадкаваньне) 200 000 руб., а разам 1.866.975 руб. У параўнаньні з мінулымі гадамі мы маем узрост тэмпу земляўпарадкаваньня супроць 1927-28 г. толькі на 11,7 проц., тады як узрост тэмпу земляўпарадкаваньня ў 1927-28 г. супроць 1926-27 году быў 61,5 проц. Тут трэба адзначыць, што невялікі тэмп росту земляўпарадкаваньня ў 1928-29 г. тлумачыцца выключна недахопам каморніцкіх сіл, а колькасьць плошчы, якая падлягае земляўпарадкаваньню, адпавядае пэрспэктыўнаму пляну. Выдаткі-ж на гэтую мэту на 1928-29 г. павялічваюцца на 10,3 проц. супроць леташняга году, а па незваротных сродках—на 8,1 проц.

Вялізарнейшае значэньне, якое мае мэліярацыя для БССР, пакідае свой адпаведны адбітак у пляне прадыямстваў на 1928-29 год. Так, мяркуецца асушыць новых 39.400 гэктараў балота, супроць 24.000 гэкт. леташняга пляну, і 17.228 гэктараў 1926-27 г. Тэмп узросту асушкі вызначаецца, прыняўшы 1926-27 г. за 100 проц.—у 1927-28 г. 139,3 проц., 1928-29 г.—164,2 проц. да папярэдняга году. Выдаткі-ж на гэты від работы намячаюцца па ўсесаюзным бюджэце на 1928-29 г. у суме незваротных сродкаў 2.325 565 руб., што дае павялічэньне супроць мінулага году на 128,9 проц.; па зваротных сродках—531.000 руб., узрост на 83,1 проц. супроць мінулага году. Агульны ўзрост выдаткаў на 1928-29 год супроць 1927-28 году будзе на 118,5 проц., тады як рост выдаткаў у 1927-28 годзе да папярэдняга 1926-27 г. быў на 53 проц. Несуразьмерны рост выдаткаў па гідратэхніцы на 1928-29 год супроць росту асушаемай плошчы тлумачыцца тым, што ў 1928-29 годзе значна павялічваюцца выдаткі на вышуканьні, гідралегічныя мерапрыемствы, новыя магістральныя каналы, асушальная эфэктыўнасьць якіх адбудзецца ў наступныя гады.

Праблема зьмяншэньня аграрнай перанаселенасьці ў БССР будзе вырашацца цэлым шэрагам мерапрыемстваў. Галоўнейшыя з іх—гэта інтэнсіфікацыя сельскае гаспадаркі, разьвіцьце працаемкіх культур, уцягненьне праз земляўпарадкаваньне і мэліярацыю усіх няўдобіц у сельска-гаспадарчы зварот і перасяленьне за межы БССР, якое яшчэ цэлы шэраг гадоў будзе мець для БССР вялікае значэньне. На будучы год мяркуецца перасяліць за межы БССР больш 7000 сялянскіх гаспадарак, больш за мінулы год на 47 проц.

1928-29 год зьявіцца першым годам да рашучага павароту да вышукваньня і ўтварэньня унутрырэспубліканскага каленізацыйнага фонду. Намячаемае абсьледваньне 1.500.000 гэктараў балотных і іншых плошчаў павінна даць дзясяткі тысяч гэктараў для каленізацыйнага фонду. Практычна-ж у 1928-29 годзе намечана падрыхтаваць 3450 гэктараў балотных плошчаў для каленізацыі. Павялічэньне плошчы супроць мінулага году на 518 проц. дае і адпаведны рост выдаткаў. Калі ў 1927-28 г. на гэту мэту было выдаткована 271.031 руб., то на 1928-29 год намячаецца выдаткаваць 1.160.535 руб., ці на 328 проц.

больш. Такі ўзрост мерапрыемстваў і выдаткаў па гэтай справе зусім адпавядае народнай гаспадарцы БССР.

Сьледам за гідратэхнікай і падрыхтоўкай унутраных каленізацыйных фондаў ідуць культуртэхнічныя мерапрыемствы. На 1928-29 год намячаюцца культуртэхнічныя работы (акрамя арганіз. калфонду) разгарнуць на плошчы 28600 гэкт., з якіх падпарадкаваць каранному палепшанню 4600 гэкт. і павярховаму—24000 гэкт. Усіх выдаткаў на гэту мэту прызначаецца 614763 руб., з якіх 400000 руб. крэдыту. Узрост культуртэхнічных мерапрыемстваў супроць мінулага году на 70,5 проц., а усіх выдаткаў на 62,9 проц. Гэтая работа павінна была-б разгортвацца аднолькавым тэмпам з гідратэхнічнымі мерапрыемствамі, але, на жаль, мы тут маем значнае адставаньне. Адставаньне зьяўляецца вынікам недахопу шгучнага угнаеньня (калійнае солі і тамасшлаку), якое амаль не дабываецца ў СССР, а завозіцца з-за межаў СССР.

У галіне тарпяное гаспадаркі за апошнія два гады мы мелі рост здабычы торпу тарпянымі таварыствамі на апал на 100 проц. У 1928-29 г. намячаецца здабыць торпу 602500 куб. мэтр., што дае павялічэньне супроць мінулага году на 43,5 проц. Агульныя выдаткі на тарпяную справу вызначаюцца ў суме 671.198 руб., на 80 проц. больш мінулага году, а па незваротных сродках узрост выдаткаў яшчэ большы—101,9 проц. Тут трэба адзначыць, што, ня гледзячы на актуальнае значэньне здабычы торпу на апал, прыстасаваньне яго ў якасьці угнаеньня, мы у гэтай галіне работы яшчэ добра кульгаем, нават на абедзье нагі. Галоўныя недахопы—гэта тое, што мы не навучыліся тання здабываць торп, папершае і падругое, ня толькі гарадзкое і сельскае насельніцтва не спрабуе пераходзіць на тарпяны апал, але нават і дзяржаўныя установы, акрамя прамысловых прадпрыемстваў, вельмі марудна зьбіраюцца выконваць цэлы шэраг дырэктыў ураду аб пераходзе на тарпяны апал. Што датычыцца пытаньня патаененьня торпу і палепшаньня яго якасьці, то мы тут уперліся ў неабходнасьць мэханізацыі торпараспрацовак і падрыхтоўкі кваліфікаванае рабочае сілы. Арганізаваная Цэнтральная Тарпяная Станцыя ўжо з гэтага году пачала падрыхтоўку рабочых, і намечаныя на 1928-29 г. работы значна пашыраць гэтае мерапрыемства.

Разгорнутая земляўпарадкаўчая работа выклікае калесальную перабудову вёскі. Акрамя таго, перабудовуюцца і рамантуюцца будынкі і неземляўпарадкаўчай часткі сельскага насельніцтва, асабліва пасья пажараў. На гэтую справу дзяржава дае значныя сродкі. Так, у 1928-29 г. вызначаецца 185728 руб. незваротных сродкаў і 4770000 руб. па крэдыту, што дае павялічэньне супроць мінулага году на 55,3 проц. па незваротных сродках і 44,5 проц. па крэдыту. Мерапрыемствы вызначаюцца: расплянроўка новых паселішч 2200 узрост 39,2 проц., дапамога 40000 паасобным гаспадаркам узрост 2,6 проц. і пабудова 1000 агнятрывалых быдынкаў—узрост 71,5 проц. супроць 1927-28 году. Тут трэба падкрэсьліць, што справаю сельскага будаўніцтва мы амаль не займаемся. Тыя паўтары дзесяткі тэхнікаў, якімі мы распалагаем па сельскім будаўніцтве, зразумела, могуць шмыгаць толькі па верху таго калгаснага будаўніцтва, якое адбываецца ў вёсцы. Калі мы тут пакажам, што акрамя 4770000 руб. якія ідуць праз крэдыт на будаўніцтва, само насельніцтва ўкладае у гэту справу каля 48000000 руб., то яскрава стане, што для кіраваньня і рэгуляваньня такога вялізарнейшае работы патрэбны не паўтара дзесяткі тэхнікаў і 5-6 дзясяткаў майстраў. Пытаньне падрыхтоўкі тэхнікаў і майстраў па сельскаму і агнятрываламу будаўніцтву ёсьць пытаньне плянаваньня і рэгуляваньня сельскага будаўніцтва, але, на жаль, яно ў нас яшчэ зусім слаба пастаўлена.

Пытанні інтэнсіфікацыі сельскае гаспадаркі і пад'ёму ўраджайнасці

У гэтай галіне, якая непарыўна звязана з рэканструкцыйнымі мерапрыемствамі, на 1928-29 год намячаецца цэлы шэраг розных мерапрыемстваў пералічыць якіх няма магчымасці. Я спынюся толькі на самых буйных і важных з іх.

Калі мы возьмем развіццё сталае агранамічнае сеткі, то можна адзначыць нязначнае яе пашырэнне - з 516 аграномаў 1927-28 г. да 593 адзнак у 1928-29 г. Прада у 1928-29 годзе мяркуецца скарыстаць яшчэ 150 практыкантаў аграномаў, галоўным чынам, на працу па пераводу на шматполье. Такія колькасць аграномаў зусім не здавальняе патрабавання сельскай гаспадаркі і дзякуючы такому становішчу мы маем значны разрыв паміж земляўпарадкаваннем і агранамічнымі мерапрыемствамі якія напэўна астаюцца ад першага. Тут мы ўпіраемся галоўным чынам у недастатковасць сродкаў на шпаркае развіццё агранамічнае сеткі і малую агранамічную свядомасць самога насельніцтва.

Галоўнейшыя мерапрыемствы, якія намячаюцца праводзіць у 1928-29 годзе, наступныя: 1) перавод на шматполье 400.000 гэкт. узрост 60 проц. 2) закладка 6100 наказальных участкаў узрост на 46,8 проц., 3) пасу 30000 гэкт. каранёплодаў, узрост на 50 проц. 4) забеспячэнне 5705 тон насеннем траў і люпіна, узрост на 64,7 проц. 5) забеспячэнне зернявымі культурамі 28322 тоны узрост на 30,2 проц. 6) забеспячэнне штучным угнаеннем 52690 тон, узрост на 124,6 проц. 7) машыназабеспячэнне на суму 6277584 руб. з якіх на сродкі на сельніцтва і арганізацыі 3374584 руб. і на крэдыт 2903000 руб. што дае павялічэнне супроць мінулага году наогул на 44,2 проц., а па крэдыту на 48,1 проц., 8) забеспячэнне насеннем ільну 16500 цэнт., узрост на 127,3 проц., 9) пладавымі сажаліцамі 450000 шт., узрост на 80 проц. Забеспячэнне насельніцтва гатункавым насеннем з'яўляецца надзвычайна важнай праблемай для БССР. Але-ж у гэтай галіне мы працуем толькі 2 гады і зразумела ня толькі вырашыць гэту праблему мы яшчэ не паспелі, але нават і добра наладзіць яшчэ не удалося. На будучы год мяркуецца у 4-х рэпрадукцыях пасеяць 36338 гэкт. гатункавым насеннем і перадаць сялянству на 522214 руб. гатункавага насення. Сродкаў на гэту мэту намячаецца 2900457 руб. незваротных і 582000 руб. па крэдыту; рост сродкаў на 313,9 проц. (у 2900457 руб. уваходзяць толькі 101218 руб. па дзяржаўнаму і мясцовых бюджэтах і астатнія 2799233 руб. укладаюцца у вытворчасць Белсельтрэстам, калгасамі і насеннаводнымі калэрацыйнымі таварыствамі). Акрамя забеспячэння насельніцтва гатункавым і звычайным насеннем, мяркуецца ачысціць 72550 тон насення, што дае павялічэнне супроць мінулага году на 76,9 проц. Для гэтае мэты будуць арганізаваны 1000 зернаачышчальных пунктаў, супроць 459 летаўніц. Дзеля абслугоўвання бяднейшага сялянства машынамі і прыладамі будзе пашырана сетка пракатных пунктаў з 558 гэтага году да 650 у наступным годзе. На мерапрыемствы па барацьбе са шкоднікамі намячаецца павялічэнне выдаткаў на 10 проц. (36686 руб.) і захаванне 17 існуючых абозаў.

Кантракцыю пасаваў траў, тэхнічных культур, бульбы, ячменю і люпіна мяркуецца разгарнуць на плошчы 72500 гэктар., або на 51 проц. больш, чымся ў 1927-28 годзе. Акрамя таго, мяркуецца кантракцыя некаторае плошчы і звычайных зернявых культур. На ўсе мерапрыемствы ў галіне расьлінаводства, вопытную справу і машына-

забеспячэння вызначаюцца выдаткі ў суме: па незваротных сродках 4.641.354 руб., узрост на 154.6 проц., па кредыту 10.445.000 руб., узрост на 55.1 проц., усяго 15086354 руб., узрост на 76.4 проц.

Увага. Прыняўшы пад увагу, што ў незваротныя сродкі па насеннагадоўлі ўваходзіць частка сродкаў калгасаў насеннаводных таварыстваў,—дзяржаўнае ўкладанне будзе некалькі меншым.

Жывёлагадоўля

У галіне жывёлагадоўлі канкрэтныя мерапрыемствы завострываюцца галоўным чынам на сьвінагадоўлі і птушкагадоўлі, як галін непасрэдна звязаных з пашырэннем экспарту. Так па сьвінагадоўлі мяркуецца закончыць пабудову двух заводаў множнікаў на 200 матак і двух заводаў па адкорму бэконнай сьвіньні на 1000 галоў і пабудавать 3 новых заводы множнікаў і 2 па адкорму. Акрамя таго, мяркуецца закантрактаваць бэконнага матар'ялу ў насельніцтва 20000 галоў сьвіньней. На гэту мэту і другія мерапрыемствы па сьвінагадоўлі выдаткі вызначаюцца 194097 руб. на незваротных сродках, больш мінулага году на 256.8 проц. і па зваротных—550.000 руб., на 688 проц. больш 1927-28 году, а разам 744097 руб., ці на 499.1 проц. больш, чым у 1927-28 годзе.

Па птушкагадоўлі намячаецца пабудавать тры заводы па выхаванні птушак і тусоў (кролікаў), 50 прамысловых заводаў у калгасах на 300 птушак у кожным і 10 па Бельсельтрэсту на 1250 шт. птушак у кожным. Затраты на ўсе мерапрыемствы па птушкагадоўлі 310.500 руб., больш, чымся ў мінулым годзе, на 382.5 проц.

Мерапрыемства па буйнай рагатай жывёле носяць галоўным чынам характар дапамогі бяднейшаму насельніцтву і малочнай кааперацыі. Акрамя шэрагу мерапрыемстваў, як злучныя пункты і іншыя, будзе праведзена паказальнае харчаванне 1400 кароў і забеспячэнне моцнымі кормамі 55500 тон. Першае дае ўзрост на 16,7 проц., а другое—на 404,5 проц. супроць 1927-28 году. На мерапрыемствы буйной рагатай жывёлы выдаткі вызначаюцца ў суме 2117617 руб., або больш мінулага году на 41,4 проц. З гэтае сумы па кредыту вызначаецца 2.000.000 руб., якія пойдучь на набыццё буйное рагатае жывёлы (ліквідацыі бескароўнасьці).

Па каняводзтву і коназаводзтву маецца на ўвазе даць кредыты на ліквідацыі безканевасьці (7.000 коням), таксама пашыраецца выхаванне заводзкіх коняў на заводзе і дзяржаўнай канюшні. Усе затраты на гэтую справу выражаюцца ў суме 1.659.054 руб., на 6 проц. менш мінулага году. З гэтае сумы па кредыту вызначаецца 1.440.000 руб.

Па вэтэрынарнай справе ўзрост сеткі, лячэбных, санітарных і эпизоотычных пунктаў намячаецца толькі на 6,6 проц. (з 211 мінулага году да 225 1928-29 г.) з павялічэннем урачоў на 9 асоб (будзе ўсяго 131) і фэльчароў—на 7 асоб (усяго будзе 182 ч.). Пабудова 8 новых вэтлячэбніц па 1 у акрузе. Вэтэрынарна-бактэрыялёгічныя кабінеты будуць пашыраны да 12 (новых 3). Выработка прышчэпнага матар'ялу пашыраецца з 2000 літраў мінулага (1927-28) г. да 2915 літраў 1928-29 г. На ўсе мерапрыемствы па вэтэрынарыі мяркуецца выдаткаваць 1.213.138 руб. незваротных сродкаў, або больш папярэдняга году на 28,2 проц.

Акрамя паказаных мерапрыемстваў па жывёлагадоўлі будуць праводзіцца яшчэ іншыя мерапрыемствы як дапаможна-матар'яльнага зместу па жывёлагадоўлі ў тым ліку і па аўцаводзтву і пчалярству, так і асветнага значэння. На ўсе мерапрыемствы ў галіне жывёла-

гадоўлі і ветэрынарыі намячаецца выдаткаваць па незваротных сродках 1.782.806 руб., на 27,1 проц. больш папярэдняга году, і зваротных сродках—4.360.000 руб., на 41,9 проц. больш мінулага году, а разам 6.142.806 руб., ці на 37,2 проц. больш мінулага году.

У галіне рыбнае гаспадаркі галоўная ўвага аддаецца штучнай рыбагадоўлі. У 1928-29 годзе мяркуецца арганізаваць новую дзяржаўную сажалкавую гаспадарку на плошчы 900 гэктараў і на 100 гэкт. у калгасах і сялянскіх гаспадарках. Такім чынам сажалкавая дзяржаўная гаспадарка будзе разоргнута на плошчы 2200 гэктараў. Акрамя гэтага, будзе весціся гаспадарак на 135 вазерах рэспубліканскага значэння. Вадаёмы мясцовага значэння эксплеатуюцца Акрывіканкамі. У выніку цэлага шэрагу мерапрыемстваў па рыбнай гаспадарцы мяркуецца атрымаць валавое прадукцыі рыбы 9.420 тон і ракаў 800.000 штук, з якіх 70 тон рыбы (штучнай), каштоўнасцю 40000 руб., 600 тон рыбы з натуральных вадаёмаў, на суму 300.000 руб. і 500.000 штук ракаў на 5.000 руб. можна вывесці за межы СССР. Выдаткі на рыбную гаспадарку выражаюцца ў суме па незваротных сродках 101 985 руб. і крэдыту 170.000 руб. Узрост усіх выдаткаў супроць мінулага году на 92,7 проц.

Індустрыялізацыя сельскае гаспадаркі

Гэта адна з важнейшых мерапрыемстваў у сельскай гаспадарцы ў 1928—29 годзе займае ужо досыць значнае месца. Па малочнай прамысловасці намячаецца пабудова: 47 ручных заводаў і абсталяванне 77 заводаў і 2 механізаваных, 2 гарадзкіх малочных, а таксама арганізацыя 23 зліўных пунктаў. На гэтых прадпрыемствах можна будзе перапрацаваць каля 2 800 000 пудоў малака. Затрата на малочную прамысловасць вызначаецца ў суме 1.038.000 руб.

Па мясной прамысловасці мяркуецца закончыць пабудову мяснота камбінату ў гор. Воршы з прапускною здольнасцю 75.000 штук свінней і 25.000 штук галоў буйное і дробнае жывелы ў сезон. Пабудова халадзільнік у Гомелі і некаторыя прадпрыемствы па вытворчасці каубас, а таксама пабудова аднаго кішачнага заводу. На ўсю мясную прамысловасць выдаткі выражаюцца ў суме 2530000 руб.

Па яйка-птушачую прамысловасць німечана выдаткаваць 595000 р., на якія пабудавань і камбінат па перапрацоўцы птушак і яек, 10 прамысловых птушнікаў і 10 пунктаў па зборцы птушак і яек.

Бульбяная прамысловасць будзе разгортвацца, галоўным чынам, у галіне вытворчасці крухмалу. Намячаецца пабудавань 4 крухмальных заводы, 3 бульбянацёрчых заводы і аднавіць 5 крухмальных і сьпірытусовых заводы. На гэту мэту вызначаецца 962.000 руб.

Па ільняной прамысловасці будзе канчацца пабудова ільнянога камбінату ў м-ку Люзна, пачнецца пабудова другога камбінату ў Дрысе, якія могуць перапрацоўваць па 30.000 пудоў ільну кожны ў адзін сезон. Акрамя таго, намячаецца абсталяваць 5 загатоўчых і 9 мяльнасушыльных пунктаў. Затраты на ільняную прамысловасць вызначаюцца ў 540.000 руб.

Па перапрацоўцы фруктаў і гародніны мяркуецца пабудавань 2 заводы, 5 пунктаў і 1 грыбную базу. На ўсю гэту справу вызначаецца 375.000 рублёў.

На рамонт і пашырэнне існуючых млыноў вызначаецца сума ў 300.000 руб.

Такім чынам на індустрыялізацыю сельскае гаспадаркі на 1928—29 год вызначаюцца 6.340.000 руб., супроць 1.940.000 мінулага году, ці на 226,8 проц. больш.

Намечаная да пабудовы сельска-гаспадарчая прамысловасць, разам з раней пабудаванай і прамысловасцю па перапрацоўцы сельска-гаспадарчых прадуктаў ВСНГ, зможа прапусціць (перапрацаваць) 27,4 проц. таварнае часткі малака, 11,7 проц. мясное прадукцыі, 16,9 проц. яек, 21 проц. бульбы, 10,4 проц. ільну, 7,3 фруктаў і бітае птушкі 15,3 проц., што дасць магчымасць рэнтабельнага збыту гэтых прадуктаў.

Па сельскай электрыфікацыі намячаецца пабудаваць 8 новых электрастанцый і закончыць пачатыя пабудовай 10. На ўсю работу па электрыфікацыі патрабуецца 680.000 руб. Тут трэба адзначыць, што сельская электрыфікацыя пакуль што разгортваецца па лініі абслугоўвання, галоўным чынам, мястэчак, што для вытворчасці сельскай гаспадаркі карысці дае мала і таму такі напрамак сельскае электрыфікацыі сельскую гаспадарку не здавальняе.

Лясная гаспадарка

Лясная гаспадарка БССР, як асноўная крыніца дзяржаўнага прыбытку, патрабуе на свае развіццё значных сродкаў. Разбураная лясная гаспадарка ў часы войн і рэвалюцыі, паступова аднаўляецца. Калі ў лясной гаспадарцы галоўным напрамкам усяе працы павінна быць захаванне нясупыннага карыстання лесам без змяншэння асноўнага фонду, дык такое карыстанне магчыма толькі пры правільнай арганізацыі гэтае гаспадаркі, якая ўстанаўліваецца лесаўпарадкаваннем і лесакультурнымі мерапрыемствамі. Што датычыцца лесаўпарадкавання, дык з 3 207.483 гектараў усяго лесу дзяржаўнага значэння на 1-X—28 г. застаецца нелесаўпарадкаванымі толькі 1 369.978 гектараў, з якіх на 1928-29 год намячаецца лесаўпарадкаваць 913 418 гектар., акрамя таго, лясно-мясцовага значэння намячаецца лесаўпарадкаваць 112.000 гектараў, а разам 1.025.418 гектараў, на 44,1 проц. больш мінулага году, з выдаткаваннем на гэту мэту 962.243 руб., больш мінулага году на 28,7 проц. Па лесакультурных работах намечана закультываваць 27.000 гектараў, або на 25,6 проц. больш мінулага году, з выдаткамі на гэту работу 548.833 руб., больш на 48 проц. Лесамэліярацыйная работа выразіцца ў аблясенні 2 200 гектар. і ўмацаванні 1000 гект. пяскоў з затратаю на гэтую мэту 47.358 руб. Лясное будаўніцтва намечана ў відзе пабудовы 14 дамоў для ляснічых і іх памочнікаў, 180 дамоў для лясно-варг і рамонт 666 розных будынкаў, на што вызначаюцца сродкі ў суме 300 000 р., рост на 126 проц. Акрамя гэтых асноўных відаў работы па лясной гаспадарцы, будзе праводзіцца цэлы шэраг мерапрыемстваў па ахове лесу, падрыхтоўцы да эксплуатацыі і інш., з агульным выдаткаваннем на лясную гаспадарку 4.670.671 руб., з якіх 2.672.698 руб. ідуць на ўтрыманне ўсяго ляснога апарату. Узрост выдаткаў на лясную гаспадарку супроць 1927-28 году на 15,8 проц.

У гэтым кароткім аглядзе я ня спыняўся на больш дробных, хаця і вельмі важных, мерапрыемствах па сельскай і лясной гаспадарцы, якія намячаюцца на 1928-29 год, а таксама амаль не рабіў аналізу прычын, якія выклікаюць па некаторых галінах несуразмерны рост мерапрыемстваў з выдаткамі. Апошні момант вельмі важны для нас, але-ж у гэтым артыкуле няма магчымасці падрабязна на іх застаўлівацца.

Ня будзе лішнім адзначыць тут, што на ўтрыманне ўсяго зямельнага апарату (цэнтр. акругов. і ляснога) вызначаецца 3.459.535 руб., або 7,5 проц. ад усіх выдаткаў, якія намячаюцца на сельскую і лясную гаспадаркі на 1928-29 год.

Укладаньне ў сельскую і лясную гаспадарку 46.109.511 р. дзяржаўных сродкаў выклікае за сабою ўкладаньне ў адпаведныя мерапрыемствы і сродкаў самога насельніцтва. Кантрольнымі лічбамі на 1928-29 г. гэтыя сродкі вызначаюцца ў суме 56.048334 р. Такім чынам усе мерапрыемствы па сельскай і лясной гаспадарках будуць выражацца затратамі ў 102.157.845 р., больш мінулага году на 25,3 проц.

У заключэньне можна паказаць, што па крэдытным пляне Белсельбанку з 26.780.000 руб. крэдыту (сюды ўваходзяць некагорыя сродкі, якія кантр. лічб. НКЗ ня ўлічваюцца) для абагуленага сэктару вызначаецца 57,6 проц. і неабагуленага — 42,4 проц., пры чым з сродкаў, вызначаемых для неабагуленага сэктару, 52,7 проц. ідуць на крэдытаваньне бядняцкіх гаспадарак. Што-ж датычыцца сродкаў, якія ідуць па незваротных крыніцах (па бюджэтам і сродкі прадпрыемстваў), то да абагуленага сэктару можна аднесьці сродкі, якія ідуць на лясную гаспадарку (4670671 р.), і тыя сродкі, якія укладаюцца ў сельскую гаспадарку іншымі, акрамя зямельных, дзяржаўнымі ўстановамі (4175538 р.). Усе іншыя выдаткі ідуць на разьвіцьцё наогул сельскае гаспадаркі. і разьмежваць іх паміж паасобнымі сэктарамі вельмі трудна.

Галоўныя мерапрыемствы па трэстыраваных савецкіх гаспадарках уваходзяць у вызначаныя вышэй мерапрыемствы па сельскай гаспадарцы. Тут толькі адзначу, што на разьвіцьцё трэстыраваных савецкіх гаспадарак на 1928-29 г. з агульных сродкаў на сельскую гаспадарку, вызначаецца сума па ўсіх крыніцах фінансаваньня 4.473.000 руб. і па камунальным крэдыце — 308.000 руб., а разам 4.781.000 руб., больш, чым у мінулым годзе, на 40 проц.

НАША ТРИБУНА

С. С. Брандобовский

Заглянем друг другу в быт

Если проанализировать вскрытые гнойники „Артемовщины“, „Смоленщины“, „Витебщины“ и вскрытые нарывы в парторганизациях „районного масштаба“, — то мы увидим, что элементы бытовой неэтичности отдельных партийцев, мещанский мох, антисемитизм, пьянка, а нередко и разврат занимают там довольно видное место.

Партия в целом старается, конечно, отделаться от разложившихся клеточек. Это делается путем поднятия партийной дисциплины, поднятием политуровня партийцев, внутрипартийной демократией, самокритикой и постановлениями контрольных комиссий.

Эти меры были бы вполне достаточны для того, чтобы навести должную чистоту в партии, но для этого необходимо самое тесное знакомство друг с другом и знакомство не только по службе-работе, не только по выступлениям на заседаниях и собраниях, но и в частной жизни, в домашнем быту, стараясь при этом, где только возможно, по-товарищески выправлять друг друга, не цапаясь, как метко выразился тов. М. Горький.

Какими же путями это осуществить?

Вопрос этот в настоящее время затрагивается на всех перевыборных отчетных собраниях ячеек и для разрешения его предлагаются и частично практикуются различные методы.

Попытаемся тут разобрать некоторые из них:

1. *Постановка индивидуальных отчетов.* Несмотря на то, что этот метод имеет уже за собою многолетнюю практику, опыт его еще до сих пор не учтен, еще до сих пор не выявлены его практические результаты. Нет даже еще точно установленного понятия о том, что же должно входить в такие отчеты: автобиография ли, эпизоды ли из личного участия в гражданской войне, перечень ли должностей, которые занимал, доклад ли о своей настоящей работе, о семейном ли своем быте или обо всем этом вместе.

Между тем не секрет, что по адресу этих отчетов говорят, что они напоминают исповедь у попа, что они нередко заставляют партийца врать, один ударяется в самохвальство, другой — в чрезмерную скромность. Одно только ясно, что с действительной сущностью партийца, его домашним бытом и его личной жизнью через эти отчеты не познакомишься.

2. *Освещение личной жизни партийца в стенгазетах.* Это значит, что партиец будет писать о том, как он себя ведет дома, ссорится или не ссорится с женой, пьет или не пьет, воспитывает ли он детей в коммунистическом духе или он „шутит“ с ними о „жиденятах“. Можно себе позволить сомневаться в возможности 100 процентного самобичевания. Хвалить себя в стенгазете тоже не совсем удобно. Но положим, что он что-нибудь о себе все-таки напишет, или другой партиец о нем что-нибудь напишет, то разве не понятно, что получится

нечто неубедительное или даже нечто вредное, ибо это может превратиться в разоблачения, которые обычно чреваты ошибками, дерганьем друг друга, склокою, ссорою и при неосторожности может повести к опошлению лозунга самокритики.

3. *Выделение комиссий по обследованию домашнего быта членов ячейки.* Тут уже пахнет явной ревизией личной жизни партийца. Теоретически это, пожалуй, правильно, ибо для партии небезинтересно знать, чем дышет партиец дома, является ли он распространителем идей коллективизма, интернационализма, ведет ли он борьбу с религиозностью, которая его окружает, с мещанством, поднимает ли он интерес среди домашних к общественной работе, и, наконец, для партии интересно знать доброжелательно ли относится жена, мать, брат, сестра к его партийной и общественной работе, или наоборот — ругают его почем-зря за позднюю явку домой с собрания, заседания и т. п.

Все это так. Но практически, когда с такой миссией делегируется к партийцу на квартиру специальная комиссия, то как бы она ни была предупредительна, тактична, искушена умелым подходом, каким бы дипломатическим стажем она ни обладала, все же такое обследование неизбежно превратится в экскурсию „по спальням коммунистов“, как приблизительно это оценивает т. Сталин.

И неудивительно, что некоторые ячейки, которые уже этот метод начали применять, вынуждены были от него вскоре отказаться. Именно потому, что это предприятие является уж слишком деликатным, — оно трудно выполнимо.

4. *Заявлять в Бюро ячейки о всех замеченных неблагоприятных поступках товарищей.* Но тут-то мы и подходим к нашему главному вопросу: как ты заметишь те или иные поступки партийца, когда ты далек от его личной жизни.

Так приблизительно выглядят те меры, которые нам пока известны.

Не только мерами, но даже полумерами их можно называть с большой натяжкой.

Надо создать нечто такое, чтобы вся работа ячейки протекала в атмосфере и обстановке близкого соприкосновения друг с другом. Надо втянуть всю семью партийца в ячейковую жизнь. Надо приблизить ячейковую работу к личной жизни партийца, надо ворваться с этой работой в его квартиру, в его быт, надо всколыхнуть всех его домочадцев.

Надо перекинуть мостик между общественной и личной жизнью партийца. Надо перенести заседания бюро ячейки из кабинета наркома на квартиру партийца, заседание фракции местного, экономкомиссии, общественной организации — поближе к домашнему очагу, на дом то к одному, то к другому члену ячейки.

Там-то и произойдет подлинное знакомство друг с другом. Не беда, если жена партийца угостит товарищей чашкой чая — это может с успехом заменить пьянку.

Вся февральская, а затем и Октябрьская Революции были прекрасно выкованы отнюдь не в кабинетах и красных уголках, все самые ответственные решения принимались на квартире то у одного, то у другого товарища. Революционным пылом партийца заражалась вся его семья, существовало понимание, поддержка и даже помощь со стороны семьи в выполнении самых опасных поручений.

Правда, мы теперь работаем в иной обстановке, нам не приходится бояться внезапного налета полиции со шпиками, но в моральной поддержке наших домашних обитателей мы в нашей трудной работе и теперь нуждаемся. Но надо, чтобы они нашу работу видели.

Надо гурьбой притти к партийцу домой на заседание.

Пусть прислушивается семья к беседе между собой партийцев на злобу дня, пусть прислушивается к обсуждаемому вопросу, авось заинтересуется узнать — кто такой Болдуин, Пуанкарэ, Макдональд, социал-предатель, проф-бюрократ. авось заинтересуется узнать — что такое правый и левый уклон, что такое самокритика, внутри-партийная демократия, о чем сегодня пишется в газетах, авось устыдится своему невежеству, пожелает сама прочесть газету, журнал, пожелает сама принять участие в общественной работе.

Политика таким образом постепенно и незаметно проникнет во все поры семейной жизни партийца. Никто не почувствует, что его ревизуют, что его контролируют.

Это будет лучшим налетом на домашнюю замкнутость партийца и на наблюдающуюся „семейственность“ отдельных верхушечных групп.

Это создаст, наконец, предпосылку к посещению вообще друг друга, чего до сих пор почти не было, но что необходимо для того, чтобы быть в курсе личной и домашней жизни партийца.

Ведь мы имеем теперь такое положение, что почти всегда члены ячейки и бюро узнают последние о неблагоприятных поступках своего товарища и поэтому не удается заблаговременно применять меры товарищеского внушения и предупреждения окончательной дискредитации, перерождения и падения товарища.

Правда, тут может возникнуть возражение, — а позволяют ли квартирные условия партийца осуществить такое мероприятие.

Думается, что никто не будет отрицать, что не только партийцы, но и вообще трудящиеся Советского Союза живут теперь в лучших квартирных условиях, нежели до Революции.

Особенно этот метод перенесения ячейковой работы на дом будет полезен в деревне, где можно найти партийцев и кандидатов, у которых в углах красуются еще иконы. Приход руководящей головки в квартиру партийца не для выпивки, а для деловой работы и, наоборот, приход рядового партийца в квартиру ответственного работника, несомненно, окажет громадное влияние на домашний быт партийца, значительно, приблизит „верхи“ к „низам“ и создаст в партии здоровую спайку.

Партийцы должны в этом сделать почин. За ними последуют и беспартийные.

НА МАЙСЦОХ

М. Зерницкий

Больные вопросы низовой партработы

(Из обследования ячейки обойной ф-ки, Минск)

Обследование ячейки обойной фабрики, проводившееся комиссией октябрьского райкома, выявило некоторые моменты в работе ячейки, какие, по нашему мнению, выходят за пределы данной фабрики и заслуживают внимания более широкого парт-общ. мнения.

Мы будем останавливаться на больных моментах партработы на этой фабрике. Это, конечно, не должно быть понято, будто здесь нет положительных моментов, они бесспорно также имеются.

Так, например, на фабрике успешно работает производственная комиссия, которая разработала ряд вопросов, имеющих большое практическое значение для предприятия, создало общественное мнение вокруг вопросов производства; наблюдается определенный интерес к изобретательству. В основном изжиты группировки (связанные с делом б. зам. директора фабрики). Есть определенные достижения в работе ячейки КСМ, удовлетворительно проведена кампания по подписке на 2-ой заем индустриализации и некоторые другие компании.

Мы, однако, подробно их не касаемся. Наша задача — осветить некоторые болезненные явления в парт-общественной работе на фабрике, как явления, характерные для ряда других наших предприятий. В первую очередь мы относим сюда вопросы пьянства и другие болячки рабочего быта, а также национальные взаимоотношения среди рабочих. Эти взаимоотношения, несмотря на относительно незначительное количество рабочих на этой фабрике (127 чел.) все-же представляются нам характерными для ряда предприятий в Белоруссии с многонациональным составом рабочих. Попутно мы коснемся и некоторых других вопросов, характеризующих состояние и работу этой ячейки.

* * *

Обойная фабрика в прошлом (до революции) была небольшим частным предприятием. При советской власти фабрика расширилась за счет установки нескольких новых машин. Сейчас прорабатывается вопрос о переходе на 2 смену.

О составе рабочих фабрики надо заметить, что лишь небольшая группа работала ранее на этой фабрике. Большая же часть рабочих — это новые на этой фабрике, правда, ранее работавшие на обойных фабриках в других городах.

Всего рабочих теперь на фабрике 127 человек. Основная масса 55 проц. это белоруссы (70 чел.), сюда входит и некоторое число рабочих — поляков по анкетам, однако, числящихся белоруссами. Вторая, наиболее значительная группа 34 проц. рабочих это — евреи (44 чел.). Далее имеется 7 рабочих — татар и 6 — других национальностей (латышей и др.). Работниц в числе 127 имеется — 22.

Состав рабочих как по квалификации, так и возрасту и общему развитию—довольно разношерстный: наряду с группой старых квалифицированных рабочих, подверженных мелко-буржуазным настроениям, (что связано с прежней работой их на частных предприятиях), на фабрике имеются молодые рабочие и работницы, среди которых проф.-общественная работа может безусловно с успехом проводиться.

Несомненно, однако, что весь состав рабочих фабрики нуждается в большой, умело поставленной, общественно-политической и культурно-воспитательной работе. Но эти запросы (по крайней мере до сих пор) далеко недостаточно удовлетворялись. Отсюда понятны различные болезненные явления, наблюдающиеся на фабрике: пьянство, антисемитизм, хулиганские выходки, ругань, грубое отношение к работнице и т. п. моменты.

Эти явления, надо сказать, существуют не со вчерашнего дня. Одной из весьма важных причин такого положения следует признать неудовлетворительность работы партячейки на фабрике.

Партячейка как в последнем отчетном периоде, так и предыдущем (в 27 г. и ранее) очевидно не справлялась со своими задачами. Немалую роль (отрицательную) в жизни ячейки сыграла т. н. „фурманщина“ (дело бывш. пом. директора, обвинявшегося в ряде неэтичных поступков к работницам).

Но в основном неудовлетворительность работ ячейки объясняется самим ее составом. Так, из 47 членов ячейки (кроме прикрепленных) имеется 8 кандидатов партии, 30 членов партии со стажем с 1924—1928 г. г., 8 членов партии со стажем с 18—21 г. и 1 член партии со стажем с 1913 г. Таким образом на 80 проц. ячейка состоит из молодых членов и кандидатов партии.

По национальному составу соотношение примерно такое же, как и на всей фабрике 50 проц. (23) белоруссов, до 38—40 проц. (18) евреев, далее—др. национальности (латыши, татары и др.).

Разумеется, ячейка с таким составом сама нуждается в большой работе над собой, чтобы быть действительно политич. руководителем, авангардом на фабрике. Но до этого времени внутри-партийная воспитательная работа слабо проводилась.

Достаточно, привести хотя бы такой факт, что 50 проц. состава ячейки (23 т. т.) не охвачены никакими видами партучобы и не работают над повышением своего политического уровня. Недостаточно вовлечены в парт.-общественную работу (партнагрузка) все члены ячейки, что приводит к отрыву их от партжизни. Поэтому о всех болезненных явлениях на фабрике приходится говорить также, как и о болезнях многих партийцев, если уж не сказать—всей ячейки.

Наиболее острые нац. трения наблюдаются между рабочими евреями и рабочими других национальностей. На фабрике есть одно отделение—лощильное, где в этом отношении особенно неблагоприятно обстоит.

Среди отдельных рабочих национальные трения, отчужденность принимает форму открытых выпадов антисемитизма. Зачастую дело сводится к „невинной“, на первый взгляд, шутке, кривлянию и т. д. Не всегда в моде „жид“—слишком уж это упрощенно. Есть другое слово „гев“, условно обозначающее рабочего евр. национальности. На одном заседании бюро член партии обзывает партийца—еврея „обрезанцем“. Далее идут различного рода „мысли вслух“ насчет того, что

все евреи лавочники или —теперь— „все жида в кооперации“ (не хотят заниматься физическим трудом), что как старое время, так и теперь они не хотят служить в армии, умышленно калечат себя с этой целью, достаточно, мол, посмотреть сколько евреев в Кр. армии, чтобы в этом убедиться. Такие рассуждения ведет на фабрике среди рабочих недавно вернувшийся из Кр. армии, к сожалению, красный командир.

Особенной остроты достигли нац. трения в недавнее время в связи с хозяйственными затруднениями и нормированием распределения по ордерам товаров из ЦРК, на этой почве и на фабрике и в ячейке были бесконечные споры, раздоры, каждая сторона обвиняла другую в пристрастном распределении бумажек: русские защищают русских, евреи—евреев*.

В ячейке сложилось даже мнение, что антисемиты—это от кооперативной комиссии исключительно. Что этот вопрос наболелый—говорит и тот факт, что на отчетном собрании ячейки из 27 тов., участвовавших в ирениях, 17 товарищей касались вопроса об антисемитизме и—за единственным исключением—все признали, что это явление имеется, что ему должного отпора до сих пор не давали. Многие партийцы, не говоря уж о беспартийных рабочих, пропускают выпады антисемитизма мимо ушей, иногда бладушно смеются над антисемитскими, по сути дела, шутками и остротами. Эдакое отношение замечается даже и со стороны таких партийцев, которые по своему развитию могли бы дать отпор этим „шуткам“.

Такая недооценка значения этих выпадов, непонимание того „куда растут“, к чему ведут все эти шутки и рассуждения антисемитского толка безусловно существует среди отдельных товарищей. Один партийец в своем выступлении говорил так: „антисемитизма у нас не видно, по некоторым ничтожным моментам не следует судить, что он имеется. Мол, все это вообще выдуманные вещи. Правда, это был почти единственный, кто так выступил. Другие товарищи говоря об антисемитизме, как о нездоровом явлении, безусловно имеющемся и на фабрике и в ячейке, указывали, что „антисемитизму в рабочей ячейке не должно быть места, нужно выжигать его каленым железом“.

Но не менее интересно остановиться и на другом имеющемся явлении, вызываемом на фабрике национальной отчужденностью и выпадками антисемитизма. Мы говорим об оживающих в такой обстановке шовинистических настроениях среди отдельных партийцев и беспартийных евреев—рабочих, тем более, что некоторые из них когда-то состояли в еврейских м-б. партиях, или были близки по идеологии к ним. Появляется какая то болезненная подозрительность, всякий незначительный в другой обстановке факт вдруг получает совершенно иную оценку.

Некоторые примеры: Касса Взаимопомощи отказала одному рабочему (работнице) в ссуде. —„Ну-да: это потому что еврей просил“.

В списке на бумажек очень много русских —„это потому, что во главе коопкомиссии не—еврей. Заметьте: не потому, что еврей раньше получали ордера на шерсть и др. дефицит. товары!“

А вот еще более разительный факт. Одному товарищу пробовали было намекать на деловую критику с его стороны, что, мол, сей товарищ (татарин) „кроет“ другого потому, что отчитывается видите-ли... еврей (?!).

И вот еще что. Право говорить на своем родном языке—это право завоеванное Октябрьской революцией. Это—бесспорная истина. Но на предприятии, где вся общественная работа проводится на русском языке, где все рабочие (и евреи в том числе) между собой преиму-

ественно говорят по-русски — неожиданный переход в присутствии рабочих др. национальностей на евр. язык, или прекращение разговора при появлении рабочего — не-еврея неизбежно вызывает настороженность, подозрение с стороны рабочих др. национальностей.

А не правильной ли было бы со стороны рабочих евреев (партийцев, в первую очередь) говорящих в большинстве случаев по-русски, в таких моментах (когда присутствуют рабочие, не понимающие еврейского языка) говорить по-русски? Конечно, о каком бы то ни было формальном запрещении евреям говорить по-еврейски не может быть и речи.

Мы говорим здесь об определенной обстановке, об окружающей отсталой среде рабочих, не считаться с которой вряд ли будет правильно. Нам кажется, что в данном конкретном случае, это дело такта, а не принципа *).

Приведем, наконец, еще такой факт из категории нац. взаимоотношений. Как-то одного партийца-татарина другой товарищ — партиец обозвал „Махмудкой“, по искреннему его заверению это было сказано в шутовском тоне без всяких желаний оскорбить вообще и особенно национальное чувство, т. к. не знал значения этого слова. Но партиец-татарин именно так это и объяснил: „Махмудка — от имени татарского Махмед. А это значит — на нацию, что, мол, я татарин“.

Другим бичом на фабрике является пьянство. Пьют не только беспартийные, но также и партийцы. Отмечают случаи пьянства на самом предприятии.

На одном партсобрании товарищи называли нарицательно какие-то шкафы, где кроме инструментов хранятся и бутылки с водкой „для срочного употребления“.

Имеют место и случаи хулиганства (попытка одного рабочего ударить тяжелым ключом пом. директора).

Партийцы с этим явлением никакой борьбы не ведут. Больше того. Бюро ячейки приходится разбирать на своих заседаниях вопросы о пьянстве отдельных партийцев — по заявлениям поступающим в Бюро о совместных выпивках партийцев с беспартийными, по протоколу милиции о пьянстве одного партийца и т. п. поводам.

Понятно, что при таком положении внутри ячейки некоторые шаги по борьбе с пьянством со стороны бюро не могли дать и не дали положительных результатов. Такое поведение партийцев влияло не только на беспартийных, но также и комсомольцев, которые требуют от партийцев „дайте пример“.

Следует специально остановиться на таком явлении: о грубости к работнице.

Грубость в обращении к работницам на этой фабрике имеет свое печальное прошлое. Один рабочий как-то обронил по этому поводу, что, мол, иначе рабочий не может, что это исстари так уж заведено, что пройти на фабрике мимо работницы без того, что-бы не задеть ее руками и т. д. — нельзя. К сожалению, на этой фабрике классические „образцы“ обращения с работницей дал быв. пом. директора, в свое время снятый с работы... Если теперь таких фактов как-будто нет, то уж задуматься над тем, чтоб не обругать работницу словами „про-

*) Нам кажется, что было бы нелишне товарищам-евработникам осветить этот вопрос на стр. „Больш. Белоруссии“, ибо для многих партийцев-рабочих — он не совсем ясен.

ститутка" и т. п. оскорбительными прозвищами, конечно, уж не приходится (совсем недавно имел место такой случай на фабрике со стороны комсомольца к работнице). Среди некоторых партийцев процветает ругань, недопустимая грубость в обращении друг с другом (исключением не являются даже собрания и заседания), нечуткое отношение к рабочим. Вот как будто незначительный на первый взгляд факт. Один из ответственных партийцев на фабрике, после какого то собрания остался с небольшой группой партийцев, что-б переговорить по некоторым парт. вопросам. В комнате у выхода оставался беспартийный рабочий, собиравшийся очевидно уходить. Вместо того, чтобы подойти и объяснить, что здесь остаются только партийцы, беспартийному рабочему в грубой форме, предложили оставить помещение. На завтра этот рабочий с возмущением рассказывал другим рабочим, как с ним обошелся ответственный партиец. Когда же последний проходил мимо этих рабочих, то опять-же подтвердил, что „попросили“ этого рабочего из комнаты вполне правильно.

В отношении самокритики как на фабрике, так и в ячейке нет зажима или боязни критики. „Кроют“ всех: и администрацию, и ячейку, и фабком и вышестоящие парт. и советские органы. Но большей частью критика сводится к выступлениям на собраниях (особенно при отчетных докладах). Деловых же практических результатов критики—мало. Повседневной помощи организациям в устранении недочетов со стороны критикующих не оказывается. Зачастую критика принимает личный характер, нарушаются товарищеские отношения (споры делового характера переносятся на личные отношения), отсюда бывают случаи, когда товарищи просто боятся взаимной критики. Попутно интересно отметить и такой момент. При заслушивании отчета пред. фабкома, производственной или другой комиссии среди жестоко нападающих на фабком, например, оказываются неожиданно члены этого же фабкома или комиссий и т. д. Это говорит о том, что у многих товарищей нет чувства коллективной ответственности за работу того органа, в который они входят, слабо срабатываются, не помогают друг другу в работе. Недаром существует среди некоторых товарищей такое мнение: в члены какого-либо Бюро или комиссии—это можно, а вот в председатели (секретари)—это уж с куда меньшей охотой можно пойти. Бюро ячейки не проявило необходимой инициативы в смысле направления самокритики в правильное русло, чтобы достичь возможно больших практических результатов при осуществлении самокритики.

Массовая работа на фабрике слабо поставлена. На общих собраниях рабочих ставились преимущественно кампанейские вопросы и почти отсутствуют вопросы местного характера. Институт группиров был выделен, но работы фактически не развернул.

Слаба работа общественных организаций (некоторая работа проводилась только яч. Мопр). Женработа на фабрике была возложена на партийца-мужчину (это при 22 работницах на фабрике), не трудно себе представить, что особых успехов при таком положении нельзя было достигнуть. Стенгазета не вовлекла в свою работу многих стенкоров, были нелады и внутри редколлегии. По этим причинам редколлегия только в самое последнее время начала нащупывать и освещать наиболее волнующие рабочих вопросы.

Как следствие всех приведенных выше болезненных явлений среди партийцев, авторитет их среди беспартийных на фабрике невысок. Отсюда и полное отсутствие притока в партию (за последнее полугодие

принято в партию 4 комсомольца), тем более что особой работы в этом направлении не проводилось.

О взаимоотношениях „треугольника“ на фабрике. Тут, в первую очередь, надо отметить недостаточную твердость администрации, выявившуюся по ряду вопросов — стремление администратора переложить часть административной ответственности на ячейку и фабком (пассивное согласие с предложениями, в зависимости от настроения собрания). С другой стороны, несомненно, в связи с указанным положением, Бюро ячейки допущены были ошибки в смысле разрешения на своих заседаниях некоторых вопросов административного характера.

Такое положение в треугольнике, конечно, не содействует нормальной работе на фабрике. Это, с одной стороны — способствует падению трудовой дисциплины, а, с другой — ставит в неправильное положение ячейку и фабком.

В заключение остановимся на некоторых специфических задачах этой ячейки (об общих задачах ячейки в текущем осенне-зимнем периоде мы здесь не говорим).

Прежде всего необходимо добиться сплоченной и дружной работы как в бюро яч., так и в других выборных органах предприятия, а также *большей ответственности* за работу всех партийцев не только руководителей организации, но и всего выборного коллектива в целом.

Строя свою работу на основе широкого развертывания самокритики, необходимо однако добиваться больших деловых практических результатов в смысле выдвижения конкретных предложений, по устранению недостатков и оказания деловой помощи в осуществлении предложений.

В центре внимания ячейки на ближайший период должна стать работа по искоренению пьянства, борьба с проявлениями антисемитизма и шовинизма, хулиганства, грубости и др. болезненных явлений как среди партийцев, так и беспартийных рабочих. Должно быть создано общественно-партийное мнение резко осуждающее эти позорные явления.

В отношении *борьбы с пьянством среди партийцев*, на ряду с мероприятиями партийно-воспитательного характера (товарищеские беседы, дача общественной нагрузки, определение на учебу и т. д.), бюро ячейки должно принимать более суровые меры партийного воздействия в отношении неисправимых.

В отношении *борьбы с пьянством среди беспартийных* необходимо широко использовать меры общественно-воспитательного характера (стенгазета, показательные суды, устройство лекций, вынесение порицания на общих собраниях и т. д.). Добиться устранения пьянства на предприятии как совершенно непереносимого явления, не останавливаясь на таких случаях по отношению к неисправимым — перед самыми крайними мерами.

Бюро ячейки и каждому партийцу необходимо *повести повседневную работу по изжитию национальных трений* среди рабочих, давая решительный отпор всяким проявлениям антисемитизма, а также шовинистическим настроениям как путем личных бесед и разъяснений, так и через стенгазету. Следует также включить в план предстоящей работы яч. беседы по национальному вопросу и, в частности, об антисемитизме.

Особенное внимание должно быть обращено на *вопросы производства и участия ячейки в хозяйственной жизни предприятия* (рационали-

зация, удешевление себестоимости продукции и т. д., поднятие трудовой дисциплины). В работе производственной комиссии установить больше планомерности, более тщательную подготовку вопросов, учет результатов работы и т. д. Через соответствующие органы необходимо добиться со стороны Бумтреста более внимательного отношения к предложениям рабочих и своевременного реагирования на предложения производственной комиссии. В частности, следует признать целесообразным, в целях стимулирования и помощи изобретательству, ввести в практику периодические посещения инженеров треста обойной ф-ки.

В виду большого значения для улучшения массовой работы института групповых организаторов, Бюро ячейки должно принять решительные меры к развертыванию работы группиров, выделив для этой цели наиболее устойчивых партийцев.

Работа стенгазеты на фабрике имеет исключительно важное значение для успешного осуществления самокритики, борьбы с недостатками на производстве и с болячками быта. Надо поставить в ближайшее время доклад редколлегии на широком собрании рабочих, наметить наиболее авторитетных среди рабочих т. т. для работы редколлегии, организовать кружок стенокоров и рабкоров и повести в нем воспитательную работу. Добиться обязательного реагирования на заметки в стенгазетах, производя периодические проверки и принимая решительные меры в необходимых случаях через Бюро ячейки при нерезагировании или неправильных ответах со стороны администрации и др. органов. Открыть спец. уголок в газете для помещения откликов и достижений по заметкам. Должно быть обеспечено необходимое партийное руководство всей работой стенгазеты в форме периодического заслушивания докладов, не допуская в то же время мелочной опеки над газетой.

В отношении притока в партию надо ставить себе задачей. В предстоящий период *подготовку* к вовлечению в партию лучших рабочих, из числа беспартийного актива, проводя с ним с этой целью определенную работу: совещания, индивидуальная обработка, вовлечение в кружки, выдвижение на общественную работу, привлечение на открытые собрания ячейки и т. д.

Для осуществления этих мероприятий, необходимо добиться прежде всего *усиления авторитета каждого партийца на фабрике*. Должна быть создана атмосфера большевистской сплоченности, дисциплинированности и взаимного товарищеского доверия и совершенно устранены личные дразги и взаимные выпады среди партийцев, надо вовлечь всех партийцев в парт-общественную работу (партнагрузка). Это создаст возможность дружной работы всей ячейки по изжитию имеющихся болезненных явлений и оздоровления всей партийно-общественной работы на фабрике.

Рост партыйнае арганізацыі ў асяродку ўвагі (г. Барысаў)

Пытаньне аб росьце партарганізацыі надта жвава абгаварвалася на пашыраным пленуме Барысаўскага гаркому КП(б)Б ад 5-га і 6-га кастрычніка 1928 г. Якаво ж становішча з ростам?—Паглядзімо.

1. *Колькасныя зьмены ў арганізацыі за год* характарызуюцца наступнай таблічкай:

Д А Т Ы	Членаў партыі			Кандыдатаў партыі			Усіх камуністаў		
	Муж.	Жанч.	Усяго	Муж.	Жанч.	Усяго	Муж.	Жанч.	Усяго
1-X 1927 г	160	88	248	149	31	180	609	119	728
У да агульн. ітогу . . .	63,2	12	75,2	20,4	4,4	24,8	83,5	16,3	100
1-X—1928 г	538	103	641	193	61	254	734	164	898
У % да агульн. ітогу . .	60,1	11,5	71,6	21,5	6,8	28,3	81,7	18,3	100

З гэтае табліцы відаць, што агульная колькасьць арганізацыі павялічылася на 167 чал., альбо на 22,9 проц. Лік жанчын павялічыўся на 2 проц. Характэрным зьяўляецца павышэньне ўдзельнае вагі кандыдатаў партыі ў складзе арганізацыі з 24,8 проц. да 28,4 проц. пры зьмяншэньні ўдзельнае вагі членаў партыі з 75,2 проц. да 71,6 проц. Гэта паказвае, што ўзрастаньне ліку кандыдатаў за лік беспартыйных пераважае тэмп пераводу з кандыдатаў у члены партыі.

2. *Зьмены ў сацыяльным складзе арганізацыі* можна бачыць з наступнае табліцы:

Д А Т Ы	Рабочых			Сялян			Служачых		
	Член.	Канд.	Усяго	Член.	Канд.	Усяго	Член.	Канд.	Усяго
1-X 1927 г	467	139	606	28	19	47	53	22	75
У да агульн. ітогу . . .	64,1	19,1	83,2	3,9	2,6	6,5	7,2	3,1	10,3
1-X—1928 г	540	224	764	38	16	54	63	14	77
У да агульн. ітогу . . .	60,5	24,9	85,4	4,2	1,7	6	7	1,6	8,6

З гэтае табліцы відаць, што процант рабочых у арганізацыі павялічыўся з 83,2 проц. да 85,2 проц., процант служачых зьменшыўся з 10,3 проц. да 8,6 проц., а лік сялян застаўся амаль што бяз зьмены—

6,5 проц. і 6 проц. Рабочых ад варштату на 1/X-27 г. было 407 чал. (295 членаў і 112 кандыдатаў) альбо 56,8 проц. да ўсяе арганізацыі. На 1 X-28 г. рабочых ад варштату маецца ў арганізацыі 690 чалавек. (479 чл. і 211 кандыдатаў), альбо 77,1 проц. да ўсяе арганізацыі. Такім чынам, відаць, што лік рабочых ад варштату павялічыўся на 283 чал., альбо на 20,3 проц.

3. *Характар росту арганізацыі* прывёў да вышэйпаказаных зьмен. За мінулы год (з 1/VII-27 г. да 1/VII-28 г.) прынята і аформлена вышэйшымі парторганами 235 чал. апрача гэтага прынята Бюро ГК за апошнія 3 м-цы яшчэ—53 чал., якія яшчэ не аформлены ў АК. Прынятыя і аформленыя 235 чал. разьмяркоўваюцца наступным парадкам: мужчын—183 чал.—77,8 проц., жанчын—53 чал.—22,2 проц. Па сацыяльнаму складу: рабочых—221 чал.—94 проц., сялян—7 чал.—3 проц., служачых—7 чал.—3 проц. 53 чал., прынятых у апошні час (неаформленыя)—разьмяркоўваюцца наступным чынам: мужчын—45 ч. 83 проц., жанчын—8 чал.—17 проц. Па сацыяльнаму складу: рабочых—51 чал.—96,2 проц., служачых—2 чал.—3,8 проц. Кастрычнікавы заклік даў 159, чал. альбо 81,2 проц. да агульнае колькасці прынятых гаркомам. Да агульнае колькасці аформленага прыёму кастрычнікавы заклік складае 67,6 проц.

Усе гэтыя лічбы сьведчаць аб правільным характару росту арганізацыі. Узростаўне ішло амаль што выключна (на 95 проц.) за кошт рабочых ад варштату. Прыём служачых выключна за лік досыць правераных на практычнай грамадзянскай рабоце і ў камсамоле і складае ўсяго 3 проц. да агульнае колькасці прынятых.

Кастрычнікавы заклік дае надта высокі процант да агульнае колькасці росту. Гэты процант сьведчыць аб тым, што за 3 м-цы кастрычнікавага закліку прыняты росту, а за 9 м-цаў—... Гэта паказвае, што тэмп росту у апошні час зьяўляецца недастатковым, а работа па вярбоўцы беспартыйных рабочых у партыю—слабою.

З агульнага ліку прынятых і аформленых у партыю камсамол даў 83 чал., альбо 35,3 проц. З прынятых у апошні час 53 чал., камсамольцаў маецца 21 чал., альбо 39,6 проц. Гэтая лічба паказвае, што камсамол займае значнае месца ў агульным росьце арганізацыі. Гэткае становішча вымагае павялічэньня ўвагі на выхаваньне камсамольцаў і на іх падрыхтоўку да ўступленьня ў партыю.

Нацыянальны склад прымаемых у партыю цалком адпавядае ўдзельнай вазе паасобных нацыянальнасьцяў сярод рабочых. З 235 прынятых і аформленых беларусы складаюць 63,3 проц., яўрэі—25,6 проц., расійцы—5,1 проц., палякі—3 проц. і інш.—3 проц. Адстае толькі польская нацменшасьць, што сьведчыць аб слабой рабоце і аб неабходнасьці ўзмацненьня яе ў гэтым напрамку.

4. *Партпраслойка сярод рабочых грунтоўных прадпрыемстваў* („Чырвоная Бярэзіна“, „Домбаль“, „Камінтэрн“, „Прафінтэрн“, „Ленін“, „Р. Люксембург“, ст. Барысаў, „Рабочы“ і „Камбінат“) характарызуецца гэтакімі лічбамі:

Д а т а	Лік рабочых	Лік партыйцаў	% партыйнай праслойкі
1/VII-27 г.	3275	459	14
1/VII-28 г.	3442	660	19,2

Такім чынам, відаць, што партпраслойка сярод рабочых вырасла на 5,2 проц., не ўважаючы на некаторае павялічэньне ліку рабочых

на тэтых прадпрыемствах. Але справа ў тым, што павялічэнне процанту партпраслойкі ідзе нераўнамерна, прычым у больш буйных прадпрыемствах процант партпраслойкі яшчэ досыць нізкі, так:

На ф-цы „Чырв. Бярэзіна“ партпраст н	17,28	сатэдае	15,56 проц
„ імя „Домбала“			11,79
„ Камінтэрн“			16,2
„ Барыс“			18,6
„ Р. К. С. С. С. С.“			2,7
„ Р. К. С. С. С. С.“			2,6
„ Р. К. С. С. С. С.“			3,4
„ Р. К. С. С. С. С.“			5,2
„ Р. К. С. С. С. С.“			41,45

Надта нізкія зьяўляецца партпраслойкі сярод будаўнікоў, дзе яна скл. дзе ўсяго 4,5 проц. да агульнага ліку рабочых. Гэта ў значнай меры зумавляецца сезонным характарам работы будаўнікоў.

Такое становішча сведчыць аб неабходнасці асабліва напружанага работы па вярбоўцы у партыю беспартыйных рабочых на тэце імя „Домбала“, ф-цы „Чырв. Бярэзіна“ і зав. „Камінтэрн“, дзе гэтае пытаньне павінна стаяць у асяродку увагі парткаляктываў. Таксама і іншыя прадпрыемствы павінны пытаньням росту партарганізацыі прыдаць значна больш увагі, чым прыдавалі да гэтага часу.

II. Як партарганізацыя кіравала пытаньнямі росту партыі

1. *Кіраўніцтва Гаркому КП(б)Б* гэтай галінай работы выражалася ў абмеркаваньні пытаньня аб становішчы партасяродку ў камсамоле, дзе дадзены падрабязовыя дырэктывы ячэйкам КПБ і Гаркому ЛКСМБ. Дырэктывы аб вярбоўцы ў партыю і аб росьце арганізацыі дадзены пасля абаварэньня пытаньня аб масавай рабоце партарганізацыі, аб рабоце з беспартыйным актывам, аб рабоце у цэху і аб кастрычнікавым закліку. Усе гэтыя пытаньні абаварваліся сумесна з сакратарамі партячэк на пленумах гаркому альбо на пашыраных нарадах. Дырэктывы дадзены досыць ясныя і практычныя.

Недахопам зьяўляецца тое, што гэтае пытаньне (аб росьце) ня было абгаворана асобна.

2. *Кіраўніцтва партячэк* ростам у большасьці выпадкаў было недастатковым. Асноўным недахопам гэтага кіраўніцтва зьяўляецца надта агульны характар усіх пастановаў аб росьце. Напрыклад, па справаздачы бюро 1-й цэхячэйкі (на „Домбала“, дзе маецца пад 450 беспартыйных кваліфікаваных рабочых) прынята наступная пастанова: „Узяць курс на ўзмацненьне росту партыі за лік беспартыйных“.

Ячэйцы ст. Барысаў па справаздачы бюро пры апошніх (вясковых) перавыбарах прынята такая пастанова: „Не паслабляць росту ячэйкі за кошт рабочых“. На ф-цы „Рабочы“ па справаздачы бюро прыняты наступны пункт: „Пры прыёме ў партыю таго ці іншага рабочага, добра вывучыць яго, а ня імкнуцца да павялічэньня колькасьці“. Некаторыя ячэйкі па справаздачах бюро пры вясковых перавыбарах, у рэзалюцыю нічога ня уносілі аб росьце (цэхячэйкі „Чырв. Бярэзіна“, „Прафінтэрн“ і некаторыя інш.).

Агульны характар усіх вышэйпаказаных пунктаў рэзалюцыі не даваў магчымасьці праверыць іх выкананьне, і яны ў значнай меры застаўліся на паперы.

Пытаньні росту амаль што нідзе ня ставіліся знарок, а калі ставіліся, дык не давалі належных вынікаў. Напрыклад, на зав. „імя Дом-

баля" ў студзені м-цы 28 году ставілася пытаньне на сходах усіх цэх-ячэек. Доклад рабіў тав. Лінг (сакратар парткаляктыву). Па гэтаму дакладу ячэйкі прымалі наступныя пастановы: „Даручыць бюро ячэйкі на падставе пастановы Бюро ЦК УсеКП(б) распрацаваць плян па ўцягненьню рабочых у партыю“. Гэтага даручэньня ніводнае з бюро цэх-ячэек ня выканалі, і ўсё гэтае абгаварэньне сышло на тое, што пагаварылі і разышліся.

Ненармальным зьяўляецца таксама, што нават есьць ячэйкі, у якіх з сакавіка 1928 году не пададзена ніводнае заявы аб прыёме ў партыю ня толькі ад беспартыйных, але і ад камсамольцаў (яч. ф-кі „Прафінтэрн“). Толькі парткаляктыў зав. „Камінтэрн“ мае дадатны вопыт і вынікі гэтае работы. На справаздачна-пэравыбарчым сходзе пастанова аб росьце каляктыву мае практычны характар (даручана фракцыям непартыйных арганізацый дапамагаць высьвятленьню беспартыйнага актыву і вярббўцы яго у партыю, даручана індывідуалам і ўсім камуністам узмацніць індывідуальную сувязь з беспартыйнымі, намечана больш правільнае разьмеркаваньне партыйцаў у вытворчасьці, сярод груп беспартыйных рабочых).

У пачатку верасьня м-ці бюро парткаляктыву знарок абгаварыла пытаньне аб росьце. Выстаўлен лезунг: „Кожны партыец-актывіст павінен завербаваць аднаго беспартыйнага ў партыю. Цэхячэйкам прапанована прадугледзець у сваіх плянах работы рэальныя магчымасьці вярбоўкі рабочых у партыю за пэўны плянавы пэрыяд і потым праверыць рэальнае выкананьне гэтага. Намечана правядзеньне гутарак з групамі беспартыйных рабочых, якія блізка стаяць да партыі, з мэтай выяўленьня прычын, што перашкаджаюць рабочаму ўступіць у партыю.

Цэхячэйкі зав. „Камінтэрн“ практычна падыйшлі да пытаньня выяўленьня сваіх рэзэрваў. З гэтаю мэтай сьпіс беспартыйнага актыву, які намячаецца да ўцягненьня ў партыю, абгаварваецца на сходах ячэйкі. Выкзываюцца за і супроць і пасьля дагаворанасьці пачынаецца „апрацоўка“ намечаных усімі шляхамі: праз прыцягненьне на партсходы, праз індывідуальную сувязь, праз ўцягненьне у сетку партасьветы і правядзеньне нарад з імі.

На плячавы пэрыяд намячаецца прыкладная колькасьць для ўцягненьня у партыю. Так па пляну цэхячэйкі лесніцкага цэху намечана ўцягнуць 6 чал., з намечаных 3 ужо прыняты ячэйкаю. Па пляну цэхячэйкі фанернага цэху намечана ўцягнуць 4—5 чал. (за 3 м-ца).

Такі-ж самы мэтад работы намечан і на „Чырв. Бярэзыне“, дзе 21 га верасьня 1928 г на нарадзе сакратароў цэхячэек пастаноўлена выявіць і абгаварыць па цэхячэйках сьпіс беспартыйных, якія намечаны да ўцягненьня ў партыю. На ф-цы „Рабочы“ намячаўся сьпіс, але гэта нідзе не занатована і ня прынята рэальных мер.

3. *Работа нізавых партзввеньняў у адносіне да гэтага недастатковая.* З выніку агляду работы у цэху выдаць, што толькі на зав „Імя Домбаля“ работа індывідуалаў дала некаторыя вынікі.

4. *Прычыны недастатковага прыцёку рабочых у партыю ў апошнія м-цы,* апрача нездавальняючага кіраўніцтва большасьці партячэек гэтаю справаю, тлумачыцца рознымі прычынамі. Некаторае тлумачэньне дае апытальны ліст, які быў раздадзены парткаляктывам зав. „Імя Домбаля“ больш актыўным рабочым. Апытальны ліст уключае пытаньні:

- 1) Чаму ты ня ідзеш у партыю?
- 2) Ці здаволен ты працай сваёй цэхячэйкі?
- 3) Ці адчуваеш ты дапамогу з боку партыйцаў?
- 4) Як вядуць сябе асобныя партыйцы?

Па апытальнаму лісту дадзена магчымасць падпісаць ці не падпісаць. Перад раздачай лістоў праводзіліся гутаркі аб значэнні гэтае анкеты. З разданных 100 лістоў запоўнілі і зьвярнулі парткаляктыву 20, з іх 11 падпісаных і 9 не падпісаных. На першае запытаньне 10 чал. адказваюць: не падрыхтаваныя, ня досыць сьведомыя, ня досыць пісьменныя, 1 не адказаў зусім, — тлумачыць тым, што быў у партыі, але несправядліва выключан. Адзін рабочы-актывіст піша: „Лічу, што малая розніца паміж мною і партыйцам, а у партыю ня іду па стане здароўя“. Яшчэ 2 чал. пішуць, што ня ідуць у партыю па сямейных абставінах і па гадох. Адзін адказвае: „Ня іду ў партыю, бо вы, партыйцы, мне яшчэ не растлумачылі, што такое партыя“. — „Лепш быць беспартыйным і добра разумець задачы партыі“. — „Я 11 гадоў быў рабочым ад варштату, а пры савецкай уладзе паставілі мяне служачым, я у партыю ўступіў-бы, але лічу, што мяне, як служачага, ня прымуць“. — „Ня іду ў партыю, бо там многа кар'ерыстаў, а справядліваму чалавеку сярод кар'ерыстаў цяжка работаць“.

На астатнія пытаньні рабочыя даюць розныя адказы, большасць адгукаецца добра пра работу цяжэнікі, але некаторыя адказваюць, што яе ня бачылі, сакратара ня ведаюць, альбо — наогул цяжка судзіць беспартыйнаму пра якаскавую работу. У некаторых апытальных лістох есьць абяцаньне у хуткім часе падрыхтавацца і ўступіць у партыю.

Есьць некалькі варожых адказаў і указаньні аб няправільных учынках паасобных камуністаў.

У асноўным гэтыя апытальныя лісты пацвярджаюць, што недастатковы рост тлумачыцца слабою работаю нашых ячэек. Шэраг адказаў аб недастатковай падрыхтоўцы сьведчыць аб неабходнасьці ўзмацніць уцягненьне беспартыйных у школы палітграматы і аб узмацненьні работы школ па набліжэньні і вярбоўцы рабочых у партыю.

Пленум гаркому распрацаваў практычныя дырэктывы усім партячэйкам. Яны сыходзяцца на тым, каб паставіць пытаньні росту партарганізацыі у асяродку ўвагі. Барысаўская арганізацыя, як пралетарская (85 проц. рабочых), павінна дапамагчы таму, каб удзельная вага рабочых у КП(б)Б падвысілася. Распаўсюджваючы дадатны вопыт асобных ячэек ува ўсёй арганізацыі, уносячы плянавасьць, арганізацыя ідзе да ажыццяўленьня лозунгу: „Кожны рабочы-перадавік у шэрагі партыі“.

Н. Калінін

Пра работу сярод сезоннікаў

(Аршаншчына)

Сезонная работа ў гэтым годзе пачалася з некаторым спазненнем, дзякуючы чаму цягнуцца будзе даўжэй. Не ўважаючы на гэта, мы ўжо цяпер можам падагуліць, што зрабілі, і выявіць тыя недахопы, якія заўважаюцца і да сучаснага моманту у рабоце гаспадарчых, саюзных і іншых арганізацый.

На будаўнічай рабоце ў гэтым годзе па няпоўных вестках у нашай акрузе занята на 1-га жніўня м-ца блізка 7.700 раб. Павялічэнне супроць мінулага году на 3191 альбо 89,1 проц. На будучы год будоўля бэкonnaга камбінагу ў Воршы павялічыць колькасць рабочых сезоннікаў.

У гэтым будаўнічым сезоне мы пачалі рыхтавацца даволі сваечасова. Прэзыдыум АСПС яшчэ ў сакавіку месяцы разглядаў падрабязны плян работы сярод сезонных рабочых. Пры Інспекцыі Працы была склікана нарада ўсіх гаспадарнікаў, якія выконвалі розныя сезонныя работы. На гэтай нарадзе быў распрацаваны цэлы шэраг практычных мерапрыемстваў па абслугоўваньню сезонных рабочых. Галоўная ўвага нарады была зьвернута на сваечасовае прыстасаваньне кватэр на мясцох работ. Побач з гэтым трэба адзначыць, што, не ўважаючы на пастановы нарады, гаспадарчыя арганізацыі ўсё-ж ня былі падрыхтаваны да гэтага, як, напрыклад, Бел. Дзярж. Буд. размясьціў сезонных рабочых у бараках, не прыстасаваных да жыльля на участку Арэхі. МББ к часу прыезду рабочых не падрыхтавала сямнікоў, ня былі таксама абсталяваны памяшканьні. На некаторых работах несваечасова былі зроблены расцэнкі, што выклікала лішняе непаразуменьне сярод сезонных рабочых.

Саюзам будаўнікоў была склікана нарада кіраўнікоў гаспадарчых устаноў, на якой было адзначана, што пастановы нарады пры Інспекцыі працы ня поўнасьцю выконваліся, што выклікала справядлівыя нараканьні рабочых.

На ўсіх сезонных работах сваечасова былі арганізаваны рабочыя камітэты і розныя пры іх камісіі. Усяго заарганізаваных рабочых камітэтаў на сезонных работах 9. З іх па саюзу будаўнікоў 6 рабачкомаў і 2 профупаўнаважаных, па саюзу сельгаслесрабочых 3 рабачкомы. У склад рабачкомаў і ўпаўнаважаных быў уцягнуты значны процант рабочых сезоннікаў (на 32 чал. агульнага складу рабачкому па саюзу будаўнікоў было ўцягнута 18 чал.).

У Выдрыцы працуе абсталяваная харчэўня на 200 чал., крама, з чэрвеня пачала працаваць хлебапяркара. На чыгуны сезонныя рабочыя здавальняюцца хлебам ТПО. Перабояў у здавальваньні хлебам рабочых ня было, выключаючы ў лета 2 дні, у якія выдадзена на кожнага хлебам па 600 гр. Скаргаў з боку саюзных рабочых на недавальваньне хлебам таксама ня было, бываюць выпадкі нараканьня на

ня зусім добрую якасьць хлеба. (Наша акруга ня была падрыхтавана да масавае выпечкі хлеба, галоўнае—ня было добрых пекароў і абсталяваных хлебапякарняў).

Рабочыя на торпараспрацоўках у Шабанох задавальваюцца хлебам з Дубровенскае спажывецкае каапэрацыі, якая мае свае аддзяленьні ў Шабанох з харчэўняй і хлебапякарняй. Гэтыя аддзяленьні адначасова абслугоўваюць і сялян. Бывалі вялікія чаргі ў крамах. Рабочы вымушаны быў часам доўга чакаць, назіраліся інагды выпадкі выдачы сырога хлеба. Кепска абстаяла справа на Чапаленцы, Горацкага райёну. Ня зусім добра абстаяла справа з водпускам другіх тавараў і харчоў, было, напрыклад, бруднае сала, алеі з газам і г. д. Саюзныя арганізацыі сваёчасова прымалі крокі да зьнішчэньня гэтых недахопаў. У пачатку мая месяца на вучасткі Шабаны быў камандыраван старшыня саюзу Сельгаслесрабочых, у чэрвені месяцы была накіравана цэлая камісія з акруговым Інспэктарам Аховы Здароўя: інспэктар працы, санітарны інспэктар і цэлы рад іншых працаўнікоў якія маюць дачыненне да справы сезонных рабочых.

На пачатку сезонных работ кепска абстаяла справа з мэд. дапамогай. У Выдрыцы быў адзін фэльчар, які абслугоўваў і Арэхі. На торпараспрацоўках быў адзін фэльчар, які абслугоўваў і сельсавет. Такая мэд. дапамога была незадавальняючай. АПБ ставіла пытаньне перад Інспэкцыяй Аховы Здароўя, каб у Выдрыцы арганізаваць урачэбны пункт, а на вучастку Арэхі фэльчарскі, прыняў належныя крокі да далейшага абслугоўваньня сезонных рабочых у мясцовасьцях аддзеленых ад урачэбнага пункту. Гэтыя прапановы Інспэкцыі Аховы здароўя былі выкананы сваёчасова, а таксама арганізаваны ўрачэбны пункт у Шабанох, які ня зусім забясьпечан мэдыкамэнтамі і інструмэнтамі да сучаснага моманту. На большасьці работ устаноўлены аптэчкі. На сезонных работах былі прыезджыя рабочыя з мясцовасьцяй, заражаных сыльным тыфам. Каб гэтая хвароба не распаўсюджвалася на работах, чаго ў гэтым годзе магчыма было чакаць, сваёчасова высылаліся дэзынфекцыйныя матэрыялы у Шабунь (горпазавод). Частка сезонных рабочых, якая прыехала ў Арэхі раней, хварэла на малярыю, а кепскія ўмовы працы садзейнічалі аднаўленьню хваробы, ад якой адзін рабочы памер. Для папярэджаньня гэтых выпадкаў былі выкліканы з Менску, спецыялісты якія рабілі працівамалярыю прышчэпку рабочым, дзякуючы сваёчасоваму прыняцьцю гэтых мер, хвароба была ліквідавана. Санітарныя ўмовы працы на сезонных работах не заўсёды былі задавальняючыя ў рабочых пасёлках. Часам вельмі брудна ў бараках. Падлога бывае ня мытая, сьмянікі ня вытрасены ад пылу. Салома мяняецца рэдка. Ложак брудны, асабліва ў рабочых гарбароў, якія працуюць з коньмі (у жыллёвым барак цягнуць сена і г. д.). Саюзныя і гаспадарчыя арганізацыі недастаткова вялі растлумачальную работу. На ўсіх работах пры рабочых камітэтах зарганізаваны камісіі па Ахове Працы. Праца некаторых камісій вядзецца слаба (за 5 мес. 2 разы абглядалі кватэры торпазаводу). На ўсіх работах маецца перавараная вада, мыла, палаценца. Спецвопратка выдаецца ня зусім сваёчасова. Бываюць выпадкі, калі гаспадарчыя органы купляюць не дапасаваныя да рабочага рэчы (маленькія лапці і чахлы на торпазаводзе).

Кепска абстаяла справа на выпадак няшчасьцяў на некаторых работах. Па няпоўных вестках—цяжкіх няшчасных выпадкаў 28, лёгкіх 27. У вестках з работ, якія дасылаюцца, Інспэкцыя Працы пішуць, што пераважная большасьць няшчасных выпадкаў здарылася па віне рабочых (39), па віне адміністрацыі (16).

На сезонных работах няшчасныя выпадкі разьмяркоўваюцца так:

	Цяжкіх	Лёгкіх	Па віне адміністрац.	Па віне рабочых
Асінторфзавод . . .	22	19	9	31
Асінбуд . . .	1	2	2	1
Бел. Дзярж. Буд. . .	1	2	1	2
Аршанская . . .	1	3	1	3
Розныя працы . . .	3	1	2	2
	28	27	16	39

Прычына такое вялікае розьніцы ў колькасці няшчасных выпадкаў на прадпрыемствах тлумачыцца адсутнасцю адказнае асобы за тэхніку і небяспеку на Асінторпзаводзе, недастатковым вядзеннем барацьбы з боку Інспэкцыі Працы адносна прыцягнення адміністрацыі да адказнасці за няшчасныя выпадкі, кепскім вывучэннем прычын няшчасных выпадкаў, асабліва мала зьвернута ўвагі на раскарчоўку балот у Шабунах. Ненармальнае таксама з'явішча, што ў пераважнай большасці вестак аб няшчасных выпадках пішуць „па віне рабочага“. Такое разуменьне няшчасных выпадкаў ня толькі адміністрацыяй, але і саюзамі як быццам фармальна здымае адказнасць з гаспадарчых і саюзных органаў за калецтва рабочага, па сутнасці-ж адмовіцца ад адказнасці нельга, бо пераважная большасць няшчасных выпадкаў па віне адміністрацыі, а частка па віне рабочага. Трэба разьбірацца, у чым віна рабочага, а ў чым віна адміністрацыі. Маляр адміністрацыі сказала: „Ня лезьці на дах мулярыць без вяроўкі“, ён не паслухаў адміністрацыі і палез, упаў і моцна пазьбіўся. Тут віна рабочага, які яўна ня выканаў загаду адміністрацыі. На торпараспрацоўках шмат бывае параненняў сякерамі і рыдлёўкамі, тут можа быць віна рабочага (незсьцярожнасць) і віна адміністрацыі (не агледжаны інструменты, ня добра расставлены рабочыя). На будаўнічых работах бываюць такія выпадкі: рабочы нясе цэглу на 2-гі паверх, пасьлізнуўся, упаў і моцна пазьбіўся. У нас звычайна такія выпадкі пішуць па неасьцярожнасці рабочага, а тут навочна відаць віну адміністрацыі, якая не сачыла, наколькі ў парадку лесьвіца і сходкі. Можна прывесці шмат гэтакіх выпадкаў.

Праведзена значная культурная праца сярод сезонных рабочых па асобных саюзах. Саюзам будаўнікоў зарганізавана 4 лік. пункты, якія ахапілі 90 чал. Адчынена 2 клубы (Асінбуд і Арэхі). Чырвоных куткоў адчынена 4, бібліятэк—стацыянарак 3, перасовак 11, кіно 1, радые-прыёмнікаў 2. Акрамя гэтага праводзіцца галосная чытка газет на ўсіх работах за выключэннем 14-га вуч. Бела-меса, за раскіданасцю рабочых. Праведзены 4 вечары запытанняў і адказаў. Праз спецыяльных таварышоў на масавых сходах і асобных гутарках з рабочымі ў чырвоных кутках і інтэрнатах праведзена работа па растлумачэнню сярод апошніх аб мерапрыемствах будаўніцтва ў вёсцы, аб калектывізацыі сельскае хлебазагатоўчае гаспадаркі, аб каапэрацыі і г. д. На чыгунцы, на працягу лета, давалася памяшканне клубу на правядзенне масавае работы сярод сезоннікаў. Сезонныя рабочыя параў-

нальна добра забяспечаны бібліятэкаю. Праўда, быў недахоп у сэнсе падбору літаратуры на нацыянальны мовах з прычыны прыезду рабочых з Украіны і РСФСР. Для знішчэння гэтых недахопаў у будучым годзе патрэбна высветліць праз Біржу Працы, колькі будзе рабочых прывезена з іншых месц рэспублікі, а таксама па магчымасці выпісваць газеты з тых мясцовасцяў, адкуль былі ўзяты на працу рабочыя, каб даць гэтым магчымасць рабочаму ведаць, што робіцца ў яго акрузе і пават на весцы. Для правядзення фізкультурнае работы задзена спортпляцоўка. Адын раз у месяц дэманструецца кіно-карціна. На торназаводе у Шабанах ставілася кіно 6 раз. Працаваў лікпункт, на якім ліквідавана 24 няпісьменных, праведзена 16 гучных чытак у бараках пастаўлена 5 спектакляў, прачытана 6 лекцый.

Праца вытворчых нарад і камісій

На усіх сезонных работах арганізаваны вытворчыя камісіі і нарады. Удзел сезоннікаў у іх слабы. Прысутных на вытворчых нарадах 15% агульнага ліку рабочых. На торназаводах проц. прысутнічання рабочых большы. Наряды бываюць ня добра падрыхтаваны, пытанні не прапрацаваны камісіяй. Ёсць выпадкі, калі на агульным сходзе ставіцца даклад западчыка гаспадаркі. Наряды склікаюцца вельмі рэдка (за 5 мес. 3. Аснаўскі торназавод). Асноўная прычына гэтага з'явішча сезонныя работы і іх бягучасць. У падрыхтоўчай рабоце ня было поўнага выяўлення кваліфікаванае рабочае сілы і якія прафесіі і кваліфікацыі магчыма атрымаць на мясцовым рынку. Пры правільным вучоце рабочае сілы магчыма-б было набраць недахоп рабочых з мясцовага бедняцкага сялянства. Дзьве арцелі тарпянікаў, наwerbаваных на мясцовым рынку, у працы сябе апраудалі. Былі выпадкі, калі заг-органы недастаткова звярталі ўвагу на набор рабочых у першую чаргу батракоў і беднякоў. (Тарпаразработка Шабуны).

Вывады

Абслугоўванне сезонных рабочых у нашай акрузе у гэтым годзе значна палепшылася, асабліва бытавыя умовы, кватэрныя, харчаванне і Ахова Працы, дзякуючы чаму ня было вялікіх канфліктаў паміж рабочых і адміністрацыі. Палепшылася і пашырылася культабслугоўванне сезонных рабочых. Была жывая сувязь акруговых саюзных арганізацый з месцамі. Праводзілася работа па вывучэнні настрояў рабочых. Трэба сказаць, што значная частка сезонных рабочых разбіраецца ў пытаннях палітычнага зместу (калектывізацыя сельскае гаспадаркі, павялічэнне ўраджайнасці і т. д.). Разам з тым шмат сезоннікаў палітычна-культурна адсталых (Арцель 62 чал. амаль кожны мае абразок).

Саюзныя арганізацыі павінны будучь больш разгарнуць культурна-выхаваўчую працу, асабліва антырэлігійную прапаганду сярод сезоннікаў.

На падставе вопыту праведзенае працы сярод сезоннікаў у гэтым годзе саюзным і іншым арганізацыям сваечасова падрыхтавацца да сустрэчы абслугоўвання гэтых груп рабочых у будучым будаўнічым годзе.

С. Докучиц и А. Лебедев

Коммунисты на сельском хозяйстве

Недавно проведенное Полоцким окружкомом КП(б)Б специальное обследование работы коммунистов на сельском хозяйстве дало чрезвычайно интересный материал. Этот материал с достаточной ясностью подчеркивает задачу необходимости усиления нашего повседневного внимания такому важному участку работы парторганизации, как работа коммунистов на сельском хозяйстве.

По Полоцкому округу непосредственно работает на сельском хозяйстве 212 членов и кандидатов КП(б)Б, что составляет 11 проц. по отношению к составу районных парторганизаций. Значительная часть коммунистов-крестьян, молодые по партстажу, а кандидатский состав в большинстве с просроченным стажем. Из 60-ти обследованных хозяйств—38 самостоятельные. В общем числе в обследованных хозяйствах имеется 6. рабочих—12 проц. и 6. батраков—13 проц., осевших во время революции на сельском хозяйстве.

По материалам обследования 4-х районов округа (Полоцкий, Волынецкий, Ветринский, Ушачский) видно, что по социально-экономическим формам хозяйствования, среди партийцев-крестьян преобладают единоличные, распыленные хозяйства, с нерентабельной производительной затратой труда, с низким агро-культурным уровнем. Хозяйства в большинстве организованы после революции (55 проц.). В хозяйствах партийцев имеется некоторый подъем по линии развития товарности, применения машин, минеральных удобрений, переход на многополье и применение травосеяния. Все хозяйства пользуются минеральными удобрениями, 86 проц., применяют травосеяние, 42 проц. перешло на многополье, 14 проц. на четырехполье, остальные 44 проц. хозяйств ведут трехпольный севооборот. Развитие технических культур недостаточное, из 60 обследованных хозяйств только 8 применяют тех. культуры. Обеспеченность этих-же хозяйств скотом характеризуется следующими цифрами: имеют лошадей по одной—49 хозяйств или 81 проц., по две—10 хозяйств или 17 проц.; имеют коров по одной—24 хозяйства, по две—26 хозяйств и по 3-4—9 хозяйств. Как общее явление, правильного ухода за скотом нет. Несмотря на значительное кредитование, хозяйства партийцев почти ничем не выделяются из общей массы крестьянских хозяйств. Метод ведения хозяйства не организован, бессистемный. Связь с агрономами держится случайно.

Рассматривая пути развития хозяйств коммунистов с социально-классовой точки зрения необходимо отметить, что обеспеченность с.-х. машинами тем больше, чем экономически сильнее и крупнее хозяйства коммунистов, что среди коммунистов преобладают середняки (68 проц.). Бедняков имеется 25 проц. и крепких середняков—7 проц. Обследование выявило, что группа бедняков неуклонно уменьшается и готовится к переходу в середняцкую группу. Имеется часть хозяйств деревенских партийцев, которые перерастают в зажиточные. Росту этих хозяйств способствует увеличение товарности, применение наемного

труда и служебный заработок (Полоцкий и Ушачский районы). В противоположность этим растущим хозяйствам имеются хозяйства разоряющиеся, благодаря незаинтересованности коммунистов-крестьян в их развитии. Ярким показателем этого служит следующий пример: в Полоцком районе один партиец имеет 7 дес. земли, инвентаря никакого не имеет, имеет постройки, одну корову, сам и жена служат, получают жалование в размере 70 р., держит прислугу, землю обрабатывает на арендных условиях, налога не платит, состоит в группе бедноты, предполагает организовать на своей земле артель с таким расчетом, чтобы продать постройки и самому уехать в город.

Из числа обследованных хозяйств 70 проц. считают, что коллективное хозяйство наиболее для них приемлемо. Однако, несмотря на это, к концу 1927 г. в 31 колхозе, имевшихся по округу, было только 21 ч. коммунистов. После XV партс'езда число колхозов по округу увеличилось на 43 единицы, а коммунистов в них за это время вступило только 10 чел. Приведенные цифры говорят о том, что до сих пор большинство коммунистов-крестьян не выполняют еще роли организаторов коллективного хозяйства. Такое положение в значительной мере объясняется тем, что РК и ячейка достаточно серьезно не заостряли перед этими коммунистами практических форм вопроса коллективизации вообще и коллективизации хозяйств коммунистов-крестьян в частности.

В области партпросвещения среди деревенских партийцев имеются некоторые достижения. 68 проц. кончили школу-передвижку. Также имеются заметные успехи в деле выписки газет—96 проц. партийцев выписывают газеты. Зато в области сельско-хозяйственных и кооперативных знаний деревенские коммунисты являются совершенно отсталыми. Сельско-хозяйственная литература не читается, наблюдается слабое участие в различного рода с.-х. и кооперативных кружках. Отсюда, как выводы: коммунисты в сельско-хозяйственных знаниях редко выделяются из общей массы крестьянства.

Участие коммунистов-крестьян в членстве потреб. и сел.-хоз. коопераций достаточное. Не состоят членами потребкооперации только 5 проц. и сел.-хоз. коопераций 10 проц. Внесли полный пай: по потреб. кооперации 38 проц., по с.-х. кооперации 32 проц. Несмотря на невнесение полного пая все хозяйства пользовались кредитом. Недостаточное участие принимается в деле организации первичных видов коллективов и товариществ (в Сестренском с.-с. на 9.000 населения, которые обслуживает ячейка, нет ни одного машинного и мелиоративного товариществ). Благодаря этому положению имеются случаи распада коллективных объединений уже существующих.

Обследование хозяйств коммунистов-крестьян свидетельствует о недостаточном внимании райкомов и парт'ячеек повседневному руководству работой коммунистов на сельском хозяйстве. Директивы окружкома по работе среди коммунистов, занятых в сельском хозяйстве, райкомы и ячейки слабо выполняют. Имеется ряд райкомов и ячеек, не обсуждавших совершенно этого вопроса. Совещания коммунистов-крестьян, проводимые некоторыми райкомами, в большинстве случаев не давали этим партийцам четкой установки в их работе на сельском хозяйстве. 90 проц. коммунистов-крестьян имеют партийную и общественно-политическую нагрузку, но эта нагрузка не урегулирована и равномерно не распределена, имеются случаи, когда члены партии несут по 10 и более нагрузок, не связанных с сельским хозяйством. Необходимость выполнения нагрузок связана с отрывом от сельского хозяйства, фактически же многочисленные нагрузки не выполняются. Остальная часть партийцев совершенно не имеет никаких нагрузок и не

втянута в практическую работу парт'ячеек, особенно это относится к кандидатскому составу. По целому ряду причин в ячейках (Волынецкий р.) наблюдаются, на почве служебного заработка, между коммунистами-крестьянами и служащими случаи антагонизма.

В значительной части коммунисты-крестьяне не удовлетворены своим хозяйством и работой в деревне. Во время обследования хозяйств деревенских партийцев на вопрос: удовлетворяет-ли их работа на сельском хозяйстве—77 проц. ответили отрицательно, выразив желание получить платную работу или уехать в город на фабрики и заводы.

Исчерпав в настоящей статье имевшийся в нашем распоряжении материал по вопросу работы коммунистов на сельском хозяйстве, считаем необходимым сделать несколько замечаний по существу освещенного нами вопроса. Обычным для подобного рода статей является писание выводов. Мы не сочли нужным этого делать, ибо выводы для читателя вполне ясны. Поэтому в начале настоящей статьи мы и ограничились общими замечаниями по существу освещенного вопроса, будучи одновременно уверенными в том, что читатели, особенно коммунисты-крестьяне не замедлят дать (на основе имеющегося опыта) свои практические предложения по вопросу улучшения работы коммунистов на сельском хозяйстве и увявке этой работы с партийно-общественной работой и с делом коллективизации деревни.

Н. Ц. Кавалеўскі

Пытаньні каляктывізацыі вёскі

(Бешанкавіцкі раён, Віцебскай акругі)

Рашэньні XV-га зьезду ЎсеКП(б) і XI-га зьезду КП(б)Б па пытаньню каляктывізацыі вёскі знайшлі свае праламленьне ў рабоце Бешанка-віцкага раённага камітэту КП(б)Б, а таксама савецкіх устаноў раёну.

Усю цяжкасьць гэтае работы павінны былі перанесць нашы вя-сковыя партыйныя ячэйкі ў час правядзеньня вясеньняй сяўбовай кам-паніі, а таксама і на працягу ўсяго лета.

Праводзіць гэтую работу асабліва было цяжка ў сёлетнім годзе, пры такіх аб'ектыўных умовах, якія былі: недахоп хлеба, зацяжная вясна, што адбілася на селяніне на трыманьні жывелы за атсутні-чаньнем корму, што да некаторай ступені перашкаджала ў правядзеньні плыннае работы ў галіне каляктывізацыі.

Але-ж на сёньнешні дзень можна сьмела падвесці першыя вынікі гэтае работы. Аб выніках гавораць наступныя лічбы: калі ў раёне мелася каляктываў: у 1925 годзе—1, у 1926 годзе—1, у 1927 годзе—2, дык на 1 верасьня 1928 году—18.

Гэтыя лічбы ўжо паказваюць, што ў гэтым годзе, як ніколі, мы маем шпаркі рост у сэнсе каляктывізацыі гаспадарак раёну.

Калі паставіць пытаньне, чаму да гэтага часу так мізэрна прахо-дзіла работа па каляктывізацыі сялянскіх гаспадарак у Бешанкавіцкім раёне, дык трэба адказаць, што партарганізацыя, таксама як і са-вецкія ўстановы, амаль што не займаліся гэтым пытаньнем. Толькі пасля пастаноў зьезду партыі і канфэрэнцыі, якія завастрылі ўвагу на пытаньні правядзеньня каляктывізацыі, пачалася шырокая напру-жаная работа раённага камітэту КП(б)Б і адпаведных арганізацый.

Мала напісаць, што маем дасягненьні ў сэнсе каляктывізацыі, трэба даць аналіз, каго мы зарганізавалі, якаво эканамічнае становішча гэ-тых каляктываў, якая маецца база для іх далейшага разьвіцьця.

Аб гэтым гавораць наступныя лічбы:

У 18-ці каляктывах.

Сем'яў	Д У Ш		Разам
	Мужчын	Жанчын	
71	152	153	305

Увага: Тры каляктывы ў гэты лік не ўвайшло, бо адсутнічалі падрабязныя весткі.

Калі ўзяць пытаньне, хто ўвайшоў у каляктывы па заможнасьці, дык гэта пакажуць наступныя лічбы:

Па зямлі ўвайшло сем'яў				
Усім сям'ям	Да 2-х дзе-сяцін	Да 5-ці дзе-сяцін	Да 8-мі дзе-сяцін	Звыш 8-мі дзесяцін
16	13	10	7	

Гэтыя лічбы паказваюць, што 35,2 проц. увайшло зусім безьзямельных, а калі ўзяць бядняцкія гаспадаркі, дык разам з безьзямельнымі яны складуць 57,7 проц., г. зн. што бядняцкія гаспадаркі і наогул бядняк імкнецца хутчэй зарганізавацца ў калектыву.

Калі ўзяць гэтыя гаспадаркі па забяспечаньню іх да уступленьня ў калектыву, па рабочай, буйной і дробнай жывёле, дык мы убачым вось што:

Ахоплена калектывамі гаспадарак.

П а к о н я х				П а к а р о в а х			
Бяз коняў	3 1 ка- нем	32-мя коньмі	33-мя коньмі	Без ка- роў	3 1 ка- роваў	32-мя ка- ровамі	33-мя ка- ровамі
18	46	7	—	13	43	13	2

Гэтыя і вышэй паказаныя лічбы кажуць аб тым, што ў калектывы больш за 60 проц. уцягнута бядняцкіх гаспадароў, якім цяжка было жыць на сваёй гаспадарцы і якія не маглі абрабляць свайго кавалку зямлі, бо ня мелі рабочае жывёлы.

Частка калектываў было зарганізавана ў вёсках з гаспадарак выключна з сваёй зямлёю, а частка ў цэнтрах былых маёнткаў. У сучасны момант мы маем наступнае:

Забяспечанасьць калектываў.

З я м л ё ю				Рабочаю і дробнаю жывёлаю				
Пахаві	Сена- жаці	Сад- сял ба- ггароў	Няў- добнай	Коняў	Ка- роў	Ця- лят	Сьві- ней	Аве- чак
316	77	88	31	58	90	19	47	70

Разам зямлі—513 дзесяцін.

Разам узятыя гэтыя лічбы паказваюць, што забяспечанасьць зямлёю больш-менш здавальняючая і ў сярэднім складае 7,2 дзесяціны на адну быўшую гаспадарку,—таксама і з жывёлаю.

Неабходна адзначыць, што з усіх гэтых калектываў зарганізавана 3 яўрэйскіх з такіх сем'яў, якія ніколі не займаліся земляробствам.

Некаторыя калектывы забяспечылі сябе неабходнымі сельска-гаспадарчымі машынамі, што, канечна, дасць магчымасьць хутчэй паставіць калектывную гаспадарку на культурны лад.

Падагульваючы ўсё вышэй паданае, трэба зрабіць наступныя вынікі:—Калектывы маладыя, што патрабуе вялікае работы ад райкому і партыйных ячэек па іх замацаваньню.—Зрабіць калектывы тым асяродкам, навокал якіх павінны гуртавацца раздробленыя сялянскія гаспадаркі ў адну буйную калектывную сям'ю, а пры тым цягу сялян к калектывам у районе, які маецца, пад правільным кіраўніцтвам райкому і ячэек гэтага можна дасягнуць. Сваячасова забяспечыць калектывы адпаведным агранамічным наглядам і дапамогаю ў справе вядзеньня гаспадаркі распрацаваць вытворчыя гаспадарчыя пляны, рабіць сваячасовую дапамогу з боку сельска-гаспадарчай кааперацыі, забяспечыўшы неабходнымі крэдытамі, машынамі, штучным угнаеньнем і г. д. Устаноўце правілы ўнутранага распарадку ў калектывах. Дамагацца пераходу калектываў на жывёлагадоўчае вядзеньне гаспадаркі, а гэта ў умовах райёну вельмі патрэбна. Узмацніць культурна-палітычнае і сельска-гаспадарчае выхаваньне сяброў калектываў. Партыйным і камсамольскім ячэйкам, па прыкладу Навікоўскай ячэйкі КПБ, трэба стаць застрэльшчыкамі як у арганізацыі, так і ўласнага ўдзелу ў калектывах.

Практыка правядзення самакрытыкі

(Мазыр)

Пастановы XV Партыйнага З'езду і пленумаў ЦК і ЦКК УсеКП(б) і КПБ аб разгортванні самакрытыкі знайшлі сваё практычнае прымяненне ў працы акруговае партыйнае арганізацыі.

Уся партарганізацыя ў асноўным зразумела лёзунг партыі аб самакрытыцы і разгарнула шырокую растлумачальную работу, абгаварэнне адозвы ЦК УсеКП як сярод партыйцаў, так і шырокіх беспартыйных мас рабочых, членаў прафсаюзаў і сялян.

Пытаньне аб самакрытыцы было шырока абгаворана на сходах усіх гор'ячэек, большасці сельячэек (80 проц.), на некаторых раёнпартсходах, амаль што на ўсіх прадпрыемствах акругі і на саюзных сходах, на пленумах с/саветаў і на агульных сялянскіх сходах у больш буйных весках.

Праведзеныя сходы выклікалі вялікую актыўнасць сярод удзельнікаў іх. Так, на сходзе партячэйкі ф-кі „Чырвоны Кастрычнік“ прыняло ўдзел у выступленьнях 17,4 проц. удзельнікаў, на сходзе ганглева-коопэрацыйнай партячэйкі выступіла 45,4 проц. удзельнікаў, на Нараўлянскім райёне ў сярэднім на 5 сходах партячэек выступіла 25 проц. удзельнікаў.

Актыўнасць прафсаюзных мас у абгаварэнні пытання самакрытыкі характарызуецца наступным:

Назва саюзу ці прадпрыемства	Лік сходаў	Кольк. прысутн.	Лік выступ.
Саюз Дрэвапрац.	9	80 „	20 „
„ Трансп. работн.	2	85 „	18 „
Камунальнікаў	1	95 „	10 „
Нархарч	1	70 „	9 „
Завод „Зьвязда“	1	85 „	43 „
Пролетары*	1	75 ч.	5,3 „
„Гародчыцы“	1	40 ч.	10 „

Характэрна адзначыць, што на больш буйнейшых прадпрыемствах актыўнасць была большая (зав. „Зьвязда“).

З пачатку правядзення растлумачальнае кампаніі мы сустрэліся з рознымі думкамі і „тлумачэньнямі“ пытання самакрытыкі. Частка кіраўнікоў гаспадарчых органаў бачыла ў лёзунгу самакрытыкі вялі-

кую небяспеку, некаторыя з іх гаварылі, што самакрытыка дрэнна адаб'ецца на гаспадарчым будаўніцтве(?) Такі-ж настрой быў і сярод некаторых радавых партыйцаў.

Сярод часткі беспартыйнае масы і некаторых членаў профсаюзаў былі такія думкі: „Рана яшчэ пачынаць самакрытыку таму, што ў нас яшчэ ёсць шмат недахопаў. Трэба раней зышчыць недахопы, а пасля ўжо ўзяцца за самакрытыку“ (чл. саюзу мэдсанпрацы). Альбо такое выступленне настаўніка Юравіцкага раёну: „Самакрытыку трэба абмяжоўваць, бо маса наша несвядомая“. У Лельчынскім раёне члены саюзу мэдсанпрацы зразумелі самакрытыку, як адмену *выстаўлення рэкамендацельных спісаў ад імя партыі ў выбарчыя органы.*

Гэтыя настроі і „тлумачэнні“ атрымалі належны адпор ад партыйнае арганізацыі і свядомае часткі членаў прафсаюзаў, якія правільна зразумелі лезунг самакрытыкі і якія сустрэлі яго з унэўненасцю, што самакрытыка з'явіцца найлепшым метадам аздараўлення дзяржаўнага, савецкага і гаспадарчага апарату і значна дапаможа сацыялістычнаму будаўніцтву.

Карыстаючыся з паслаблення работы ў паасобных ячэйках, варожыя нам элементы імкнуліся скарыстаць лезунг самакрытыкі ў сваю карысць, супроць партыі і ўлады. Так сярод служачай часткі чугуначнага вузла ст. Калікавічы (Зах. чыг.) была створана „групка“, антысавецкі настроеная, якая пад відам барацьбы з грубасцю адміністратара партыйца, праводзіла агітацыю супроць камуністаў якія працуюць у мясцкоме, у саветах, і супроць камуністаў наогул. Меўся і другі выпадак, калі кулацкая група сялян у Тураўскім раёне праводзіла агітацыю сярод сялянства супроць мерапрыемстваў партыі і савецкае ўлады.

Гэтыя моманты ў выстарчатнай меры паказваюць, як антысавецкія варожыя нам элементы імкнуцца выкарыстаць самакрытыку і паасобныя нашыя недахопы для сваіх карысных мэтаў і для таго, каб наогул перашкаджаць у нашай рабоце.

Характэрна адзначыць і такі момант: гаворачы аб скажэнні, пераварочванні лезунгу самакрытыкі некаторыя партыйцы (2 выпадкі), самакрытыку з'явілі да таго, што сталі збіраць праз варожы крымінальна-злачынны элемент матар'ялы аб асабовым жыцці адказных работнікаў з мэтай іх кампраментацыі, некаторыя маладыя партыйцы, нядаўна прышоўшыя ў партыю, займаліся заглядваннем „у гаршчок“ к свайму суседу, лічачы, што гэта можна і неабходна для самакрытыкі. Быў і такі выпадак, калі Калікавіцкім Нарсудом быў узняты судовы процэс супроць рабочых якія на сваім агульным сходзе крытыкавалі свайго зубнога ўрача.

Усе гэтыя ненармальныя з'явішчы былі сваечасова акругкомам партыі выяўлены і прыняты меры растлумачальнага характару каб ухіліцца ад іх.

Наогул-жа разгорнутая кампанія самакрытыкі дала партыйнаму камітэту магчымасць выявіць цэлы рад ненармальнасцяў і хваравітых з'явішчаў, якія мелі мейсца ў савецкім і іншым апаратах: у Азярыцкім раёне былі выяўлены бюракратычныя адносіны з боку работнікаў Лясніцтва да насельніцтва; злачынная дзейнасць 2 х старшын с-савету; у Тураўскім раёне былі выяўлены растраты і павышэнне цэн у каапэрацыі, растрата адным сельсаветам сабраных сродкаў самаабкладання; парушэнне некаторымі ўстановамі колдагавароў; чужы элемент, які пралез у РВК, міліцыю і каапэрацыю. На заводзе „Звязда“ былі выяўлены грубыя адносіны з боку тэхпэрс-

налу заводу да рабочых, стабасьць работы заўкому, яч. КПБ, п'янства сэкратара парт'ячэйкі з іншымі партыйцамі і г. д.

З усімі гэтымі ненармальнымі зьявішчамі АК вёў суровую барацьбу; зараз-жа прымаліся рашучыя меры да іх зьнішчэньня (выключэньне з партыі сэкратара яч. зав. „Зьвязда“ і перавыбары юрбо яч., перавыбары заўкому, зьнішчэньне з работы сэкратара Пятрыкоўскага РК КПБ, старш. РВК і перавыбары РК; адданьне пад суд тэхпэрсаналу заводу „Зьвязда“ за грубыя адносіны да рабочых і г. д.).

У выніку разгортваньня самакрытыкі і сваечасовага рэагаваньня на ненармальныя зьявішчы з боку АК і АКК апошняй за некалькі месяцаў было атрымана да 500 розных скаргаў на няправільныя дзеяньні савецкага гаспадарчага і інш. апарату, на якіх прымаліся адпаведныя меры.

Нельга, аднак, сказаць што самакрытыка ў выстарчальнай меры разгорнута, што ў самакрытыку уцягнуты шырокія партыйныя і беспартыйныя масы рабочых. Асабліва слаба гэтая справа разгарнута ў весцы, дзе на практыцы спатыкаемся яшчэ з цэлым шэрагам скажэньняў класавае лініі.

Нядаўна пры правярцы выкананьня дырэктыў АК КПБ камітэтамі ўзаемадапамогі ў весцы былі выяўлены моманты, калі ў некаторых весках шэрагам льгот і пазыкамі ад КСГУ карыстаюцца заможныя сяляне і нават былыя памешчыкі. Альбо нядаўна было выяўлена ў адным сельсавеце Калікавіцкага раёну тое, што старшыня Тварычаўскага (польскага) сельсавету льготы па сельска-гаспадарчым падатку даў заможным сялянам за што ен быў зьняты з работы і працягнуты да адказнасьці.

Кастрычнікавы пленум АК КПБ па гэтым пытаньні адзначыў, што партыйнай арганізацыяй па лініі разгортваньня самакрытыкі быў зроблен толькі першы пачатак і таму ў сваёй рэзольцыі сказаў: „...неабходна прыняць усе меры да накіраваньня самакрытыкі на зьнішчэньне недахопаў у рабоце на барацьбу з парушэньцямі партыйнае і савецкае дэмакратыі, на барацьбу з бюракратызмам, бесгаспадарчасьцю, злоўжываньнямі. Адзначаючы невыстарчальнасьць разьвіцьця самакрытыкі ў весцы, пленум прапануе яе шырока разгарнуць у напamкy ажыццяўленьня рашэньняў жнівеньскага Пленуму ЦК УсеКП(б) і верасьнёўскага пленуму ЦК КП(б)Б“.

Н. Клебанаў

Што паказалі папярэднія вынікі самакрытыкі па Бабруйскай акрузе

(Бабруйская акруговая партарганізацыя)

Акругкомам партыі падсумаваны першыя вынікі разгортвання самакрытыкі. Абследаванне праводзілася шляхам масавае праверкі па прадпрыемствах і ўстановах. У гэтую работу было ўцягнута больш за 200 партыйцаў і рабочых. Усе гэта дало магчымасць больш глыбока вывучыць пытаньне.

Перш за ўсё аб самым растлумачэнні і папулярызацыі адозвы ЦК сярод партыйнае масы, шырокае масы беспартыйных і асноўнае масы сялянства. Не ўважаючы на тое, што адозва была апублікаваная 3-га чэрвеня, ячэйкі выдавочна чакаючы дырэктыў ад акруговых і раённых арганізацый, пачалі абмеркаваньне гэтае адозвы ў лепшым выпадку ў чэрвені, у значнай частцы ячэек толькі ў ліпені, а ў некаторых мясцох толькі ў жніўні м-цы. Калі ж сучаснаму моманту пытаньне гэта распрацавана амаль ва ўсіх партарганізацыях, дык сярод рабочых маюцца арганізацыі дзе яшчэ не абмяркоувалася гэтае пытаньне. Зусім слаба сярод сялянства. Трэба адзначыць, што ў пытанні разгортвання самакрытыкі ў вёсцы, у многіх нават адказных работнікаў няма дастатковага зразуменьня; ёсць думка, што самакрытыка ў вёсцы павінна быць укладзена ў нейкія сталыя рамкі, што ў вёсцы няма умоў для разгортвання яе і г. д. Такое становішча прывяло да таго, што ўва многіх вясковых партарганізацыях адозва не абмяркоувалася. Быў нават выпадак, калі сяляне адной вёскі самі запрасілі ячэйку растлумачыць ім адозву ЦК. Актыўнасьць пры абгаварэнні адозвы была вялікая, загаварылі нават і такія, якія ніколі не выступалі. Рабочая маса сустрэла лезуні ЦК аб самакрытыцы з вялікай ухвалай, з радасцю. Вось, напрыклад, некаторыя больш характэрныя выступленьні рабочых заводу „Комінтэрн“: „Раней мы не маглі гаварыць таму, што, калі хто-небудзь што скажа, дык да яго прыдзіраліся, а цяпер можна крыць і крыць трэба здорава“. „Рабочым нічога ня трэба, акрамя таго, каб указаныя імі недахопы браліся пад увагу і сваечасова зьнішчаліся“.

Трэба адзначыць, што большасць рабочых, якія выступалі ў спрэчках, падкрэсьлівалі тое, што крытыка павінна быць здаровай. Толькі ў адным выпадку была заява, што „партыя з лезунгам самакрытыкі значна спазьнілася, у выніку чаго былі дапушчаны Смаленская і Шахцінская справы“, у працівагу гэтаму ў службылага элементу адчувалася боязкасць разгортвання самакрытыкі, меліся перагібы і г. д. Адным з галоўных недахопаў было тое, што ня ўсюды ўлічваліся практычныя праламовы рабочых аб зьнішчэнні тых ці іншых недахопаў. Амаль большасць рэзалюцый мела агульны характар, як „ухваленне“ і „неабходнасьць паглыбленьня лезунгу самакрытыкі“.

Некаторыя ячэйкі нават фармальна адрабіліся. Так, на ячэйцы сьпірытусава-гарэлачнага заводу, тут-жа пасля работы была зачытана адозва ЦК і бяз усякага абмеркаваньня прынята пастанова „прыняць да ведама“.

Як замацоўваецца і пераламляецца у штодзённай практычнай рабоце лезунг самакрытыкі? Уся праведзеная работа за апошні час, як сходы, нарады партыйных прафэсійных і інш. арганізацый гавораць за нябывалаю (у параўнаньні з мінулым) актыўнасьць партыйнае і рабочае масы. Яшчэ да адозвы ЦК, пасля красавіковага пленуму ЦК, праведзеныя перавыбары партаргану прайшлі пры нябывалай актыўнасьці, пад пунктам погляду здаровае і дзелавое крытыкі. У некаторых арганізацыях удзел у спрэчках даходзіў да 80—90 проц. складу прысутнічаючых, абнаўленьне складу бюро ячэек і сакратароў на 40—50 проц. Партыйныя і саюзныя сходы значна ажывіліся з боку якасьці іх зьместу. Рэагаваньне рабочае масы на недахопы ў нашых апаратах вялікае. Сотні рабкораўскіх, тысячы селькораўскіх заматак, тысячы скаргаў у РСІ і каляктыўныя заявы рабочых,—усе гэта гаворыць за нябывалы зрух.

У выніках разгортваньня самакрытыкі маецца цэлы шэраг выяўленьня хваравітых зьявішчаў і зложываньняў у партыйных, савецкіх прафэсійных і гаспадарчых арганізацыях. Так, напрыклад, былі выяўлены буйныя недахопы у Асіпавіцкай партарганізацыі, на заводзе Стартак, Сьвіслацк. р. ну, у Боркаўскай і Верайцоўскай ячэйках, у савецкім апарате Клічава, у Крынкаўскім інстытуце і г. д. Праведзена вялікая работа па ачыстцы і палепшаньню сацыяльна палітычнага складу нашата апарату, куды пазалезлі чужыя нам людзі. Шэраг арганізацый, дзе раней работа куцгала, мела недахопы, цяпер працуюць лепш. Да гэтага трэба дадаць аб павялічэньні адказнасьці работнікаў і рэагаваньне на усялякія зложываньні і бяздзейнісьць. Так, напрыклад, шэраг бюро і сакратароў ячэек пераабраны, шэраг працаўнікоў зьняты з работы за п'янства і г. д. Гарсаветам адклікаюцца 10 дэпутатаў за бяздзейнасьць, та сама зьнята два старшыні рабачкомаў. У параўнаньні з мінулым, значна павялічылася высюваньне рабочых і работніц на адказную работу. Разгортваньне самакрытыкі прывяло да таго, што партарганізацыі дзякуючы шэрагу новых форм і мэтадаў работы, лепш зьвязаліся з рабочымі масамі; за гэта гаворыць прыцек рабочых у партыю. Так, напрыклад, па акруговай партарганізацыі ў мінулым годзе (красавік—верасень м. цы) было прынята 124 чал., а ў гэтым годзе 193, па гарадзкой арганізацыі ў мінулым годзе (май—верасень) 25, а ў гэтым—70 чал.—за той-жа пэрыяд.

Разам з тым абсьледаваньне выявіла шэраг недахопаў і скажэньняў у разгортваньні самакрытыкі. Перш за ўсё трэба адзначыць брыдкія адносіны часткі адміністратараў і гаспадарнікаў да прапанов рабочых на вытворчых нарадах, да заматак у насьценгазэтах. Маюцца выпадкі, калі процант нявыкананых прапанов вытворчых нарадаў ходзіць да 40—50. На большасьць заматак у насьценгазэтах зусім няма някага рэагаваньня. Гэта значна адбываецца на інцыятыве і актыўнасьці рабочае масы. На шмат якіх сходах рабочыя так выказваліся: „Гаворым і пастанаўляем многа, а вынікаў ня бачым“. „Колькі ні крытыкуй, а гаспадарнік робіць пасвойму“.

Лезунг самакрытыкі ў грунтоўным партарганізацыі ўсвядомлен правільна, але ў некаторае часткі маецца недастатковае разуменьне значэньня яго. Гэта выражаецца ў розных пэсымістычных настроях, як, напрыклад, „Самакрытыка можа быць толькі ў буйных цэнтрах і дзе вялікая рабочая маса“. „Колькі ні крытыкуй, а раз добрых пра-

цаўнікоў няма, нічога не паможа". „Хай крытыкуе той, каму рабіць няма чаго," а не—справу трэба рабіць". Наогул разуменьне лезунгу самакрытыкі, як кампаніі і г. д.

Некаторым тормазам разгортваньня самакрытыкі зьяўляюцца яшчэ моманты боязкасьці адкрыта выступаць сярод часткі рабочых і галоўным чынам савецкіх служачых. Не зважаючы на ўказаньне ў адозьве ЦК аб зьнішчэньні негаварыскіх мэтадаў палемікі, у асаблівасьці да рабочых, усё гэта мае яшчэ вялікае мейсца. У шэрагу выпадкаў, таварышоў, якія выступаюць, абсякаюць, перапыняюць (сьпірытусава-гарэлачны завод), падводзяць пад рубрыку „бузацераў" і „недавольных" (чуг.-ліц. завод), а ў Жлобіне на запытаньне аднаго рабочага адказны работнік-адказаў: „дзесяць разумных інакды ня могуць адказаць аднаму дураку". У Рагачове на фабрыцы ім. „Сталіна" і заводзе „Халтурына", пры зьвяртаньні рабочых з рознымі ўказаньнямі на розныя недахопы, атрымваюць такія адказы, як: „кінь твае контр-рэвалюцыйныя штуки," „я за гэта адказваю" і г. д. Мае мейсца і простае тармажэньне разгортваньня самакрытыкі, зас рашваньне, зацісканьне і моманты хаваньня прасьледваньня. Вось некалькі фактаў: на адным прадпрыемстве два рабочых напісалі ў сьценгазэту заветку пра дырэктара; пры выбарах гэтых таварышоў у заўком, не ўважаючы на пастанову фракцыі, дырэктар (партыец) за іх не галасаваў. На чыгунна-ліцейным заводзе, калі па дакладу дырэктара пачаліся спрэчкі і дырэктара за недахопы ўзялі „у абарот", дык ён у заключным слове выняў кнігу (празваную рабочымі „чорнай") і сказаў: „вось вы мяне крылі, а у мяне запісаны ўсе вашыя грахі". У Рагачове на ф-цы „Сталін" адной зволенай (няправільнай) і зноў пастаўленай на работу работніцы старшыня заўкому награзіў, каб яна на далей маучала, а заг. гаспадаркай Жукаў на вытворчай нарадзе адмовіўся адказаць на запытаньні рабочых. На сьпірытусава-гарэлачным заводзе, калі рабочы-партыец абвінавачваў сэкратара ячэйкі ў нячуласьці, дык бюро пастанавіла аб перамяшчэньні яго на другі завод. У адной з савгаскіх ячэек гаспадарнік выступае і гаворыць, што „крытыка павінна быць правільнай на 100 проц, інакш мы будзем прыцягваць да адказнасьці". У Чырвона-Бераскай ячэйцы наглядаліся моманты зацісканьня. Часта прасьледваньне рабкораў праводзіцца шляхам выкрываньня псэўдонімаў і інш. мэтадамі.

Разам з гэтым трэба адзначыць шэраг выпадкаў падстасоўваньня сябе пад рабкораў і злоўжываньняў гэтым. Есьць прыклады, калі некаторыя пісалі, ведаючы свае парушэньні, толькі дзеля таго, каб потым выехаць за кошт прасьледваньня іншага.

У заключэньні трэба адзначыць, што, не ўважаючы на адзначаныя недахопы, папярэднія вынікі паказваюць вялізарнае значэньне самакрытыкі ў аздараўленьні нашае работы і прыцягненьні да яе рабочых але таксама трэба адзначыць, што шырокія колы рабочых яшчэ не закрунуты, ня ўцягнуты ў гэтую работу, а тым часам есьць пэасобныя моманты такіх настрою, як: „мы ўжо пагаварылі і досыць" і г. д.

У ЦК КП(б)Б

Часовае палажэньне аб рабоце парт- арганізатараў

(Прынята бюро ЦК КП(б)Б 22/X—1928 г.).

(Цэхарганізатары, зьменарганізатары, групарганізатары).

1 З мэтай палепшэньня зместу ўнутры-партыйнае работы, устанавленьня большае сувязі з беспартыйнымі рабочымі і ўсебаковага абслугоўваньня усімі відамі масавае работы, патрэб і запытаньняў партыйнае масы і беспартыйных рабочых, а таксама для большага ўцягненьня шэрэговых партыйцаў і рабочых у актыўную работу ва усіх арганізацыях (саветы, каапэрацыя, прафсаюз, вытворчыя парады і г. д.), у вытворчых ячэйках ўводзіцца інстытут партарганізатараў.

Партарганізатары вылучаюцца па тэрытарыяльна вытворчаму прынцыпу і ў адпаведнасьці з сыстэмай разьмеркаваньня рабочае сілы на вытворчасьці з прысваеньнем наступных назваў:

а) цэхарганізатары вылучаюцца на прадпрыемствах з наліччам розных цэхаў, пры адсутнасьці цэхавых ячэек, а таксама і на прадпрыемствах, дзе адна цэхячэйка аб'яднае некалькі цэхаў;

б) зьменарганізатары — вылучаюцца ў майстэрнях, на заводах і фабрыках пры зьменнай сыстэме працы (абслугоўвае зьменных рабочых);

в) групарганізатар вылучаецца ва усіх астатніх выпадках у савецкіх установах і арганізацыях, брыгадах, у асобных майстэрнях, працяжактывах і г. д.

Увага. У савецкіх ячэйках партарганізатары ўводзяцца ў тых выпадках, калі адна ячэйка абслугоўвае некалькі ўстаноў, альбо у найбольш буйных установах з вялікай колькасьцю служачых.

2 Партарганізатары вылучаюцца Бюро ячэек (цэхячэек) і зацьвярджаюцца агульнымі сходамі ячэек (цэхячэек) з найбольш аўтарытэтных, палітычна падрыхтаваных і вытрыманых сапраўдных сяброў партыі, якія працуюць у гэтым цэху, зьмене, брыгадзе і г. д., на тэрмін поўнамоцтва бюро ячэйкі.

Увага. У асобных выпадках, з дазволу бюро ячэйкі, групарганізатар можа быць перабраны і раней.

3. Работа партарганізатара зьяўляецца грунтоўнай парт. нагрузкай і, як правіла, партарганізатар павінен быць аслабанен ад шэрагу дадатковых нагрузак, асабліва ад сумяшчэньня яе з работаю прафдэлегата і агітпроп. арганізатара.

Работа партарганізатараў.

1. Партарганізатар зьяўляецца паліткіраўніком і арганізатарам парт. і паліт. работы ў сваёй групе, праводзіць усю работу ў поўнай адпаведнасьці з дырэктывамі бюро ячэйкі і рашэньнямі вышэйстаячых партыйных арганізацый, інфармуе і растлумачвае камуністам сваёй групы пастановы бюро ячэйкі райкому і інш. парторганаў, вядзе

сыстэматычны нагляд за выкананнем партрашэнняў камуністамі сваёй групы, інфармуе бюро і сакратара ячэйкі аб найбольш важных пытаннях, якія высоўваюцца рабочымі на вытворчасці, і патрабуюць рэагавання. Асабліва важнай задачай партарганізатара з'яўляецца ўтварэнне ў партгруппе моцнага актыўнага партасяродку (групарганізатар, групакітатар, індывідуал, зборшчык). згуртоўваючы навакол гэтага асяродку партгруппу і беспартыйны актыў і праз іх ажыццяўляе ўплыў партыі на ўсю беспартыйную рабочую масу.

2. Партарганізатар у неабходных выпадках можа склікаць нарады сваёй групы па пытаннях, якія ўзнікаюць у групе камуністых ці групе рабочых, патрабуюць арганізаванае думкі ўсіх камуністаў гэтае групы, а таксама для прапрацоўкі асобных заданняў бюро ячэйкі.

3. Партарганізатар вывучае кожнага камуніста сваёй групы, размяркоўвае прыблізна нагрузку паміж сяброў партгруппы для канчатковага зацвярджэння на Бюро ячэйкі.

4. Дае практычную дапамогу камуністам сваёй групы (парадаю, указаннем, прыкладам) у выкананні ускладзенай на іх партнагрузкі (савецкая, кааперацыйная, грамадская), уцягвае камуністаў, а праз іх і беспартыйных рабочых, у школы патэтрэматы і інш. віды вучобы.

5. Правярае выкананне камуністамі сваёй групы парт абавязкаў, вядзе вучот наведвання партыйных і рабочых сходаў камуністамі групы, прыймае, разам са зборшчыкам, партадлічэнні, сваечасовыя меры да пайскання партадлікаў.

6. Партарганізатар у сваёй рабоце ўстанаўляе сувязь з арганізатарам камсамолу, дапамагае апошняму у правядзеньні рабоце, прыцягвае на нарады партгруппы камсамольцаў, асабліва пры вырашэнні пытанняў, звязаных з неабходнасцю іх удзелу. Партарганізатар усямерна садзейнічае жан. арганізатару і жан дэлегаткам у справе правядзення работы сярод жанчын гэтае групы.

7. Партарганізатар вядзе вучот беспартыйнага рабочага актыўу, садзейнічае ўстанавленню сувязі паміж камуністамі сваёй групы і актыўнымі беспартыйнымі рабочымі, арганізоўвае работу з актывам, уцягвае апошніх (беспартыйны актыў) у актыўны ўдзел па правядзенню ўсіх мерапрыемстваў парт. ячэйкі, усямерна набліжае беспартыйны актыў да партыі і ўцягвае яго ў шэрагі партыі.

8. З мэтай сваёчасовага рэагавання на пытанні, узнікаючыя ў рабочай масе, партарганізатар звяртае асаблівую увагу на задачу ўстанавлення асаблівае сувязі і сталых зносін сяброў партгруппы з беспартыйнымі рабочымі, вядзе сыстэматычны вучот настрою і ставіць перад Бюро ячэйкі ўсе пытанні, якія патрабуюць хуткага вырашэння.

Кіраўніцтва работаю партарганізатараў з боку ячэйкі і райкому.

1. Партарганізатар працуе пад кіраўніцтвам ячэйкі і рэгулярна, ня менш аднаго разу за тры месяцы, дае справаздачу перад ячэйкай (ці бюро ячэйкі) аб сваёй рабоце.

2. Па дакладах партарганізатараў, якія заслухоўваюцца на бюро, ячэйка ня выносіць агульных рэзалюцый, а дае 2—3 канкрэтных заданняў партгруппе, устанаўляе тэрмін іх выканання.

Увага. Пры заслухоўванні дакладу партарганізатара на бюро ячэйкі, пажаданы ўдзел усіх камуністаў яго групы.

3. У штодзённай рабоце партарганізатар кіруецца плянам работы ячэйкі і асобнымі ўказаннямі бюро і сакратара ячэйкі.

4. Партарганізатары прыцягваюцца на пасяджэнні бюро партячэк.

5. З мэтай прапрацоўкі найбольш важных пытанняў, якія датычацца усіх груп партыйцаў і усяе рабочае масы цалкам (перавыбары ФЗК, перазаклучэнне каляктыўных умоў, перавыбары дэпутатаў Гарсавету і інш.), а таксама для абмену вопытам работы, інфармацыі партарганізатараў аб важнейшых рашэннях парторганаў і г. д. ячэйка склікае ня менш аднаго разу ў паўтара месяца нараду партарганізатараў.

6. З мэтай падняцця культурна-палітычнага ўзроўню, партарганізатары ўцягваюцца ў розныя віды вучобы і гурткі (агітатараў, самаадукацыі, палітыкі) і забяспечваюцца з боку ячэйкі папулярнаю літаратураю па пытаннях metodyкі масавае работы на прадпрыемствах.

7. Агульна-заводскія ячэйкі для прапрацоўкі асобных пытанняў агульна-заводскае работы склікаюць агульна-заводскую нараду партарганізатараў (1—2 разы за 6 месяцаў).

Увага. Пры заслухоўванні на пасяджэнні Бюро агульна-заводскага каляктыву дакладу аб рабоце цэхячэйкі, мэтазгодна практыкаваць пастаноўку садакладу 1—2 парт. арганізатараў аб рабоце іх груп.

8. Райкомы перыядычна склікаюць нарады партарганізатараў для інструктавання іх па канкрэтных пытаннях работы, а таксама для высвятлення перад партарганізатарамі асобных пытанняў палітыкі партыі, заслухоўваюць асобныя даклады сакратароў ячэек аб рабоце партарганізатараў і партгруп, прыцягваюць партарганізатараў на нарады сакратароў ячэек.

9. Ніякіх пратаколаў і справаводства партарганізатар не вядзе.

З мэтай вучоту штодзённай работы партгрупы, партарганізатар вядзе дзеньнік, у які заносіць усе важнейшыя моманты ў яго рабоце.

Пастанова сакратарыяту ЦК КП(б)Б аб становішчы і задачах антырэлігійнае работы ў БССР ад 6-XI—1928 г.

Заслухаўшы даклад аб становішчы і задачах антырэлігійнае работы ў БССР, Сакратарыят ЦК КП(б)Б канстатуе, што:

а) антырэлігійная работа цяпер толькі не здабыла належнага развіцця, але ж мае аслабленне нават у такіх цэнтрах як Менск, Віцебск, Гомель. Правадзіцца яна ў выглядзе кампаній, бясцэльна, ад вымагку да вымагку, без нацкіна вучоту абставін і тэрыяў мас, без дастатковага арганізаванага замацавання тэмаў кампаній у сэкцанцкіх жэраенах і рэаенх нацмешасця, а аслабляе ў вясцы, яны амаль што зусім не праводзіліся.

Дырэктывы партыі аб умацаванні антырэлігійнае работы засталіся нявыкананымі з боку, у першую чаргу, партыйных і камсамольскіх арганізацый.

б) Саюз „Бязбожнікаў“ дагэту не атрымаў і наважных арганізацыйна не асыгнаваўся і масвай арганізацыяй яшчэ не выявіўся, ува ўсёх шэрагах мае пераважна служачых і вучняў, колькасць жа беспартыйных жанчын і моладзі і з'ямы пазначанай (дастаткова вучоту няма). Акцыю бязбожніцтва ўлічан і работы з ім амаль нікае не вядзецца.

в) Рэлігійныя арганізацыі (слабавы каталіцкія і сэкцанцкія) улічаны сваю работу, паспялі ва многіх месцах памацнець, умацняць свой уплыў часам вельмі актыўна скарыстаць метады нашої работы і нашы цяжкасці на сацыял-стычным будаўніцтве.

г) Аслабленне антырэлігійнае работы садзейнічала: слабасць парткіраўніцтва, недаацэнка і пераважэнне задач па барацьбе на антырэлігійным фронце недастатковае кваліфікаваных прапагандыстаў-антырэлігійнікаў.

З прычыны гэтага Сакратарыят ЦК КП(б)Б лічыць антырэлігійную работу ў БССР недавальняючай і прызнае неабходным у самы кароткі тэрмін правядзенне наступных мерапрыемстваў:

1. Умацняць парткіраўніцтва саюзам „Бязбожнікаў“ і арганізацыямі, якія вядуць антырэлігійную работу.

Лічыць канчатковым абавязкам пытанне аб становішчы і задачах антырэлігійнае работы на Пасядках РК Партыі і камсамолу і на агульных сходах ячэек і пункту погляду для ажыццяўлення барацьбы на антырэлігійным фронце і большага ўдзялення ў шэрагі Саюзу „Бязбожнікаў“ рабочых і работніц з прадпрыемства, умацнення і стварэння ячэек бязбожніцтва ў месцах найбольшага развіцця рэлігійнага руху і сэкцанцтва.

2. У дапамогу Саюзу „Бязбожнікаў“ ячэйкам партыі і камсамолу вылучыць тэарэтышю партыішчу, маючых вопыт масавае работы, для сталага вядзення антырэлігійнае работы і ўлічаны іх работу якія, як партыягрукку правядуць з ім сістэматычную работу, акрамя таго выдзяліць катэры прапагандыстаў антырэлігійнікаў, скарыстоўваючы іх, галоўным чынам на рабоце ў гуртках і семінарыях па падрыхтоўцы і выхаванню шырокага антырэлігійнага актыву.

3. АПА ЦК уключыць у сетку партасъветы элементы антырэлігійнае прапаганды.

АПА ЦК і Саюзу „Бязбожнікаў“ стварыць каротка тэрмовыя курсы ва ўсебтарускім маштабе для падрыхтоўкі кадраў антырэлігійнікаў.

4. Антырэлігійнай рабоце неабходна даць характар шырокага масавага руху, уцягваючы ў яго культурныя сілы, савецкі актыв.

Даручыць фракцыі ЦСПСБ сумесна з адпаведнымі савецкімі арганізацыямі (Наркамзем, Наркамздраву) профэсійнымі, коопэрацыйнымі, і добраахотнымі і грамадскімі арганізацыямі (Шэфтаварыства, Чырвоны Крыж, ДН, Асо-Авіяхіму) наменці канкрэтныя мерапрыемствы па ўвядзенні работы элементамі антырэлігійнасці (работа гурткоу, бытавыя ўстановы, гурткі Чырвонага Крыжу, Асо-Авіяхіму і інш.).

5. Камсамолу і фракцыям коопэрацыйных, профэсійных і грамадскіх арганізацый пэўных прадпрыемстваў і палітасъве устаноу, уставаць плянаваць у антырэлігійнай рабоце па іх лініі і швэрдны асыгнаванні на яе.

6. Політпросъвету і Культдзелам Профсаюзау стварыць цэнтры вядзення антырэлігійнае прапаганды ў клубах і хатах чытальнях, уключаючы ў пляны работы клубаў і хат-чытальня антырэлігійную прапаганду, снабжаючы бібліотэкі-чытальні перыодычнай і непэрыодычнай антырэлігійнай літаратурай, прадстаўляючы ячэйкам СБ памяшканні ў час заняткау, куткоу бязбожнікаў, насыценгазет, антырэлігійных вечараў, дакладаў.

7. У праграмах Камвузу, БДЗ, Універсітэту, Тэхнікумаў, рабфаку і савпартшкол, уключаючы антырэлігійныя элементы і метадыку антырэлігійнае работы, арганізуючы антырэлігійную работу.

Наркамасветы ў школах, дзетдамах і дзетсадах замест безрэлігійнага выхавання забяспечыць баявое антырэлігійнае выхаванне.

В усіх будыных прамысловых і культурных цэнтрах арганізаваць антырэлігійныя музеі, галэі і выставы абгаварыць пытаньне аб арганізацыі ў Менску Цэнтральнага Антырэлігійнага Музею.

8. Бодзяржніцтву правесці ў жыццё пастанову АПА Нарады аб выданні антырэлігійнае літаратуры і разам з другімі кнігаправодзячымі арганізацыямі прыняць усе меры да забеспячэння месца дадатковай колькасцю літаратуры і навучальных падручнікаў, згодна праграм заняткаў антырэлігійных гурткоў, а таксама прасунуць у вёску антырэлігійную масавую літаратуру і перыядычныя выданні.

9. Паставіць зладчу перш. Бодзяржніцкім аб стварэнні антырэлігійнага фільму на месных матэрыялах, а таксама сабраць антырэлігійныя фільмы іншых кнігаарганізацый.

10. Паставіць перад Дзяржтэатрам у бліжэйшы час, унесці да пастаноўкі рэпэртуару пьесы з антырэлігійным зместам.

11. Усім органам друку ўзмацніць антырэлігійную прапаганду на старонках друку, прыцягваючы да гэтага рабкораў і селькораў, арганізуючы іх работу ў гэтым напрамку.

Усім метадычным і кіруючым часопісам профсаюзаў і Наркамасветы сістэматычна асветляць пытанні антырэлігійнае прапаганды.

12. Мінская і Гомельская радыё-станцыі працягваюць арганізаваную шырокую антырэлігійную вечаровую лекцыю, прызначаючы увагу мінскім антырэлігійным вечарам (музыка, вершы і г. д.).

13. Політаддзелам вайсковых часцей абмеркаваць пытаньне аб ўзмацненні антырэлігійнай прапаганды ў Чырвонай арміі шляхам павялічэння гутарак на антырэлігійныя тэмы ў палітзанятках арганізацый ячэек СБ і антырэлігійных курсаў для адпосцікаў.

14. НКУС і ЦСУ распрацаваць матэрыялы дынамікі рэлігійных абшчын і правазросту ў жыццё новага быту.

Г. т. Ашаровічу, Сэрбэнту, Ратнэру, Віткоўскаму, Валабрынскаму, якія высунуты на работу ў ЦСПСБ Бел. і не вядуць там ніякае работы, — паставіць на від за невыкананьне партыйных даручэнняў.

Дружыца АПА ЦК пераглятаць склад Цэнтральнага Савету Саюза Бязбожнікаў пашырыўшы яго за лік таварыстоў ужо прымушаных сабе на гэты рэч, за лік рабочых і работніц з прадпрыемства, членаў саюзу і за лік тэарэтычна падрыхтаваных прапагандыстаў-антырэлігійнікаў партыі.

15. Саюзу Бязбожнікаў узяць курс на ператварэнне Саюзу ў моцную масавую арганізацыю, дапускаючы аднаго стварэнне ячэек СБ толькі там, дзе ячэйкі могуць быць забяспечаны кіруючымі сіламі.

16. Саюзу Бязбожнікаў, разам з профсаюзымі арганізацыямі разгарнуць працу па ўдзягненню ў актыўную антырэлігійную работу культурныя сілы (професуру, дактароў, іграномаў, школьных і політасветработнікаў).

17. Саюзу Бязбожнікаў з адпаведнымі арганізацыямі распрацаваць пытаньне пастаноўкі антырэлігійнае работы на лані коопэрацыі, асабліва жыласвай, профсаюзаў, шэф-таварыстваў, сярод жанчын і нацменшасцяў.

18. Фракцыі ЦСПСБ ўзмацніць жывую сувязь з мясцамі і інструктаванне мясцовых саветаў прызначэння для гэтых работ інструктараў як цэнтральных так і акруговых арганізацый, практыкаваць выхад мясцовых работнікаў з дэкадамі. Лічыць неабходным скліканне акруговых канфэрэнцый СБ і Усебеларускага з'езду.

Фракцыі ЦСПСБ ўзмацніць работу сярод нацменшасцяў арганізуючы для работы секцыі адпаведных нацменшасцяў ячэйкі і семінары для гурткаводаў, прыцягваючы для гэтае работы ўсе антырэлігійныя сілы давае нацыянальнасці і, у першую чаргу, партыйцаў, якія ўмеюць весці работу.

19. Фракцыі Савету СБ прыступіць да вывучэння работы і метадаў прыцягнення насялення на свой бок рознымі рэлігійнымі групамі, асабліва сэкстантамі і сістэматызаваць вынікі работы.

20. Фракцыі СБ ўзмацніць сваю работу па ўдзягненню сваіх членаў ў актыўную антырэлігійную работу, выховаючы іх з добрых прапагандыстаў, прызначаючы больш увагі практычнай масавай культурнай рабоце, пераходу на палешаныя формы сельскагаспадарчай і калектывізацый, арганізацыі і пбудовы грамадзкіх калодзежаў пажарных дружын, пбудова і грмадзоднаў. У падрыхчывах і ўстановах удзельнічаць у барацьбе з п'янствам, арганізуючы правядзенне новага быту і удзельнічаючы ў арганізацыі для гэтага адпаведных дапаможных мерапрыемстваў, дзетпляцоўкі, яслі, грамадзкае харчаванне, працашныя і г. д.

21. Лічыць неабходным мець па аднаму платнаму працаўніку на акругу, падбіраючы іх з кваліфікаваных прапагандыстаў-антырэлігійнікаў. Аб каштарысе абгаварыць пытаньне асобна.

КРЫТЫКА І БІБЛІОГРАФІЯ

Так ли?

(По поводу рецензии на изданные „Материалы к пятилетнему перспективному плану народного хозяйства БССР на 1927-28—1931-32 г.“ в журнале „На аграрном фронте“ стр. 123—125 П. Пинчук).

Тов. П. Пинчук в своей рецензии от начала до конца проводит мысль, как будто „перспективный план сельского хозяйства заранее умерщвляет задачу коллективизации...“, что составители его пессимистически утверждают о невозможности коллективизации..., что „все основные мероприятия, изложенные в перспективном плане, исключительно направлены к развитию индивидуального крестьянского хозяйства“, и, наконец, делает генеральный вывод, что „раздел перспективного плана о сельском хозяйстве пронизан мелкобуржуазной концепцией создания идеального крестьянского мелкого хозяйства...“.

Так ли это? Нет ли здесь сгущения красок пера одностороннего фельетониста? Действительно ли насквозь эти материалы (а не план—его нет и не было—М) пропитаны духом „пессимизма“, „мелкобуржуазности“ и т. д.

Чтобы дать на все это ответ и рассеять сгущенный туман, придется, поневоле, по частям разобрать главнейшие места „обвинения“. Тов. П. Пинчук на первом месте выставляет фразу, взятую из 38-й стр. опубликованных материалов, где говорится так: „особых перспектив на значительное (подчеркнуто нами - М.) увеличение площади совхозов и колхозов не может быть. Все эти (подчеркнуто мною --М.) хозяйства были организованы на земле государственного фонда“... „далее берется там же, что „в настоящее время весь этот фонд исчерпан и дальнейших возможностей образования из него (обращаю также внимание на слово „него“—М.) совхозов или колхозов не имеется“.

Для объективности т. П. Пинчук обязан был привести абзац до конца, а там напечатано так: „возможно увеличение числа колхозов за счет наиболее слабых совхозов, что и учитывается Госпланом при построении перспектив этого вида хозяйств“, а дальше на стр. 38-й говорится, что „источником расширения земельной площади обобществленных хозяйств могут быть земли, вновь вовлекаемые в сельскохозяйственную эксплуатацию в результате мелиоративных работ. Можно допустить, что на образованном путем мелиорации болот колфонде, возможно будет организовать ряд колхозов (приблизительно около 120, т. е. рост около 30%) с частичной добавкой уже эксплуатируемой земли и 1—2 совхоза с хозяйствами лугового типа“.

Таким образом, мы видим, что материалы намечают возможности использовать наиболее слабые совхозы и мелиоративные земельные фонды под коллективы, что, конечно, не возбраняется при увеличении и усилении колхозовского строительства.

А что это признать великими возможностями невозможно, определяют вышеприведенные фонды, о том же, что они невелики, говорят следующие данные: „у трудовых землепользователей находилось в 1927 году 6.405,9 тыс. десятин или 96% земель сельскохозяйственного

значения; в государственном земельном фонде—163,7 тыс. десятин или 2,45%, и в лесном—103,7 тыс. десятин или 1,55‰ (стр. 19).

Вот почему и *особых* перспектив на *значительное* увеличение площадей не может быть, если говорить о вышеприведенном источнике, а об этом и только об этом, здесь идет речь, и не надо понимать под ним что-нибудь другое, хотя-бы крестьянские земли.

Таким образом, т. П. Пинчук не прав, желая фразу „особых перспектив... не может быть“ обратить в фразу „особые перспективы... может иметь“, это уже выявляет лишний оптимизм и недостаточное знание условий сельского хозяйства БССР и говорит, что он не вполне разобрался в тех материалах, о которых так много „лестных“ слов было им пущено.

Дальше т. П. Пинчук на 39-й стр. пользуется фразой, что 689 совхозов и колхозов (из коих колхозов 430—М.) „не приобретают в течение предстоящего пятилетия особого значения, как фактор непосредственного обобществления сельского хозяйства“ (если оно остается в таком состоянии,— М.). Так толо приведенная фраза, конечно, может создать несколько одностороннее впечатление, если при этом рассматривать вопрос только с точки зрения общественного значения, но если мы скажем и то, какое место они занимают в валовой и товарной продукции сельского хозяйства, а в 1927-28 году к общей валовой продукции сельского хозяйства продукция колхозов составляет лишь 2,16%, то слова „особое значение“ уже должны получить несколько другой оттенок. Если же мы потрудимся прочесть дальше, то увидим, что не забыто в материалах ни первое, ни второе определения, и, что „они (совхозы и колхозы—М.) займут все же довольно крупное место в общем хозяйственном строительстве, особенно в деле индустриализации сельского хозяйства“ и „наконец, они будут всегда иметь (т.-е. для пятилетнего плана сельского хозяйства М.) крупное значение и сумеют в полной мере выявлять преимущество крупного обобществленного хозяйства перед мелким индивидуальным и служить исходным пунктом для развертывания процесса непосредственного обобществленного хозяйства“ (стр. 40).

Таким образом, несмотря на то, что приведенные материалы и определения были напечатаны до XV-го съезда ВКП(б) и до опубликования постановления „О коллективных хозяйствах“, мы можем отметить, что в создании коллективных хозяйств „материалы“ все же требуют в дальнейших работах усиленного темпа развития коллективизации сельского хозяйства. Так, примерно, на стр. XXIV констатируется та большая роль кооперированных крестьянских дворов в деле поднятия сельского хозяйства, но одновременно критически—открыто указывает, что „коллективизация сельского хозяйства не имеет столь значительного темпа“, как это было бы необходимо. На стр. 1-й дальше говорится, что „производство сельского хозяйства Белоруссии, которое основывается на деятельности около 800 тыс. единоличных крестьянских хозяйств, обобществление которых далеко еще недостаточно“. Иными словами, о чем все это говорит? Оно говорит о том, что, учитывая особенности сельского хозяйства БССР, политику и систему сельско-хозяйственных мероприятий, одной из основных задач является: „усиление обобществленных элементов в сельском хозяйстве и всемерное содействие хозяйственному устройству деревенской бедноты при проведении всех сельско-хозяйственных мероприятий“ (стр. 19).

Итак, мы не видим из этих цитат, чтобы эта установка здесь расходилась с общей установкой по коллективизации сельского хозяйства, другое дело, если бы т. П. Пинчук указал, что цифровые лимиты

недостаточны, мы бы тогда с т. П. Пинчуком согласились, но об этом как раз мало говорится. И это понятно, так как и т. П. Пинчуку должно быть ясен вопрос, о какой пятилетке (материалах), идет здесь речь, т.-е. не о той, которая теперь составляется по директивам XV-го съезда ВКП(б)—о пятилетке на 1928-29—1932-33 г., а о тех материалах, которые перспективно освещали совершенно другой отрезок времени и изданы до директив XV-го съезда ВКП(б).

Остановимся еще на одном „тяжелом“ обвинении, что авось „материалы“ пошли против тракторизации. Такое впечатление может создаваться потому, что на стр. 32 говорится: „что нет также перспектив на распространение в ближайшие годы среди крестьянских хозяйств тракторов, так как легкость обработки почвы и некоторая пересеченность почвы дают возможность удовлетвориться применением лишь лошадиной рабочей силы, а необходимость применения ее и для других погрешностей хозяйства мотыльбы, работы с соломорезкой, а также для личных развозов, лесных заработков—делает ее по существу условиям хозяйства незаменимой“. По определению П. Пинчука эта фраза сотворила великий „грех“ и „забыли“ то, что „трактор содействует обобществлению мелких крестьянских хозяйств...“ и „выгодное использование возможно только в целом коллективе крестьянских хозяйств“. Здесь хотелось бы т. П. Пинчуку еще раз указать, неужели нельзя было из 32-й стр. привести еще две строчки, говорящие, что: „Перспектива тракторизации на ближайшее пятилетие в БССР строится на применении их в совхозах, колхозах...“. Значит в чем же расхождение, уместна ли здесь ироническая фраза П. Пинчука „о крестьянской некультурности и керосиновой лампочке“ и т. д. и если так т. П. Пинчук пойдет дальше в своих опытах, то надо опасаться, чтобы действительно не очутиться в объятиях „мелко-буржуазной концепции“.

Пропускаем ряд мелких мест из-за ограниченности времени и места. Остановимся еще на одном из последних моментов—о выгоды и невыгоды коллективизации хозяйств.

В рецензии т. П. Пинчука имеется следующее место, что „в целях уменьшения удельного веса совхозов и колхозов в перспективном плане имеется даже утверждение, что продуктивность их ниже продуктивности единоличных хозяйств и желая доказать, что это не так, приводит табличку Белсельсоюза за 1926-27 операционный год, что урожай коллективных хозяйств с десятины дает:

ржи . . .	54,7 пуд.,	а крест. хоз.	42,8 пуд.
ячменя . .	32,3	" " "	37,6 "
картофеля	543,2	" " "	534,2 "

Этой табличкой т. П. Пинчук желает нам доказать, как определить продуктивность сельского хозяйства.

Нам всем известно, что продуктивность сельского хозяйства определяется не только урожайностью ржи, пшеницы и картофеля, но и другими показателями и при этом нельзя обойти такие важные моменты в сельском хозяйстве, как животноводство, технические культуры и т. д. Таким образом мы видим, что в методологии подсчетов у т. П. Пинчука не все в порядке в его доказательствах, но это другой вопрос. Теперь по существу—о чем действительно говорят материалы. Они говорят следующее, что в 1927-28 г. на 1 десятину земли сельско-хозяйственного пользования падает валовой продукции в довоенной оценке по совхозам и колхозам 62,1 руб., а по единоличным хозяйствам 64,6 руб. (стр. 38). Дальше на стр. 39-й показано, что в дальнейшем

темپ развіцця совхозов и колхозов быстро обгоняет индивидуальные хозяйства и валовая продукция уже на каждую десятину поднимается в колхозах до 92 руб. (в довоенной оценке) против 76 руб. в крестьянских хозяйствах. Из этого мы ясно видим, что нет той тенденции показать невыгодность колхозов, в которой так „беспристрастно“ старается нас убедить т. П. Пинчук.

Таким образом, не останавливаясь на разных столь же необоснованных моментах и намеках, мы должны сказать, что темп коллективизации сельского хозяйства, как в наших предварительных материалах, так и в пятилетке по сельскому хозяйству, которая теперь составляется и которая уже получила соответствующее освещение, должно место отведено коллективизации сельского хозяйства. Одновременно не забыта полная оценка роли и задач, которые все еще остаются и в громадном размере перед индивидуальным сельским хозяйством.

Совхозы и особенно колхозы будут победоносно развиваться и устранять все те недостатки и трудности, с которыми им придется встречаться, создавая своей работой большие стимулы для индивидуальных крестьянских хозяйств для перехода к обобществленным формам производства в сельском хозяйстве.

М.

„Більшовік України“. Політико-економічний журнал ЦК КП(б)У №№ 14, 15-16, 17, 18—1928 г.

Часопісь наше братерське кампартії України — гэта часопісь, ад якога можна шмат чаму навучыцца. Бо, калі узяць толькі рацэнзуючыя нумары „Більшовіка України“, няма амаль што ніводнага важнага палітычнага ці эканамічнага пытання, на якім гэтае часопісь не заагстрала-б увагу шырокіх колаў кампартыі „Більшовік України“ абгаварвае палітыка-эканамічныя пытанні ня толькі Савецкае Украіны, але высювае і абгаварвае шэраг пытанняў палітыка-эканамічнага становішча свайго капіталістычнага суседа — фашысцкае Польшчы і Заходняе Украіны. Часопісь шмат увагі звярочвае на ўхілы, якія існавалі і яшчэ існуюць у кампартыі Заходняе Украіны (шумскізм, васьількоушчына). Таму можна сказаць, што „Більшовік України“ на справе дапамагае партыі ў мабілізацыі грамадзкае думкі партыі вакол важнейшых пытанняў сацыялістычнага будаўніцтва, у выпраўленьні тых ці іншых ўхілаў ад прывідловага шляху, якія яшчэ існуюць у савецкім апарате, дапамагае партыі высвясляць праблемы барацьбы з ухіламі ўнутры партыі, і міжнародныя праблемы.

Трэба адзначыць, што „Більшовік України“ прывідлова адводзіць шмат месца пытанні будаўніцтва народнае гаспадаркі.

Так, у рацэнзуючых нумарох часопісі мы маем 3 артыкулы, якія абгаварваюць пытанні будаўніцтва сельскае гаспадаркі Украіны, з іх 2 артыкулы высвясляюць пытанні калектывізацыі вескі — гэта тав. Адзіноца: „Будаўніцтва і абслугоўванне калгасаў“ (№ 14) і тав. Зарывайка: „Сельска-гаспадарчая машынабудаўніцтва і калектывізацыя вескі“ (№ 15-16). Тав. Адзіноца ў сваім артыкуле дае падрабязны аналіз будаўніцтва калгасаў, дае лічбы іх значнага росту (11.344 калгасаў) і адначасова падкрэслівае іх хворыя бакі. Паказваючы, што за апошнія гады на Украіне распалася да 2.000 калгасаў, аўтар вызначае прычыны гэтага зьявішча, якія, бязумоўна, павінны зацікавіць і нас. Прычынамі распаду часткі калгасаў зьяўляюцца: адсутнасць земляўпарадкавання, невялікі памер зямельнае плошчы пад калгасамі, неарганізаванасць унутранага распарадку калгасаў, заслабое абслугоўванне і дапамога калгасам. З гэтага трэба і нам зрабіць адпаведныя вывады.

Пытанні хлебазагатоўак прысьвечаны 2 артыкулы, перадавая у 14-м нумары (прамова тав. Чубара на Пленуме ЦК і ЦКК КП(б)У) і тав. Нурынава „Вынікі хлебазагатоўак 1927-28 г. і перспэктывы хлебазагатоўак і хлебазвароту УССР у 1928-29 г.“ (нумар 15-16). Тав. Чубар падкрэслівае прычыны хлебазагатоўачага крызысу і недахопы партыйных і савецкіх арганізацый, якія выявіліся пры правядзенні хлебазагатоўачае кампаніі і якія выразіліся ў замене партыйных мэтадаў адміністрацыйным газартам. Зразумела, гэтакія выпадкі дрэнна адбіваліся на палітычным становішчы вескі. Усяго на Украіне зага-

тоўлена 260 міл. 810 тысяч пудоў замест 265 міл. пудоў па пляну. Тав. Чубар падрабязна вызначае задачы, якія цяпер стаяць перад партыяй у хлебазагатоўчай кампаніі

Можна сказаць, што артыкул тав. Нурынава зьяўляецца прапановай прамовы тав. Чубара. Тав. Нурынаў падрабязна гаворыць аб выніках хлебазагатоўкі (розных культур) па асобных акругах і падкрэсьлівае асабліва вялікую ролю ў хлебазагатоўках каапэрацыі, якая загатоўіла 70,6% ўсяго хлеба. Вось у каго трэба вучыцца нашай каапэрацыі!

З артыкулаў, якія абгаварваюць пытаньні прамысловасьці, трэба адзначыць артыкулы *Адрыянава* — „Сабекошт прадукцыі прамысловасьці“ (№ 14), дзе аўтар дае аналіз вынікаў зьніжэньня сабекошту па асобных галінах прамысловасьці, *Гуцуляка* — „Перад новым гаспадарчым годам“ (№ 17), дзе аўтар гаворыць аб становішчы прамысловасьці і сельскае гаспадаркі і аб перспэктывах іх далейшага разьвіцьця. *Савержына* аб прыватнай прамысловасьці Украіны. На жаль, мы доўга шукалі ў 17 нумары часопісі артыкул *Іванова* „Становішча і бліжэйшыя перспэктывы жалезна руднай прамысловасьці УССР“, але ніяк не маглі яго знайсці. У „зьмесьце“ паказаны гэты артыкул, але ў часопісі яго няма (за тое аддзел „Крытыка і бібліяграфія“ дадзены 2 разы). Асабліва цікавы артыкул даў тав. Мінаев (№ 17), які расказваў нам аб тым, якія групы насельніцтва карыстаюцца машынамі. На жаль і гэты артыкул зьмешчан ня цалкам — няма апошніх 4-х старонак.

Партыйным праблемам часопісь прызначыла 2 артыкулы тав. *Прасьвірніна* „Пра хворыя зьявішчы ў партыі і пра барацьбу з імі“ (№ 15-16) і „Пра адзел партыйных ячэек у рацыяналізацыі“ і артыкул тав. *Малінава* „Пра сыстэму правэркі выкананьня пастановаў партыі“ (№ 17). Як тав. *Прасьвірнін*, дык так і тав. *Малінаў* правільна ставяць пытаньне, але трэба ўсе-ж сказаць, што пасьля шахцінскае справы, пасьля дырэктну адпаведных вышэйшых парторганаў можна было чакаць ад „Большовіка Украіны“ больш увагі высьвятленьню хворых бакоў партыі і мерапрыемствам па іх зьнішчэньню.

Нацыянальнае пытаньне на Украіне мае вялікае значэньне. Таму мы нібыта чакаць, што „Большовік Украіны“ прызначыць адпаведную увагу высьвятленьню гэтага пытаньня, але, на жаль, не. Толькі ў 14 нумары ёсьць артыкул тав. *Сапана* аб яўрэйскім нацыянальна-тэрытарыяльным раёне, у той час, калі аб нацыянальных пытаньнях у Заходняй Украіне ёсьць 2 артыкулы тав. Вінярскага і інш. артыкулы. Мы ня хочам гэтым сказаць, што аб пытаньнях угнячэньня нацыянальных меншасьцяў у Заходняй Украіне і задачах кампартыі, у сувязі з гэтым, ня трэба пісаць. Бязумоўна, аб гэтым трэба пісаць, але ў кіруючым органе партыі патрэбна больш высьвятляць нацыянальныя пытаньні ў УССР, вопыт работы нацыянальных саветаў, вопыт культурнага абслугоўваньня нацыянальных меншасьцяў і г. д., тым больш, што па гэтых пытаньнях у асобных мясцох былі няправільныя ўхілы.

Але, што добра пастаўлена ў часопісі, — гэта высьвятленьне ўхілаў у кампартыі Заходняе Украіны, нацыянальнае палітыкі фашыскае Польшчы і наогул высьвятленьне асобных палітыка эканамічных бакоў становішча Польшчы і Заходняе Украіны. Пра гэта маюцца 2 артыкулы тав. *Вінярскага* (мы аб іх казалі вышэй), яго-ж артыкул аб новых момантах у эканамічным становішчы Польшчы і Заходняе Украіны (№ 14), артыкул *Сахаўскага*: „Барацьба польскага фашызму з Беларускаю Грамадою“ (№ 14), артыкул тав. *Хвіля*: „Блюдалізы графаў Бобрінскіх“ (№ 18) і перадавая ў 18 нумары.

Таксама добра высветлена работа VI кангрэсу Камінтэрну. Тут мы маем перадаваю ў нумары 15-16: „VI кангрэс Камінтэрну аб міжнародным становішчы“, артыкулы Шмідта—„Пытаньні вайны на VI кангрэсе Камінтэрну“ і *Мінгуліна*—„Нацыянальна-калёніяльныя пытаньні на VI-м кангрэсе Камінтэрну“ (№ 17), артыкулы *Скрыпніка*—„VI кангрэс Камінтэрну“ і *Алексіна*—„Характарыстыка сучаснага капіталізму на VI кангрэсе Камінтэрну“ (№ 18). Такім чынам, усе галоўныя пытаньні, якія прапрацаваны VI кангрэсам Камінтэрну, падрабязна высветлены ў часопісі.

Часопісі трэба больш увагі зьвярнуць асьвятленьню і барацьбе з хворымі бакамі партыйнага жыцця і савецкага апарату, больш месца прызначаць нацыянальным пытаньням на Украіне і абавязкова даць больш матар'ялу аб культурна-асьветнай рабоце.

Усё тое, на што мы паказалі, гаворыць аб тым, што „Більшовік Украіны“ добра выконвае сваю ролю кіруючага партыйнага друкаванага органу. Пажодаем „Більшовіку Украіны“ і надалей добра выконваць гэтую сваю ролю.

М. Г.

Адказны рэдактар Я. Гамарнік.

Рэдакцiя { В. Стасевіч.
А. Сянькевіч.

З Ъ М Е С Т

	<i>Стар.</i>
Гантман. Пад азнакай Ленінскай згуртаванасці радоў партыі	3
Я. Лясоцкі. Эканамічнае становішча рабочае моладзі ў Польшчы і барацьба КСМ П.	6
Ю. Браткоўскі. Шляхамі нацыяналізму, апартунізму і здрады	16
Ул. Хруцкі. Да пытання аб індустрыялізацыі Індыі	38
Р. Кугель. Ленін о Бунде	47
А. Рыськін. О сістэме партыйнага інструктажа	60
Н. Тамковіч. Асноўныя мерапрыемствы ў сельскай і лясной гаспадарцы на 1928—1929 год.	64

НАША ТРИБУНА

Брандобовскі. Заглянем друг другу в быт	72
---	----

НА МЯСЦОХ

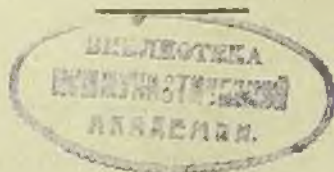
М. Зерницкий. Больные вопросы низовой партработы	75
М. Шапіра. Рост партыйнае арганізацыі ў асяродку ўвагі	82
Н. Калінін. Пра работу сярод сезоннікаў	87
С. Докучиц, А. Лебедев. Коммунисты на сельском хозяйстве	90
Н. Ц. Кавалеўскі. Пытаньне калектывізацыі вёскі	94
Б. Шпітальнік. Практыка правядзеньня самакрытыкі	96
Н. Клебанаў. Што паказалі папярэднія вынікі самакрытыкі па Бабруйскай акрузе	99

У ЦК КП(б)Б

Часовае палажэньне аб партарганізатарых	102
Пастанова Сакратарыяту ЦК КП(б)Б аб становішчы і задачах аўтырэлігійнае работы	105

КРЫТЫКА І БІБЛІЯГРАФІЯ

М. Так ли?	107
М. Г. Більшовик Украины №№ 14, 15, 16, 17, 18	111

Cont.

1

6

15

28

47

60

84

112

155

202

255

308

361

414

467

102

106

107

111

719

Цана 25 кап.